

శ్రీ

ఆంధ్రసాహిత్యవారపత్రిక

15-2-61

కాల్గేట్ వాడి నోటినించి దుర్వాసన రాకుండా చేసుకోండి రోజంతా దంతక్షయం రాకుండాకూడా కాపాడుకోండి!

పిందకంటే : ఒక్క పొర తోముకొంటే
కాల్గేట్ డెంటల్ క్రిమ్ నోటిలో దుర్వాసన
మరియు దంతక్షయమునకు కారణమైన నూత్న
క్రిములను 85 % వరకు తొలగించును
కాల్గేట్ 10 నుండి 7 గురికి నోటి దుర్బలమును వెంటనే
అపుతుందని మరియు రోజువారీ అవగానే కాల్గేట్ పద్ధతిలో
వళ్ళ తోముకొనుట ద్వారా ఎక్కువ మందికి ఎక్కువ దంత
క్షయము అరికట్టందని దంత శాస్త్ర పరిశ్రమలో పూర్వము
ఎన్నడూ తెలియజేయవలసిన శాస్త్ర పరిశోధనల ఫలితముగా
నిరూపించబడినది !

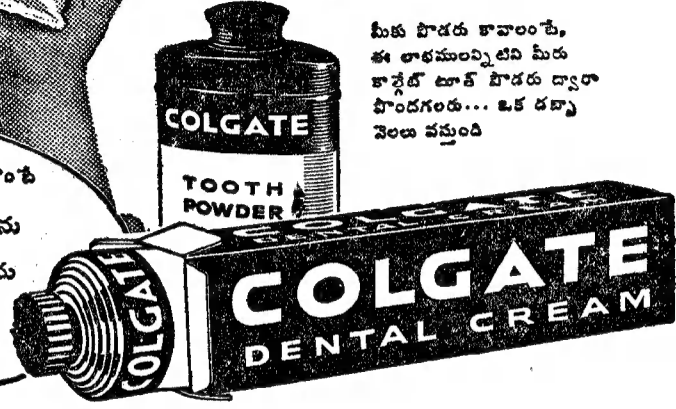
ఊరికే నోటిలో పిళ్ల పోసుకొని పుక్కిరించుట బాండు.
రోజువారీ అయిన వెంటనే క్రమం తప్పకుండా కాల్గేట్ తో పళ్ళ
తోముకోండి. దాని చేతనమైన మరియు పళ్ళ మధ్య కనపడే
కుండా ఉండే పొందులలోనికి వెళ్లి నోటి దుర్వాసనను మరియు
దంతక్షయమునకు కారణమైన పిళ్ళ పోతున్న ఆహారపు
తువకలను తీసువేస్తుంది !

పిల్లల కాల్గేట్ తో పళ్ళ తోముకొనుటకు యిష్టపడకారు ఎండి
కంటే బాం పెళ్ళ ఉండే దాని ఎప్పుడో మెంట్ వంటి రుచి
అంటే వారికి ప్రీతి !

మీకు పొడరు కావాలంటే,
ఈ లాభమున్నట్టివి మీరు
కాల్గేట్ టూత్ పొడరు ద్వారా
పొందగలరు... ఒక డబ్బా
వెలయ వస్తుంది

కాల్గేట్ తో క్రమం తప్పకుండా పళ్ళ తోముకొంటే

- ✓ నోటి దుర్వాసనను పోగొట్టును
- ✓ దంతక్షయమును నిరోధించును
- ✓ పళ్ళను మెరుస్తూ ఉండేలా
ఉంచును

నోరు ఎక్కువ శుభ్రముగా, తాళగా ఉండుటకు మరియు పళ్ళు ఎక్కువ తెల్లగా ఉండుటకు
ప్రపంచములో ఏ యితర పళ్ళ తోముకొనే క్రిమ్ కన్న కాల్గేట్ నే ఎక్కువ మంది వాడుతున్నారు.

Tel: SOUND Phone No: 120.

ప్రీలపాలిటి కామధేనువు
“డి స్క్రి క్యూర్”
(రీ జి స్క్రీన్)

(ము తు కూ ల హ రి)

తలకొలది స్క్రీలు “డి స్క్రి క్యూర్” వాడి
గంటుకొప్పి బాధనుండి నివారించుటకీ,
గంటుకొప్పి బాధను గ్యాగరంటీగా
బోగొట్టును. వెల రూ. 4-0-0

డాక్టర్ సి.మల్లిక్స్ ఫార్మసీ

విశాఖపట్నం

డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ :

వై బాగ్ రేడియో కో., విశాఖపట్నం-1.

మీరు చదివతిగ్గవి

జీవిత రహస్యాలు: మీ దాంపత్య
కుఖాళివృద్ధికి అనేక గొప్ప రహస్యాలు
గల వు స్త్రీలకు వెల రూ. 3-50.

యువతి : యువకులను గురించి
మీ రెప్పుడు కనివిని ఎరుగని అనేకమతా
శాల విషయాలమయం. వెల రూ. 3-50

సంతానం : దాంపత్య కుఖా లనుభ
విందుభావూడ, గర్భనిరోధానికి 60
సవిన కూర్గాలు. వెల రూ. 3-50.

దేశ సేవ ప్రచురణలు

వీహార, ఆంధ్రప్రదేశ్ వాస్తవాల ఖరీదు
వి.సి. ద్వారా మీయింటికి పంపబడును.

ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక

తెలుగు వెలుగులు

శ్రీ విదవాల వెంకట్రావుగారి గూర్చి తెలుగు
వెలుగులలో జదివి వరమానందధరితుడ నయి
తిని. సాహిత్య ప్రపంచమున పరిశోధన పరమేశ్వ
రులయిన వారిని గూర్చి యీవాటికైన తెలుగు
వెలుగులలో వచ్చుట సంతోషప్రదమయిన విష
యము.

రిమ్యాన్స్ కలెక్షన్ కోదండరామయ్య.

* * *

మీరు ప్రచురించే “తెలుగు వెలుగులు” శీర్షిక
చాలా బాగుంటుంది. కాని వాటితోపాటుగా వారి
ఆద్రమలు కూడా ప్రచురిస్తే చాలా బాగుం
టుందని నా ఉద్దేశ్యము.

యం. లక్ష్మణమూర్తి (హైదరాబాద్)

* * *

ముఖచిత్రం

కవారం (8-2-61) మీరు ప్రచురిం
చిన “ముఖ చిత్రానికి సంబంధించిన వ్యాసం” మనో
రంజకముగ నున్నది. వాగ్గేరరావు బాగా నటించక
పోవడమన్నది వాకు కనిపించదు. అది మూత్రం
“ఆయనమీద ఊపు అభిమానము” అని నేను అను

ఫ్రూటాల్

* ఇండియా క్యానింగ్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్, విజయవాడ-2

ఆరోగ్యకరమైనది మరియు సుమారు 100 సంవత్సరాల పాటు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధి చెందినది.

మీరు వాడు సామా చేపడ
వహించికి దృష్టవాదాలు

మీ రిప్పిల చూడండి! మీ హృదయ
వ్యాధికి రోజువారూ, అంత
సంతోషం అనుభవించండి.

పానా, సేవల పానీ విషయమే
వాడు, చాలా అందమైన కలిగి
వృద్ధి, అరిమి, తోగ్గి, తా
వంజి, విషయం, బాగుండది.

అంగుళీ వరకు వరమూ, నేను
వచ్చి నవ్వుతూ లేచినాను.
ఈ రోజు వందకు కాసంపినంత
తపిర్ తెప్పించి వుంది.

తమిళనాడు యింజనీర్స్ లిమిటెడ్, కర్నూలు.

దాని సంతోషం చూడక
పైన వంజి కాం తయారీలో
గల రహస్యం పానా
చాకు వేసింది. అదే తపిర్.

తపిర్

మీరు వాడు కలిగియున్న వనస్సు
(శి, శి, విషయం, కలిగియున్నది)

తపిర్ కలిగిన తపిర్ మన

కొనలేను. ఆయన నిజముగ “నిత్య నీనీ సంగ్రామ శీలుడే”. ముఖచిత్రం చాల అక్కర్లేయియుముగ నున్నది. ఈ వ్యాస రచయితకు, మీకు నా ధన్యవాదములు. ఎన్. విశ్వేశ్వరావు (భీమవరము)

మీ ఆంధ్ర వార పత్రికలోని నాకు చాల అభిమానము. ప్రతివారము పత్రిక యొప్పుడు వచ్చునాయని యెదురు చూచుచుందును. ఒకరోజు ఆలశ్యమైన నాకా రోజు బుక్స్ టిలువారిమీద కోపము వచ్చును. ఈ వారము (8-2-61) పత్రిక చూచి చాల సంతోషించాను. ముఖచిత్రం, వ్యాసం అనునది బాగున్నది.

మార్కడేవర గిరిజాప్రసాద్ (తుమ్మపూడి)

మీరు మూడు వారాల ముందునుంచి “ముచ్చటైన ముఖ చిత్రం” వేస్తామని పూరించారు. మాతనవద్దతిలో ప్రచురించే ఆ పత్రిక ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఎదురు తెన్నలు చూచాము. కాని ఏం లాభం. చూచి చూచి విసుగెత్తిన నీనిమా మోహమే మళ్ళీ ప్రత్యక్షం. అలా ఆశించిన దానికి భిన్నంగా అయినందుకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగింది.

ఇంత వేలంవేరిగా ఎక్కడ చూచినా వాగ్గేళ్ళర రావు, భానుమతి, అంజలి, రామారావు, జమున వీరి మొహాలే చూడటంవలన వారిమీద వుండే అభిమానం ఆదరణ కూడా సన్నగిల్లి విసుగు పుడుతోంది. ఒక విధంగా వారు కళాకారులు. వారిని అంత మటుకే గౌరవించాలి. అంతేగాని మహనీయులు కారు, అనుదినమూ దర్శించి పూజించడానికి. వారి తరఫున వకలా పుచ్చుకున్నట్లుగా ముఖ చిత్రాలు ప్రచురించి బ్రహ్మరథం వట్టేటంత యుగ పురుషులా ? ఒక్కసారి సింహావరోహణం చేసినాస్తే తెలుస్తుంది, ఒక్కొక్క నటుడు ఎన్ని వందలసార్లు ముఖ చిత్రమీద ప్రత్యక్షమయిందీ, ప్రకృతిమాత విస్తూతన సౌందర్యాన్ని సునిశితంగా తిలకించి చూస్తే ఎన్నో అక్కర్లేయిమైన చిత్రాలు కనుపిస్తాయి. పృథ్వీయాన్ని సృందించినా ఎన్నో కొంగ్రత్త దృశ్యాల మనల్ని ఆకర్షిస్తాయి. కళాకారులకు చిత్రకారులకు ప్రోత్సాహమిచ్చి మీరు దేశంలో మూల మూలనుంచి చిత్రాలను తెప్పించవచ్చు. దిక్కు, దివాణంలేక అగోగిలోపున్న కళాకారులకి ప్రోత్సాహం ఇచ్చిన పుణ్యం కూడా మీకు దక్కుతుంది. శిల్ప సంపదని, కళల ఔన్నత్యాన్ని రూపొందించగలరని ఆశిస్తున్నాను.

ఇంత నిశితంగా విమర్శించినందుకు అన్యధా భావించకండి. సంవత్సరాలుగా మీ పత్రిక అభిమాన పఠితలలో ఒకరను.

యన్. ప్రమాన (మద్రాసు)

కా రూ ను లు

పూమెగారి వ్యంగ్య చిత్రాలు పత్రికకు ఒక ప్రత్యేక ఆకర్షణ. 25-1-61 వ తేది పత్రికలో వ్యంగ్య చిత్రాలు బాగానే వున్నాయి. “నేటి కాంగ్రెస్ వ్యవస్థలో అధ్యక్షుడు” వ్యంగ్య చిత్రం అద్వితీయంగాను, చాల నవ్వాజంగాను వుంది.

ఆర్. కె. రాజు (విగలాం)

R.S.

DAVAL

INK REGD.

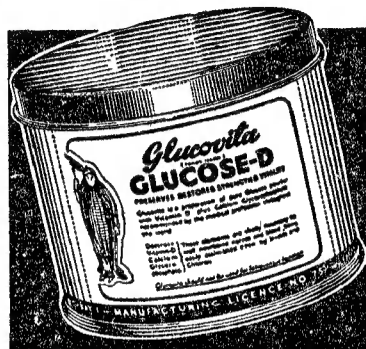
దయాల్ ఇంక్

BEST FOR ALL PENS

DAVALBAGH INK FACTORY KAKINADA

గ్లూకో వి టా

అధిక శక్తికరం

మీ నిత్య రోజునమునకు దివ్యమైన ఆదనపు ఆహారం, గ్లూకో వి టా మీ కలిరానికి కావలసినట్ల నెత్తురు వత్కేరంను సమకూర్చును.

వనిలోనైనా, అలయందైనా నిను గుల్లెయించు పురుషులకు, ఎదిగే పిల్లలకు, గర్భిణీ ప్రేమకున్న వీరి విధ తల్లలకున్న అతి దివ్యమైన శక్తి-దాయకం.

అధిక శక్తి కోసం

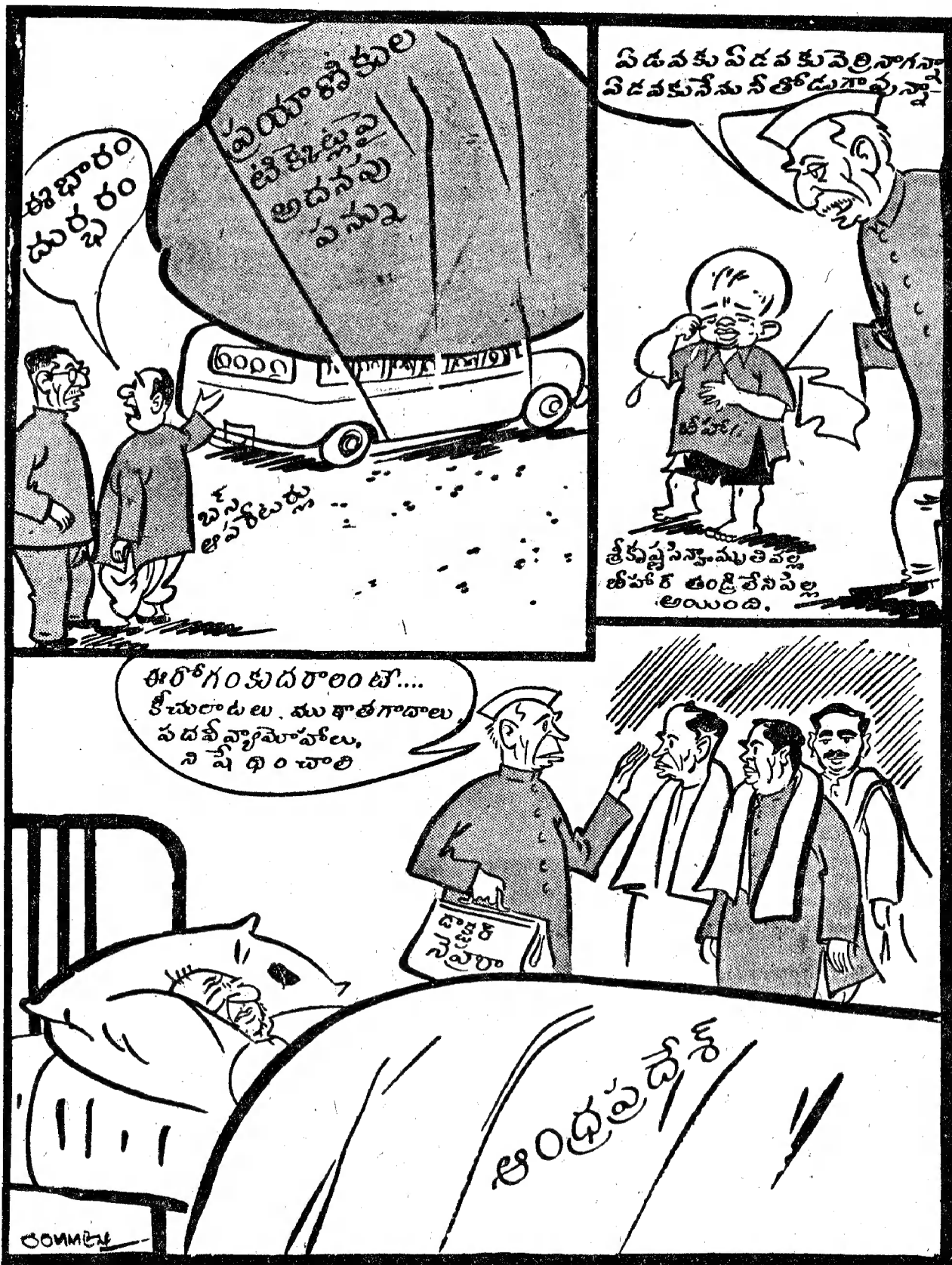
గ్లూకోవిటా

గ్లూకోవిటాను, టి, కాపి, పాడు, చల్లని పానీయ ములలో కలిపి సేవించండి. ఒక కప్పు తెక గ్లూసుడు పానీయములో ఒకటి నుంచి మూడు టీ చెంచం నిండుగా గ్లూకోవిటా వేసి కలపండి. సులభంగా కరుగును.

కార్పొరేషన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

అరకడకోడో ఏజెంట్స్ ప్రింటింగ్ అండ్ కౌ. లిమిటెడ్

ఆంధ్రసాహిత్య వారపత్రిక

★

వ్యవస్థాపకులు :
దేశోద్ధారక కాశీనాథుని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

స్థాపితము
1908

★

సంపాదకుడు:
శివలెంక శంభుప్రసాద్

★

సంపుటము 55
సంచిక 23

15-2-61

బుధవారం

శార్వరిమాఘబహుళఅమావాస్య

★

విడివ్రతి వెల 25 న. పై.
సంవత్సర చందా 13-0-0

★

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము
7, తంబుచెట్టివీధి,
మదరాసు-1.

వివిధయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం :

శ్రీ వెంకటసాయి ఫిలిమ్స్ వారి 'మాయా మళ్ళింద్ర'లో
ని రూ ప రా య్

ఉత్సాహం	— 2	హరివంశము	— 37
కావ్యం	— 4	వనితాలోకం	— 40
తెలుగు వెలుగులు	— 6	మొల్ల మొగ్గులలో జడపట్టి	— 43
ప్రతికారం	— 7	వనితావాణి	— 45
మనమూ, మన దేహాస్థి	— 11	రాశిఫలాలు	— 46
న్యూఢిల్లీ లేఖ	— 13	సాంబయ్య గుట్టం	— 48
భూపదక్షిణం	— 15	చాటు కథామంజరి	— 52
అంతేనా ?	— 17	సినిమా	— 56
విమోచన	— 24	గళనూడికట్టు	— 63
మిథ్యాసుందరి	— 32	పొట్టికథలు	— 64

వచ్చే వారం.....

సాప్తపదీనం—కథ

పరిశ్రమ క్షల పరితాపం—వనితాలోకం

కృష్ణదేవరాయలు—చాటుకథామంజరి

గళనూడికటు - 37

ఆధారాల పోటీ ఫలితం

శ్రీ బద్వారి నరసింహారావు (నిజామాబాదు) పంపిన ఆధారాలు ఉత్తమమైనవిగా నిర్ణయించి అయనకు బహుమతిగా రు. 50 పంపుతున్నాము.

శ్రీ నరసింహారావు పంపిన ఆధారాలు ఇవి :

17 అడ్డం. "జగదాలమారి చేసేపని మొదట్లోనే చెప్పబడింది." (మేము ఇచ్చినది — డాలు చివర విరిగి పోయినదిగాని లేకపోతే జగదాలాచ్చేనే.)
జవాబు—జగదా.

8 నిలువు. "గొప్పలేని ఘనభోగం" (మేము ఇచ్చినది—నైవేద్యవాలయంలో ప్రసాదం రోజూ ఇది చేయిస్తారు.) జవాబు—భోగం.

తెలుగు వెలుగులు 71

వైరాగ్యత కలదన మాధుర్యంతో, అలరి అలరి పదాలూర్పు విగుళుతో, జగితో ఆధునిక కవితా మార్గంలో విశిష్టత గడించు కొన్న శ్రీ వేదల సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు అలనాటి సాహితీసమితిలో ప్రధాన సభ్యులు.

వీరి జన్మస్థానం భద్రగిరి. చిన్న నాట శ్రీ గొట్టుపురీ శ్రీనివాసాచార్యులవారి వగర కావ్యనాటకాలంకారా లభ్యయనంచేశారు. ఆ పైన కొంతకాలం శ్రీ చిలుమూరి సోమ నాథశాస్త్రిగారివద్ద వ్యాకరణ శాస్త్ర వ్యాసంగం కొనసాగించారు. తరువాత శ్రీ చల్లా వెంకటనగ సత్యగారి శిష్యులై స్వార్థం చదువుకొన్నా వీరి దృష్టి దాని మీదికి మరలలేదు. మరికొంతకాలానికి లభిం

చిన కవిసౌర్యభామ శ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి అంతేవాసిత్యంతో తాయన ఎడదలో తలదాచుకొన్న కవితాకోకిల గొంతు ముడివిడిచింది. అయితే గురుశిష్యుల కవనప్రసాదాల కిక్కడ పోతు కలియలేను. కొంగ్రొత్త ఖండకావ్యాల ఆలాపాలతో వీరనాణే తమ గౌరవానికి విరుదు సారకం చేసుకొన్నారు.

‘మొదల కళ్ళతో గురజాలు సరదాలు భావకవికలేని వేలిలేవు!

కవితయంగు దప్ప గట్టివాడన్నింట విశ్వదాభిరామ విమరణేమి’

అని అన్నారొకచోట ఆధునిక వేమన్న శ్రీశేఖరపల్లి కృపశాస్త్రిగారు. గౌరవా కోకిల భావకవికల్గంలో ప్రముఖులైనా

వారికి మంగామా లేని అలవడలేదు. అసలే వికారి సంవత్సరంలో అవనీతిల్లిపై అవతరించారు శ్రీ వేదలవారు. ఎవ్వడు ఏదో సరిసరి జంజాటంగా పడి కొట్టుకుపోవడం వారికోక పరిపాటిగా తయారయింది. సమాజంగా కవిశేఖరు లయినా శ్రీ శాస్త్రిగారు అంతగా అదృష్టవశాతులు కాలేదు.

విద్యార్థిరీతిలో ఉల్లేఖలయిన పిమ్మట వీరు పెద్దాపురంలో, కాకినాడలో, వేయూరులో ఆయా హైస్కూల్స్ లో తెలుగు పండితపదవిలో తమ సంసారయాత్ర సాగించుకొన్నారు. ఇరవై నాలుగు సంవత్సరాల వివిధంగా గడిచిన పిమ్మట కొంత కాలంనుంచి వీరు కావలికళాశాలలో అదే పండితపదవిలో తుదకొన్నారు. ఇలాగ శ్రీ శాస్త్రిగారి జీవితసంధా పరిశీలిస్తే అడుగడుగునా ఏవేవో ఎగుడు దిగుడులే కనిపిస్తాయి గాని అంతగా చెప్పకొనదగిన ఘనత లేవిగోచరించవు. ఇటువంటి గడుపరిశీతులలో కవితలో అతిమనోజ్ఞ మయిన కమ్మని గొంతు వీరి కలాగ అలవడిందా అని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది.

వేదలవారి దీపావళి, విమలై, మాలి, ఆరాధన, ముక్తావళి మొదలగా గల ఖండికలై, కావ్యసంపుటాలు వెలువరించారు. ఇంకా కథానికలు, నవలలు, నాటికలు మొదలయిన చిన్న రచించారు. అయితే కవనంలో, వీరు వట్టిపదంతో పదాగవన్నె బంగారుగా తరలింది. ఆంధ్ర సంస్కృతపదాల చిక్కని చక్కని పోహరింపులతో, తీయని వాణియ మాధురితో వృత్తాల గల పద్యవిద్యాధిక్యతలో శ్రీ శాస్త్రిగారి నో తులనాగల వారెంతోమంది లేరు.

శ్రీ సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు ఉగ్రబాలి అనూచాన సంప్రచారయం రంగరించుకొన్న చేరిలనో సంఘసంస్కరలయిన ధీమలు. బ్రతుకుబాటలో చిన్నచిక్కలు లల ముకొంటున్న సున్నితమయిన హాస్యభోరణితో శ్రోతల ముహూతలూగించగల సరస ప్రసంగ చతురులు. దక్షిణాది సమాపిస్తున్న జన్మక్షు సంక్రమించిన కవిత్వంలో సవనవో స్వేదం మొరపించగల పరిణతి శిల్పులు.

వేదలవారి కవిత ఆకళించుకోగానే అంతరాంతరాలలో మనోహరమయిన అగరు ధూమ మాలికలా నిలిచిపోతుంది. వీరు పద్యాలు బళ్ళోద్ది ప్రచురించినవారి వాచితాలో చేరకపోవచ్చును. కాని శ్రీ శాస్త్రిగారి ఒక్కొక్క కవితాఖండిక సానబట్టిన మణికలాక. ఆంధ్రవాక్యయ రంగంలో చిరకాలం నిలిచిపోగల జయపతాక.

‘వేసవిలేల వేణువన పిద్దులయం దిలస ప్రగారముల్ చేసిన కమతె మైరల చింగులతో స్ఫురియించుగాన వి శ్వాసమునోలె, మెల మెల నాచెని పోనను, నీ నీరంతర వ్యాపిత విశ్వహావన రహస్యము దూరమునుండి పిచ్చుగన్’ ★

ప్రతీకారం

'వరాహి'

ద్రుమధుమ లాడుతూఉన్న మొహంతో వచ్చాడు శ్రీశైలం. చంకనున్న పుస్తకాలనంటే గబుక్కున జార్చి నిర్లక్ష్యంగా బీరువా మీదికి విసిరి కోపంగా గోడవారకువెళ్లి నించున్నాడు. ఏడు పంచెత్తురాలు నిండని వాడి పసి మొహంతో కాలిన్యం స్ఫురించింది. కండగడ్డలా కందిపోయిందది. తల దించుకుని అఫీసు కాగితాలు చూసుకుంటున్న రాశైలం తల ఎత్తి కోడుకు అలక గమనించి కించితో విస్మయపడ్డాడు. వాడి కళ్లల్లోని తీవ్ర ప్రతికారవాంఛ ఏమోనని అనునయంగానే అడిగాడు. “బాబూ ! మాస్టారు కోప్పడ్డారా ?” శ్రీశైలంకు తండ్రి సానుభూతితో కనుకొలకుల్లోకి దుఃఖమే పొర్లుకు వచ్చింది. ఐతేనేం మగ పిల్లవాడు కదా మరి. డర్బమే పుంజుకుందామని వాడి ప్రయత్నం. తండ్రికి తల అడ్డంగా తిప్పి సమాధాన మిచ్చాడు.

“మరి అంత కోప మెవరి మీదరా !... బళ్లో నేస్తా తవరేనా కొట్టారా చెప్పు నేను కనుక్కుంటాగా.”

శ్రీశైలం తేత పెదవులు వణికాయి. రెండు క్షణాలూరుకుని “అదికాదు నాన్నగారూ ! మాస్టారు దాన్ని కొట్టమన్నారా అదేమో అదేమో ...”

వాడికి చిన్నతన మనిసింది కాబోలు పూరు కున్నాడు. రాశైలం లేచి వెళ్లి వాడి బుగ్గలు పుణికాడు. కుడి చెంపకంటే ఎడం చెంపపైరగా కందిపోయింది. తండ్రి మనస్సు విస్తుక్కుమంది. “అదెవర్రా ! మాస్టారు కేం పోయే గారం ? ఎందుకు కొట్టమన్నాడూ” —పార్వతి అందోళన వ్యక్తపరచుస్తూ వచ్చింది. ఎట్టతేలకు శ్రీశైలం ఒప్పుకున్నాడు. “నాకు నడవోరో ఎక్కిం రాలేదూ మరి పండన కేమో పచ్చింది.... అందుకని....” వాడికి తల్లిని చూడే సరికి మరి దుఃఖం అగింది కాదు. పార్వతి గుండెలకదుముకుంది. “అందుకని నిన్ను

పదహారోవక్కం రాలేదు. శిక్షగా మాస్టరు అమ్మాయి చేత దవడ వాయగొట్టించారు. అవమానం, సిగ్గు, బాధ—తెల్లెండ వడుపు మొహంతో ఇంటికి వచ్చాడు. అంతా తండ్రి పోలికే.

“కాని మన వాణి దవడ కందగొట్టిన ఆ చిన్నది మాత్రం నీ వంటిది కాదు” అని మెచ్చుకున్నాడు రాజేంద్ర పార్వతిని.

“ఎందుకంటే మనవాడి ఎడం చెంప కంది పోయింది...

నీది పురచేతి వాటమాయె!”

పార్వతి ఏమంటుంది? “రేపు కోడలువచ్చాక చూద్దాం...”

దానిచేత కొట్టించాడన్నమాట.”—అమె మాస్టరుని తిట్టుకుంది.

రాజేంద్రకు సంగతంతా అర్థమై పోయింది. “ఒరే బాబూ! రేపు నీవు దాని దవడ వళ్ళ రాల్ గడుదువులే ఇనాల్కి పూరకం అదెవరో మీ అమ్మలాంటిది కాబోలు” అన్నాడు కొడుకును బుజ్జగించి, అదే సందర్భాన్ని, భార్యను కొంటగా పిక్కించి.

“వాడికి బుగ్గ ఎలా కందిపోయింది చూసే మీరు నవ్వుతారే ?” అంటూ పార్వతి వాడి నెత్తుకుని వంటింట్లోకి నడిచింది.

రాజేంద్రకు కాగితాలమీద నిలవలేదు మనసు. అతగాడి పెదవుల మధ్య మందహాస మున్నది. మనసు వెనక్కు నరుగిల్లింది. పొతికేళ్ళవాటి స్కూతి చిత్రాలు మెదిలాయి.

రాజేంద్రకు ఏదో ఏదో, ఎనిమిదో ఏదో అది. ఐదో క్లాసు : మాస్టర్లందరిది ఒకటే తత్వము. వాళ్ళ వద్దతులకు వ్యాకరణసూత్రాలకూ మార్పు కూర్పు అసాధారణమే. రాజేంద్రకు తెక్క రాలేదు. పున్న ముగ్గు రాడపిల్లల్లో అరేళ్ళ పార్వతి ఉడుత పిల్లలా యిట్టే వచ్చి “ఇదోవంటి” అంటూ చూపెట్టింది తెక్క.

“ఇదే ! యీ తెక్క చెయ్యలేని వాళ్ళందరికీ నువ్వు చెంపలు వెయ్యి బుద్ధేనా వస్తుంది” అన్నారు మాస్టరు. పార్వతికి హుకుం ఇచ్చేశారు.

అప్పటికే రాజేంద్ర ధైర్యంగానే ఉన్నాడు. “నిన్ననేగదా దాన్ని నేను ఎక్కాలు రాపోతే మాస్టరు కొట్టమంటే చిటికవేసి పూరుకున్నాను. అది మాత్రం నన్ను కొడుకుండా”ని. రెండు జేబుల్లో రెండు చేతులు పెట్టుకుని ఎంచున్నాడు—నిక్కరు జా రి పో కుం డా కడుపు పూరించి. పార్వతి మొట్టమొదట రాజేంద్ర దగ్గరకే వచ్చింది. ఆ యీదూలో మగపిల్లలకంటే అడపిల్లల్లే కాస్త జబరుగా, ఏవుగా ఉంటారకదా !

ఎడంవేతి వాటం పార్వతిది.

రాజేంద్ర కుడి చెంప చెళ్ళమంది.

ఎంత శీనివి ప్రదర్శిస్తే మాత్రమేం ? పసి వాడు కదా ! భూమిని వచ్చగా చూసి గుడ్డనిండా నీరు నింపుకున్నాడు — ఆ క్షణంలో రాజేంద్రకు పార్వతికి పీకెసిసికేద్దామన్నంత కసి వేసింది. కాని యాధర్యరాజులాగ ఎదుటనే పేవ రువ్వతో నహ

నరసింహమ్మాస్థారు. ఆయనకు కోపం వస్తే ‘నర’ పదార్థం పూర్తిగా రోశిస్తుంది. ... సింహమే మిగులుంది.

రాజేంద్రకు ఆ నేళంతా పార్వతిని చితక తన్నే యాలని మాస్టరి కాళ్ళల్లో నీసెప్పలకులు గుచ్చే య్యాలని తలంపులే. ఇంటికి వచ్చి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చాడు. ఆ రాత్రి కలలో బడి — బడిలో తను మాస్టరు ! నరసింహం మాస్టరేమో పిల్లాడు — పార్వతి తనకు లెక్కచేసే చూపించింది. తనేమో “వాడ్ని దవడ వాయగొట్ట” మన్నాడు అచ్చం నర సింహం మాస్టరి కేసి, నరసింహం మాస్టరిలాగే చూసి — పార్వతి “చిత్రం” అంది తను చూసిన అల్లాఉద్దీన్ నీ నీమాలో అల్లాఉద్దీన్ భూతం తెచ్చిన దేవకన్యలాగ — అంతే చెళ్ళమంది నరసింహం మాస్టరి దవడమీద. కాని రాజేంద్రకు కసి తీరలేదు. అసలు తను పార్వతిని దవడవాడు గొట్టాలి. దాని జేడ యంత పొడుగుంటుంది. దాన్ని దొరక పుచ్చుకుని దాన్ని దొరక పుచ్చుకొని ఐతే ఆ కల మాత్రం రాలేదు. రెండు రోజులు తగిలిన దెబ్బకంటే మిన్నగా పసిపొడయం దెబ్బతిన్న దేమో జ్వరం వచ్చింది.

జ్వరం వదిలి రాజేంద్ర ‘బోలోకి వెలితే మాత్రం ? పార్వతి రాలేదు — రాజేంద్రకి పార్వతి ఏమయ్యింది అన్న జిజ్ఞాస వీడింది. “పార్వతి నాన్నగారు బదిలి ఆయిపోయారు అది గూడా మాస్టరికి చెప్పిపోయింది. .. మా కందరికీ జేజేలు చెప్పింది..... మరి నువ్వు రాలేదుగా. నువ్వోస్తే....యిదో యీ చాకలేము యిమ్మంది” — మరియమ్మ చెప్పింది రాజేంద్ర మొహం చూసి ఆ పిల్ల జాలిపడ్డది. రాజేంద్ర తీవ్రమైన కళ్ళలో ప్రతికార వాంఛ — బహుశా యివాళ శ్రీ లేంద్ర కళ్ళలోని అవమానం లాంటిదే — చూసి మరి యమ్మ కంగారుపడ్డది. “పోనిలే రాజా ! నీ నేస్తం నే నుంటాగా” అంది — రాజేంద్ర చాకలేట్ పుచ్చుకుని విసిరి లేని కొట్టాడు — మరియమ్మ తనను కాని తంతా డనుకుందో యేమో — పారి పోయిందక్కడి నుంచి.

అతల్లెన (నర్తకి ఎదుట లేకపోవడంతో, రాజేంద్ర మనస్సు, నరసింహమ్మాస్థారి పిడకలా నీవత వహించింది, కాని పార్వతిని మాత్రం వెదుకుతూనే ఉంది. అటు తర్వాత రాజేంద్ర హైస్కూల్లో చేరాడు — వాళ్ళ నాళ్ళ గా తి కి బదిలి ఐతే కాకినాడలో కాలేజీలో చేరాడు. అతగాడు మాత్రం, పార్వతిని వెదుకుతూనే ఉన్నాడు. నరసింహమ్మాస్థారునే అడిగాడు ఐదో క్లాసు పాసవుతూఉన్నప్పుడు ‘పార్వతి వాళ్ళా ఏవూరు వెళ్లారని ?’—అయిన బహుశా రాజేంద్ర చూడగా నవ్వుడం అదే మొదటి సారి — “కాకినాడలా ఏం వెడతావా!” అన్నాడు నవ్వుతూను.

తన క్లాసుమేట్లు, ముగ్గురు అమ్మాయిలు — ఐతే ఎవరో పేరూ, పార్వతి కాదు. ఎవరో బుగ్గ మీదా లేన రంగు పుట్టువున్న లేదు. రాజేంద్ర అన్నీ మర్చిపోయాడు. ఆఖరికి నరసింహమ్మాస్థారి మొట్టికాయలు కూడా మర్చిపోయాడు కాని పార్వతి బుగ్గమీద పుట్టువున్న మాత్రం గుర్తుండి పోయింది. కొడితే చెంపమీదే కొట్టా లితను. కాని పార్వ తెక్కడ ?

తన దవడ వాయ గొట్టింది గనక తనకి జ్ఞానకం ఉంది — మరి ఆ పిల్లకి ఏం జ్ఞానకం ఉంటుంది — అదిగాక తనంత మారినోయాడు— ఉంగరాల జాబ్బు వచ్చేసింది. మొహానిమీద మీనం, గడ్డం పెరిగి పోయాడు— “నా మొహం ఏ పుట్టు మచ్చా లేదాయీ!”—అని ఎప్పుడోనా పైలా వచ్చి సులో ఉన్న రాజేంద్ర తలపోసేవాడు.

కాని పార్వతి మాత్రం తలబద్ధపడలేదు.

ఐతే : ఒకనాడు ధైర్యమైన నంపటన ఒకటి జరిగింది. ఇంటర్ కాలేజీయేట్ డిజేబిల్లు జరి గాయి, రాజేంద్ర పైన లియర్లో. అవి ఏ ఏడాది జరగవు గనక ? కాని రాజేంద్ర ఆ ఏడాది తన కాలేజీ తరఫున ప్రతినిధిగా ఎన్నికయ్యాడు.

స్ఫురద్రూపి, మాటకారి, పిటికీ తోడు విస్మయం, రాజేంద్ర—అటువంటి అధిపాయం కాలేజీలోని అమ్మాయిలకు పైతం పుందని ఎవరి నమ్మకం ఎలా ఉన్నా, తను నమ్మేవాడు రాజేంద్ర. ఇందులో ఒక్కతే పేరు పార్వతి. ఐపో, సాచి లెంప కాదు కొట్టి—అనక క్షమాపణ చెబుదా మను కునేవాడు రాజేంద్ర. రాజేంద్రకి నవ్వు వచ్చేది— తనలోని యీ విపరీత ప్రతికారవాంఛకు.

విశాఖ కాలేజీ నించి ఓ అమ్మాయి డిజేబిల్కి వచ్చిందంటే—అదో విశేషమై పోయింది మిగతా టీములకు. మాటాడ్డంకంటే, మజగా ఆలో చించడంతోనే గడిపేకొరు కొందరు.

వేదిక మీదకు టీముల నాహ్వనిస్తున్నప్పుడే మొదటిసారి కంట బడింది ఆ పిల్లక నారి ప్రతి నిధి. వెన్నెలలాంటి తెల్లని చీరతో చందమామ లాంటి మొహం. దానిమ్మ పువ్వులాంటి నోరు. ఆ చంద్రవదన మొహం తేనె రంగు పుట్టువున్న విద్యుత్ కాంతిలో మిలమిలా మెరుస్తున్నది. అదీ ఎంత ? కందిబద్దంత ! రాజేంద్ర ఉలిక్కిపడ్డాడు. పార్వతి కాబోలు— మరి యీ రలిదేవికిన్నూ, అతని పొడయ ఫలకం మీది లాగూ గాను పార్వ తికి పోలిక లేలా కలసొయ ! రాజేంద్రకు అద్దాన

వదిన పాదరసంతాగ మనసు నిలకడ తప్పింది.
'స్త్రీలకున్న పురుషులతో సమాన హక్కులు
కావాలి' తీరికూ వాగ్యుద్ధం జరిగింది, వేదికమీద.
జలపాతలాంటి ఉధృతంతో మాటాడుతూ
ఉండటం అంతలో అధ్యక్షులు "టింగ్" మని
బెల్ల కొట్టటం—అక్కడి కది సమాప్తం. జనం
గొల్ల మవడం.

రాజేంద్ర ఎదమ మాత్రం ఈ పార్వతి ఎదమ
చెయ్య వాటం పార్వతి అవునా కాదా ? తనేం
చెయ్యాలి మరి దవడమీద యీ పిల్లని కొట్టడం
అంటే మాటలా ? పురుషుల హక్కుల గొడవ
మాటకేం గాని — స్త్రీల కున్న ప్రత్యేక హక్కుల
సంగతి తనకు తెల్సును కదా — ఆ పిల్ల పుణ్యమల్
చెప్పాలు తోడుక్కుంది కూడాను. కాటిన్ లాంటి
ఆ చిన్న దాని బుగ్గలమీద తను ?—రాజేంద్రకు
యిన్ని సంవత్సరాలుగా నాటిపోయిన వగ—కని
అంతా నాటితో, చేత వేసుకున్న ఆల్బాచోలు
చుక్కలాగ తరిగిపో సాగింది.

"ఆ పిల్లంది తదగణ్యానంత" అన్నట్లు.
సత్యభామ పిల్ల సందిచే పోజులో మై కును వట్టు
కుని నించువ్వుది మిన్ పార్వతి సభ మెడ
రిక్కించింది—పెరియేటి తుళ్ళింతలు ఆమె
వలకులు. జలపాతపు ఉధృతం కాదు—జనం
ఓహో ! వచ్చట్లు !—అందులోకీ విద్యార్థిని జనం
దవట్లు—తర్వాత మిస్టర్ రాజేంద్ర రెండు
పార్ల ఎనాన్సు చేస్తేగాని తన కుడి చెంబ తడుము
కుంటూ ఉన్న రాజేంద్రకు తెలివి కాలేదు.

"ఎవ రొద్దన్నారు ? స్త్రీలకు పురుషులతో
సమాన హక్కులు—" అదీ ఆరంభ వాక్యం
రాజేంద్రది. ఎన్నుపోయా రంతా. ప్రతివాదిన్న
న్నాడా యితగాడు ?— "యూ ఆర్ టు టాక్
ఎగ్జిస్ట్" —జనం చచ్చట్లు ! రాజేంద్ర చలించ
లేదు. అతని తుమ్మెదల దండు లాంటి ముంగు
రులు విధ్యుత్కాంతిలో మెరుస్తున్నాయి.

"ఈ దేశంలో స్త్రీల కున్న ప్రత్యేక హక్కులు
వదులుకుంటామంటే ఎవరు కాదన్నారు సమాన
హక్కులు ? — తప్పకుండా నేటినుంచి; బస్సుల్లో
ప్రత్యేక సీట్లు తీసెయ్యండి—తీసెయ్యండి రైలు
బళ్లలో ఆడవాళ్ల పెట్టెలు—మగవాళ్ల పెట్టెల
మీద కూడా కావండి మగవారికి మాత్రమే అని
—కలాకాలల్లో ఆడపిల్లల కెందుకు ప్రత్యేక
విశ్రాంతి గదులు ? ఉంటారా ? వారున్నా,
పురుషులకు మళ్ళీ చింతపెట్ట క్రింద లిజర్
అవర్సులో—ఎందుకయ్యా వారికి సగం రేట్లు.
విశ్వవిద్యాలయం బస్సుల్లో ? — వారికీ సమాన
హక్కు లివ్వండి సాపం !" నటన గూడా
ఉంది రాజేంద్ర. తగ్గర సాగింపాడు వాదన.
"యీ ప్రత్యేకతలు వద్దా ? ఏమోనే ననుకోను.
ఉత్త మన రొదనే గాని స్త్రీలు సమాన
హక్కులు కోరుతారని — వాళ్లకే అవస్థి కావలసి
వస్తే కొన్ని వదులుకోవాలి—మన అధికత్వ పేరు
మార్చాలి—మన భరతమాత నామధేయమున్న
మార్చాలి—హరి భగవాన్ ! వారు కనడం మానేస్తే
మనం — యింపాజిబిర్ విధాత, తీర్చవలసిన యీ
చిక్కును సోదరీ మణులు—ఆఫ్సర్ ఆల్ మగవాళ్లం

అంగ్రసచిత్రవారపత్రిక

సంసారమాదురి

కొమరగిరి వేంకటసుబ్బారావు

సతి వదన పూర్తిమాచంద్ర చంద్రికా ప్ర
సారమునకును సంసార సలిల రాశి
యుమికి యుష్పొంగదే యట్టి యువతి మణి వి
లాస సంసారములకును లంతె గాదె.

ఆరయ ముద్దులొల్కు ప్రియురాలి మరోజ్జ ముఖాజ్జ చంద్రికా
వారము చంపలంపు చెలువారు కనుంగవ లేమెటుంబులు,
తారక దంతకాంతుల వితానము, నవ్వుల వెల్లుబుండ, సం
సారము నందకారమయ సాగరమట విచిత్రమయ్యెడిన్.

వయ్యెదలోని పుస్తెలు ప్రభల్ విరజిమ్మగ, జన్నుదోయితో
కయ్యములాడు మేల్ పసిడి కంతనరాలు వెలుంగు లినగా
సయ్యలివేణిలోని పుపు లల్ల న తెల్లగ నవ్వుచుండ నా
తొయ్యలితోడ కాపురము దుఃఖవయోచిది యెట్టులొనోకో.

తరుణి దుస్తుల జలతారు తక్కుదకుకు
నీలిని బంగారు మెయి చాయ నైగనిగ్య
మామె మాజాడ రాలు ముఖాజ్జ వెలుగు
లకును సంసార తిమిరంబు లడగకున్నె !

అట్టి చక్కని గార్లస్థ్య మవని దుఃఖ
సాగరమ్మని యనుట హాస్యంబు గాదె !

కవి తాకించిణి

బహుమతి పొందిన కవిత

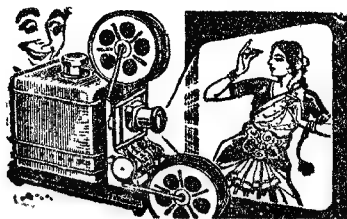
కావలెను

ఒక తెలుగు పత్రికా కార్యాలయములో పనిచేసేందుకు చిత్రకారులు కావలెను. తెలుగు భాషాజ్ఞానం అత్యవసరము. పూరివివరములతో ఈక్రింది చిటానుమునకు వ్రాయకొరడమైనది.

చాక్సు నెంబరు W/21

C/o ఆంధ్రపత్రిక, మద్రాసు-1.

హోమ్ సినిమాజక్టర్ రు15/లకే

అద్భుతమైన గృహవినియోగ పాదనము కల్పన, సాహసము, అద్భుతముగల సన్నివేశము లెన్నో యీ ప్రాజెక్టర్ తో మీ యింటియందే చూడండి. ఇది టార్నియో లేక ఎస్/డిసి ఎలక్ట్రిసిటీతో పనిచేయును. ఉపయోగించదగిన ఫిల్మ్ 35 ఎం.ఎం. పొమ్ములు తెరపై సజీవముగా పరివర్తన లలో నటించును. మీకు ఆకర్షణము కలుగును అనేకులు అకరింపబడుదురు. ధర రు 15/- 40 అం ఫీలిం 81 X 81 సైజు స్క్రీను. దాని పనిచేయుచే విధము, ఫీలిములపట్టి ఉచితం. పోస్టేజీ రు 4-50 అదనం. డిలెక్ట్ సెండర్ ప్రాజెక్టర్ ధర రు 25/- 60 అం ఫీలిం 81 X 81 సైజు స్క్రీను. దాని పనిచేయుచే విధము, ఫీలిములపట్టి ఉచితం. పోస్టేజీ రు 5 అదనం. అందరు కొరచున్నారు! శేజీ ఆరరు సంపది.

HOLLYWOOD CINEMA CORP. (Regd.)
2194 Kalyanpura, Turkman Gate, (12)
DELHI - 6.

మనల్నేమని అడుగుతారు? వారిస్పటికిమ్మా సమాన హక్కులు కావాలని—ఉన్న అంతస్సు నుంచి దిగజారుతా మంటే “వేలేకవో! మనకు అభ్యంతరం వాస్తవికం వో అబ్జెక్షన్”— యిలా అన్నప్పుడు రాజేంద్ర కొంటెగా పార్వతిని విక్షించాడు. ఆ పిల్ల రెండు బుగ్గలు కంది పోయాయి. జనం చప్పట్లు మిమ్మ ముట్టేయి! రాజేంద్రకు పార్వతి తన నెప్పుడో దవడ మీద కొట్టిందన్న వగ పోయింది నరే—యిప్పుడు మరొక్కసారి కొట్టకూడదా అనిపించింది— అంతలో రివ్యూన రానే వచ్చింది పార్వతి. ఆయింకా మళ్ళీ—ఉహూ లేదు—యింత మందితో అలాంటిదే చెయ్యదు! ఎందుకేనా మంచిది రాజేంద్ర కుడిచేయి “ఎటెంషన్” తో ఉంచు కున్నాడు. “కంట్రావర్సీలన్ను మీదంతా కుతర్కం ఉత్తరదగాకోరు మాటలు” అభినందించింది రెండో ప్రయత్నా మాత్రమే పుచ్చుకున్న పార్వతి—రాజేంద్ర నవ్వేశాడు. “దవడ వాయుగోదారా? మళ్ళీను—” పార్వతి “తెల్ల బోయింది. చక్కలంతేనే కళ్ళతో యిలా చూసి ‘ఎప్పుడు కొట్టే వేవో’ అన్నది అంతలో ఎవరో ఆ పిల్లను మరద్దరాదనిపిలు లాక్కు పోయేరు.

రాజేంద్రను అభినందనల వరంపర ముంచే మున్నా—“అన్నా! పార్వతి మర్చిపోయింది” నన్న మనోవ్యధ పీడించ సాగింది. ఏమయితే నేం పార్వతి మళ్ళీ అగుంచలేదు. తన ప్రతికార వాంఛ మంత్రించినట్లు అదేప్పుడో పోయింది, నరే అందుకు ప్రతిగా వ్యధ మిగిలింది.

రాజేంద్రకు పార్వతి తన ఎదుట నిల్చింది క్షణమే ఇనా, అదే అనుభూతి, ఎన్నో మధుర భావాలు ప్రాసాదానికి అయ్యింది. అటుతర్వాత ఆరేబ్బ గడిచాయి. దిగ్గి వచ్చింది. ఇంట్లో “ఓ యింటి వాడివి” కమ్మని జలవంతపెట్టే ఒత్తిడిన్నా రా సాగింది. రాజేంద్రకు మాత్రం పార్వతి తలంపు మొత్తై మొగ్గ వాడిగి దివదిన ప్రవర్తనానం కాసాగింది. అలాంటి దవడమీద కొట్టి ప్రతి కార జ్వాల రేపింది కాని—యాసారి పూదయం దోచుకుని కార్చిచ్చు నింపి వారి వెళ్ళిపోయింది.

ఎవరితోనైనా అంటే ఏమంటారు? నవ్వు తారు నివ్వదనిరా భాయ్ స్వప్నమందరి కథ కాదురా జీవితం! అంటారు. అందుకే రాజేంద్ర మూగ తనము చేశాడు. మరి తనము ఫలితం! ఒకనాడు: మద్రాసు రోడ్ల మీయిలు తన మామూలు ప్రకారం క్రిక్కిరిసి పరిగెడుతూ రాజమండ్రిలో ఆగింది. రాజేంద్ర అక్కడినుంచి అందుకోకే భుజకత్తై, యుక్త అంటే కటికో నుంచి మానుకోవడం వినియోగించి ఎక్కేశాడు. మెయిలు ఆ ప్రక్క స్టేషను కేల్లే తోపున— తన కాలా చెయ్యి ఎక్కడ వక్కడ ఉన్నాయని స్థిమిత వడదామీ గాకుండా, మరో మంచివాడి (ట్రంకు పెట్టెమీద కూచుండుకు సానుభూతి కూడా సంపాదించాడు. రాజేంద్ర కేల్లే వాళ్ళను

కొన్నేపు మనసార తిట్టుకున్నాడు. కొన్నేపు? ... మరి మనసు తిట్టినట్లు వగవాళ్ళన్నా తిట్టు రుగా! ఇతే లాను రైల్వే కు వగవాడా? కాదు ఆ రైల్వే యు డు. అందుకనే నారి క్కరచుకుని ఆ ప్రయత్నం విరమించుకుని— పెట్టే కలయబార కూచాడు. అంతలో తళు క్కన ఒక్క మెరుపు మెరిసింది. ఆ విద్యుత్తల నన్నని కలువ కాదలా — అందరు వరపురుషుల మధ్య—ఎవరిని లాకుకుండా ఎల్లాగో మీది బల్ల అంచు పట్టుకుని, దివి నుంచి భువికి దిగు దేవ కన్నలా నుంచుంది. రాజేంద్రకు కెప్పుమని కేక వేదా మున్నంత అనంద మయ్యింది. పార్వతి! ఎవరా నుండరి పార్వతి!! అమాంతం ఎగిరి గింతేపి అ యి తే రాజేంద్ర అంతలో మెల్లొని, ఆ అమ్మాయి తనను గుర్తించిన, చిరు నవ్వుండుకుని — తను దిగ్గన లేచి — “స్టేజ్ యిటు కూచోండి” అన్నాడు. పార్వతి “మరి మీరో” అన్నది. నేను మీ “ఉద్యోగం పుచ్చు కుంటా” నన్నాడు నవ్వుతూ అమె బుగ్గమీది తేరెరంగు పుట్టుమచ్చను తనవిడిరా వీక్షించి....

అటు తర్వాత ప్రయాణమంతా ప్రేమాధురమే అయ్యింది. అప్పటి ప్రయాణమే వాళ్ళ ప్రేమకు వాదింది, అనక ప్రస్తావన వస్యంగా ముగిసి (అదృష్టం కదా) ఈ సంసార వాటకం రక్తి గట్టింది. మరి క్షేలేంద్ర అందుకు ప్రత్యక్ష విదర్పణం కదా.

రాజేంద్రకు గతమంతా ఎదను దూరి కిత కిరలు పెట్టింది. తన ప్రతికార వాంఛ అభిరికి పార్వతి బుగ్గమీద చేత్తో గాక నోటితో తీర్చుకో వలసి వచ్చినందుకు, అతగాడు దైవా స్తుతి నం దించుకున్నాడు.

రాజేంద్ర అంతా నెమరు వేసుకుని ఉలిక్కి పడ్డట్లు “పారో” అన్నాడు. “అదేమిటండి” అంటూ సంరంభంగా వచ్చింది పార్వతి. అమెను గాధరా పెట్టినందుకు సిగ్గుపడి “ఉహూ! మరేం లేదు....మన క్షేలేంద్ర దంతా వా పోలికే” నన్నాడు. “భేష్! సరిపోయింది! యిదా మీ పరికోదన.”

కింకీలా నవ్వింది పార్వతి.

“అంతేనా యింకా ఉంది” విలిపిగా నవ్వాడు రాజేంద్ర. తన దగ్గరగా వచ్చిన పార్వతిని నడుం చుట్టూరా చెయ్యి వేసి దగ్గర లాక్కుని చెవి దగ్గరగా రహస్యం చెప్పేవాడిలా మొహం పెట్టి అన్నాడు. “మనవాడి దవడ కందగొట్టిన ఆ చిన్నది మాత్రం నీ పోలిక కాదు ఎందు కంటే మనవాడి ఎడం చెంప కందిపోయింది నీది పుర్రచేతి వాటమాయే”

తర్వాది విడిపించుకుని కందిపోయిన చెక్కిళ్ళు పొట్టులువడగా నవ్వి “పొన్నండి రే పా కోడలు వస్తే కుడిచేత వాయుస్సుంది రెండి మీ దవడ కూడా” అంటూ క్షేలేంద్రతో “వస్తూ వ్వారా బాబూ! యిదో యిక్కడ మీ వాళ్ళగారు అంతా నువ్వు అయిన పోలికేనుట అంటూ గర్వపడుతున్నాడు” అన్నది.

“మరి గర్వమే మనిషికి సంసారం స్వర్గ తుల్యమైతే యింక కోరడం దేముంది” అను కున్నాడు త్పిన్నగా కేల్లే మునిగిపోయే ముందు రాజేంద్ర.

గృహ వారములలో దంతశాలకు ఒక కారణము
మైన వున్న వస్తువుగురించి, వ్యాధి రాకుండా తీసుకోవలసిన జాగరూకతలనుగురించి తెలుసు కున్నాము. దంతశాల అనేక రకములు. అందుకు కారణములూ అనేకములే. వాటినిగురించి క్లుప్తముగా చర్చిస్తాను.

దంతశాలకు ముఖ్యకారణం, దంతాంత రాళ్ళములో ఉండే వంటి గుజ్జులోను, దంతములను అనుసరించి ఉన్న పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను, చిగుళ్ళ పీటిలోను ఇన్ ఫ్లమేషను ఏర్పడడం. వాపు, నేడి, ఎరుపు, బాధ. శరీరభాగ ధర్మ నిర్వహణకు అటంకము. ఈ అయిదు ఇన్ ఫ్లమేషనుకు ప్రధాన లక్షణములని యిదివరకే తెలుసుకున్నాము. ఇన్ ఫ్లేం అయిన భాగం కంటికి కనపించినపుడే, ఎర్రదనం మనం గుర్తించగలం. చిగురు వాచినపుడు, ఎర్రగా కనపిస్తుంది కాని చిగుళ్ళకు, దంతములకు మధ్య ఉన్న పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను వాచినప్పుడు వంటి గుజ్జు వాచినప్పుడు ఎరుపుదనం మినహాగా మిగతా ఇన్ ఫ్లమేషన్ లక్షణములన్నీ మనం తెలుసుకోగలం.

పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను ఇన్ ఫ్లేం కావడానికి ప్రధాన కారణములు (1) అపాయము, (2) ఇన్ ఫెక్షను. అపాయం కేవలం స్థానికం కావచ్చును. కాని ఇన్ ఫెక్షను స్థానికం మాత్రమే కావాలనే సిద్ధాంతం లేదు. శరీరంలో ఎక్కడో ఏర్పడిన క్రిమిదోషం రక్తనాళముల ద్వారా, లింఫాటిక్ ద్వారా వ్యాపించి, దంతముల మధ్య ఇన్ ఫ్లమేషను కలిగించవచ్చును. దంతకుడికి ఉపయోగించే కొన్ని రసాయనిక ద్రవ్యములు, ఇతరవ్యాధుల నివారణకై లోపలికి తీసుకున్న, పాదరసం, పాషాణం, బిస్మత్, నాగం, తుత్తునాగం ఇటువంటి లోహ భస్మములూ కూడా, దంతపరిభాగములలో వ్యాధి ఏర్పరచి క్రిమిదోషం కలిగించవచ్చును.

ఇన్ ఫ్లమేషన్ ఏర్పడగానే, ఇన్ ఫ్లేం అయిన ప్రదేశంలోని రక్తం అధికంగా ప్రవేశించినదానా చీము ఏర్పడినందునా, స్థానికములైన వరాంతముల మీద వత్తిడి ఏర్పడి, బాధ కలుగుతుంది. బాధయొక్క పరిమితి యీ వత్తిడిని బట్టి ఉంటుంది. నన్నని నాడునుంచి భరించరానంతగా యీ బాధ ఉండవచ్చును.

పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను, దంతానికి దవడ ఎముకకు మధ్య ఉన్న పొర. దంతానికి దెబ్బ తగిలినప్పుడు ఇది షేక్ ఎబ్జెక్చర్లులాగా పని చేస్తుంది. దంతానికి అపాయం కలిగించకుండా ఉండడానికి తనే నలిగి ఇన్ ఫ్లేం అవుతుంది. అప్పుడు ఏర్పడిన చీము వస్త్రే పైకి ఉలికి, చిగుళ్ళ ప్రక్కనుంచి బయటికి రావాలి. లేక పోతే దంతమూలముల వైపుగా పోయి, దవడ ఎముకకు దానిపైన ఉన్న పొరకూ మధ్య చేరుకోవాలి. నిరుపల్లెమెరిగినట్లే చీము బయట ప్రక్కగా పోవడానికి నిలంపే అలుప్రక్కకు ప్రవహిస్తుంది. పీలున్నంత వరకు శరీరాంతరాళ ములలోకి పోకుండా చీము బయటకు పోవడానికే శరీరం దోహదం చేస్తుంది. కాని మార్గాంతరం లేనప్పుడు చీము శరీరాంతరాళములలోకి ప్రవేశించి ప్రమాదం కలిగిస్తుంది.

పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను వాచినందున ఏర్పడ

దంతశాల

చీము, ఒకేచోట బుడగలాగా ఉండిపోవచ్చును. లేక పైకి వచ్చి, ఉమ్మి పీటిలో కలిసిపోవచ్చును. ఇల్లా జరిగినప్పుడు దంతమూలముల ద్వారా దవడ ఎముగలో ప్రవేశించవచ్చును. ఈ చివరపరిస్థితి ఏర్పడప్పుడు ప్రాణోపద్రవమే సంభవించవచ్చును.

కొన్ని చిన్న నదులు సముద్రంలో పడకుండా సరస్సులలో కలిసిపోయినట్లే, కొన్ని వెయసులు (శరీర భాగములలో నుంచి రక్తమును తిరిగి పృథుల యానికి తీసుకొనిపోయే రక్తనాళములు) సైనసులు, (Sinuses) అవబడే రక్తాశ్రయములలో అంతమొంది, అక్కడ నుంచి ఏర్పడే వెయసుల ద్వారా తిరిగి పృథులయానికి చేరుకుంటుంది. ఈ సైనసులు, వెయసులు విస్తరించినందున ఏర్పడేవే. ఇటువంటి సైనసులు మెదడులో చాలా ఉన్నవి. సైనసు లు పి, చెక్కిళ్ళనుంచి రక్తమును పృథులయానికి తీసుకువస్తే వెయసు, క్రింది దవడ ఎముకలోనుంచి అరంభమయ్యే వెయసుతోనూ, మెదడులో ఉన్న ఒక సైనస్ లో నుంచి ప్రారంభమయ్యే వెయసుతోనూ సంబంధం కలిగి ఉన్నది. ఈ కారణంచేత, చెక్కిళ్ళమీద లేదే గడ్డలోనూ, మొటిమలు విడిచితే వచ్చే ఏదైనా లోనూ 'పిక్స్' అనే చర్మ వ్యాధిలో ఏర్పడే బుడగలలోనూ దంతభాగములలో ఇన్ ఫ్లమేషన్ ఏర్పడినందున దవడఎముకలోకి పోయిన చీము లోనూ ఉన్న క్రిములు, మెదడులోకి ప్రవేశించి, అక్కడ ప్రాణాపాయకరమైన ఇన్ ఫ్లమేషన్ కలిగించడానికి చాలా అవకాశ మున్నది. ఇది నక్కతుగానే జరుగవచ్చును. కాని చాలామార్లు జరిగింది. అందువల్లనే మనవారు ముఖంమీద కురుపులనూ, మొటిమలనూ చితవద్దంటారు. పంటిలో ఏర్పడే చీము, దాని ధర్మమూ అని బయటికి వస్తే నరే సరి. కాక దవడ ఎముకలోకి పోయిందా అతర్వాత అది కలిగించే బాధలకూ, ప్రమాదాలకూ అంతా

వంతూ ఉండదు. అందుచేత పంటిపోటు ఏర్పడగానే దంతవైద్యుణ్ణి చూడడం అత్యవసరం. పెన్నిలిన్ నెల్లానిలమైడ్, ఏక్రమైసిన్ వంటి మందులు వచ్చాక ఈ క్రిమిదోషం ప్రాణాపాయం లేవడం లేదు. ఇది లేనప్పుడు ఈవిధంగా జరిగి అనేక మంది ప్రాణాలు కోలుపోయారు.

దంతశాల ప్రధానంగా పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను వాచినప్పుడూ, దంతంలో గుజ్జు వాచినప్పుడూ ఏర్పడుతుందని ఇదివరకే చెప్పేను. అయితే యీ రెండు రకముల బాధలకూ చాలా వ్యత్యాసం ఉన్నది. దంతంలో 'పీటు' ఏర్పడగానే బాధపడలేక రోగులూ, వారి బాధ పడలేక కొందరు డాక్టర్లు పంటిని పీకివేయడం జరుగుతున్నది. పెన్నిలిన్ వంటి ఆధునిక క్రిమినాశక ఔషధములు, పిన్నిలిన్ కారిడాన్ సిబాల్బర్ వంటి బాక్టీస శమనక ఔషధములు వచ్చిన తరువాత, పన్ను పీకవలసిన అవసరం ఎప్పుడో గాని ఉండదు. దంతం వైద్యులు అన్నిచోట్లా ఉండరు. స్థానికంగా ఉండే వైద్యులకు, దంత రోగములకు చేయవలసిన ప్రత్యేక చికిత్స, ఎప్పుడూ తెలిసి ఉండదు. పీకడం ముటుకు చాలామందికి తెలుసు. కాగా, వ్యాధిగ్రస్తములయిన దంతములను, క్రిమిదోషానికి గురి అయి బాధపెట్టే దంతములను, బాధాకారణములనుంచి రక్షించడం ఎంత అవసరమో, పీకివేసే సరదా ఉన్న వైద్యులనుంచి రక్షించడం అంతే అవునర మవుతున్నది. కొత్త దంతములు ఒకమాటు పీకివేస్తే మళ్ళీ మొలిచేవి కావు. ఒక్కొక్కటిగా కృత్రిమ దంతములను నిర్మించడం అంత వాంఛనీయమైంది కాదు. పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను వాచినప్పుడు ఏర్పడే బాధ అంత దుర్భరమైంది కాదు.

పెరిడోంటల్ మెంబ్రేను ఇన్ ఫ్లేం కాగానే, దాని మధ్యన ఉన్న పన్ను తక్కిన పళ్ళ కంటే పైకి లేచి ఉంటుంది. వాపు అధికమైన కొద్దీ పైకి లేస్తూ ఉంటుంది. ఇల్లా జరిగిన కొద్దీ దానిని అనుసరించిఉన్న చిగురూ వాస్తుంది. బాధ అధిక మవుతుంది. దవడ ఎముక పొగడికాదు. దంత మూలము కొనడం ఉంటుంది. అందువల్ల పిరి

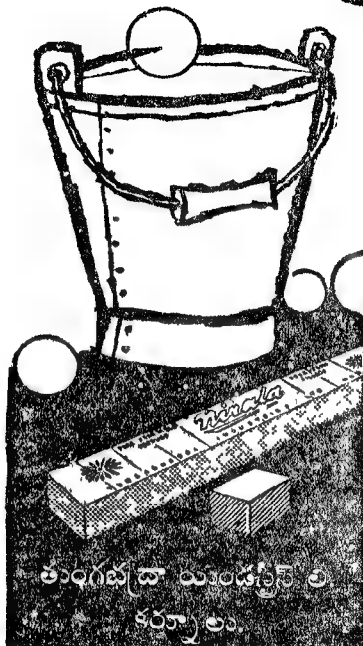
డా || గాలి బొలసుందరదావు

బట్టలను
ఎంతో
శుభ్రముగా
ఉడుకునుటకు

నిరాల

బార్
సబ్బు
వాడండి

తుంగభద్రా యిండ్రప్రస్త్ లి
కర్నూలు.

ASP/N 2

మనమూ-మనదేహస్థిత్రి

దోంటల్ మెంట్లను వాచి ఉబ్బినకొద్దీ పన్నుకు పైకి లేవడంకంటే వేరే మార్గంలేదు. ఇటు వంటి పన్ను ఆడిస్తే ఆదుతూ ఉంటుంది. చెమిదలాంటి దాంతో పంటిపీడ నెమ్మదిగా కొడితే బాధ కలుగుతోంది. నమలడమూ బాధ కలిగిస్తుంది. చిగుళ్ళకూ, దంతములకూ మధ్య నుంచి చీము వస్తుంది. ఇల్లా జరగనప్పుడు, చీము దంతముల దగ్గరకూ వెళ్ళి చిగురును తొలించి చిగురుకూ దవడ తోపలివేపుకూ మధ్య ఉండే ఖాళీ ప్రదేశంలో ఉబ్బు ఏర్పడి, పగిలి, నోటిలోకి కారిపోతుంది. పగలక ముందు, బుగ్గన పిప్పరి మెంటు బిళ్ళ పెట్టుకున్నట్లు ఉంటుంది. జ్వరం వస్తుంది. కాని చిగురులో ఏబైన్ ఏర్పడగానే, దంతంమీద ఒత్తిడి తగ్గి బాధ ఉపశమిస్తుంది. ఈ చీము బుడగ తనంతట తానే సగలవచ్చును. కాని యిది ఏర్పడగానే శస్త్రవైద్యం చేస్తే త్వరగా బాధ ఉపశమిస్తుంది. దంతం రక్షించబడుతుంది.

ఈ స్థితిలో పన్ను పీకవలసిన అవసరమే రాగాడదు. ఈ స్థితిలో కలిగే పంటిబాధ నిరంతరాయమైనది. ఉండి ఉండి వచ్చేది కాదు. ఈ స్థితి ఏర్పడగానే ఉప్పును భరించగలిగినంత వేడి నీరుతో కలిపి, పుక్కిలిస్తే వాచిన ప్రదేశముల నుంచి నీటిని గుంజుకుని బాధ తగ్గుతూ ఉంటుంది. ఉప్పు క్రిమినాసోరక గ్రనము, పొటాస్యం పెర్మాంగనేట్ స్పటికం ఒకటి పిళ్ళలో వేసి, పుక్కిలిస్తే నీము, నశించి క్రిమి దోషం తగ్గుతుంది. ఈ స్థితిలో వేడి తగిలి నప్పుడు సుఖంగా ఉంటుంది. దవడపైన కాపు పెట్టితే మంచిది. ఈ లక్షణమూ, పన్ను తక్కిన వళ్ళకంటే పైకి లేవడమూ గమనించదగిన లక్షణాలు.

పెరిదోంటల్ మెంట్లను ఇన్ ఫ్లేం కాగానే చికిత్స సారధిస్తే పంటిని పీకవలసిన అవసరం రాదు. చీము తోపలికి పోయి, నివీరితమైన జ్వరం, ఘాతీయవల్ల శరీరమున కే ప్రమాదమూ వస్తున్నప్పుడూ, చిగురు గట్టిదై చీము బయటకు రావడానికి వీలు లేవప్పుడూ, శస్త్రవైద్యం పాద్యంకానప్పుడూ ప్రాణరక్షణకై పంటిని పీకి వేయవలసిన అవసరం రావచ్చును. అద్భుత క్రిమి సంహారక శక్తి సంపన్నములయిన ఆధునికవైద్యములు ఉన్నప్పుడు కూడా రోగులు నిర్లక్ష్యం చేసి వ్యాధి ముదరబెట్టుకుని వస్తే వైద్యులు చేయగలిగిందేమీ ఉండదు.

కేరీన్ పంటి శోధములవల్ల పంటి గుజ్జు ఇన్ ఫ్లేం అయి నివీరితమైన బాధ కలుగుతుంది. చీముకు చిగుళ్ళ దారి ఇచ్చినట్లుగా దంతము దారి యున్నదు. దంతాంతరాళములో ఏర్పడే ఇన్ ఫ్లేషను త్వరగా ఉపశమింపకపోతే, ఏర్పడే చీము బైటకు రావడానికి నై సర్గికమైన మార్గములు రెండే. అది ఆదంతమాలము నుండి బయటికి వచ్చి చిగురును చిల్చుకు బయటకు రావడం.

లేదా దవడ ఎముకకూ దానిపైన ఉన్న సొరకు మధ్యకు పోవడం. చీము అధికమైనకొద్దీ పంటి గుజ్జులో ఉన్న నరములు మీద ఒత్తిడి అధికమై బాధ దుర్భరమై పోతుంది. ఆ బాధ పడలేక “నెధన పన్ను పోతే పోయింది. పీకెయ్య మంటారు” రోగులు. ఈ స్థితిలో దంతోపరి భాగంలో ద్రిల్లుతో చిన్న రంధ్రము చేసి చీమును బయటికి లాగి, వెంటనే బాధానివారణ చేయవచ్చును. కాని ఇది దంత వైద్యులు ఉన్నచోట మాత్రమే సాధ్యము. ఆవిధంగా ఏర్పడే రంధ్రాన్ని తరువాత మళ్ళి ఎనామెల్ తో మూసివేయవచ్చును. ఇల్లా సాధ్యంకానప్పుడు క్రిమి సంహారక వైద్యములతో బాధానివారణ, క్రిమిదోష నివారణ, జరగనప్పుడు పీకినేయక తప్పదు.

పంటి గుజ్జులో వాపు ఏర్పడి పంటి పోలు వచ్చినప్పుడు, పన్ను కదిపితే కదలదు. చెమిదలాంటి పన్నువులతో కొడితే బాధ అధికం కాదు. పన్ను స్థానం తప్పి పైకి లేవదు. వేడి పన్నువులు పున పరిమాణాన్ని అధికం చేస్తుందిగదా. అందువల్ల పంటిగుజ్జు వాచిన పంటికి వేడి తగిలితే అది మరి పెద్దదై నరములమీద పత్తిడి అధికమై మరి బాధ కలుగుతోంది. ఏ శామకాలంతో బాధ అధిక మవుతుంది.

పెరిదోంటల్ మెంట్లను, పంటి గుజ్జు వాయుక పోయినా, చెవిలో పోయినా, జలుబు చేసి నప్పుడు పై దవడ ఎముకలో పై ననులు వాచి నప్పుడు, వళ్ళలో పోలు వచ్చినట్లు ఉండవచ్చును. దవడ ఎముకలలో ఉన్న నరములపై సొరలు వాచి వళ్ళలో పోలు రావచ్చును. చిగుళ్ళ వాచి నప్పుడూ వళ్ళలో పోలు రావచ్చును. కాని యీ విధమైన పోలు, ఒక పంటికి రెండు వళ్ళకూ సంబంధించి ఉండదు. ఎనామెల్ సొర పోయి, డెంటైన్ బయట పడినప్పుడు, వేడి, చల్లన కూడా బాధ కలిగించవచ్చును.

ఎనామెల్ సొర పోవడానికి ప్రధాన కారణమైన లెక్టోబేసిల్లస్ విసిడ్ ఫైల్స్ అనే క్రిమి, చింత వండు పులుసుతో బ్రతకలేదు. ఈ కారణంచేత చింతవండు విరివిగా ఉపయోగించేవారిలో దంత వ్యాధులు నశ్చుతు. కేరీన్ యింకా నశ్చుతగా ఉంటుంది. దక్షిణాదివారి ఆహారంలో చింతవండు కేవలం రుచికి మాత్రమే అవసరమైన పన్ను కాదు. ఈమధ్య డాలర్ల కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం చింతవండును నిదేశాలకు వివరీతంగా ఎగుమతి చేస్తున్నది. ఇది దక్షిణాదివారికి ముఖ్యంగా వారి దంతాలకు చాలా అన్యాయం. తరతరాలుగా ఒక ఆహార పదార్థం మానవజాతుల ఆహారంలో నిత్యమూ వినియోగించబడుతున్నదంటే దానిలో ఏదో అత్యవసరమైన పదార్థం ఉన్నదని శతాబ్దముల అనుభవంవల్ల ఆ జాతివారు తెలుసుకుని అల్లా చేయడం జరుగుతుంది. దాని వెనక ఉన్న వైజ్ఞానిక సత్యం వారికి తెలియకపోవచ్చు. చింతవండు ఎగుమతి సందర్భంలో కొందరు మంత్రులు, దేశాభివృద్ధి దృష్ట్యా ఆహార విధానాలు మార్చుకోవడం మంచిదని వేదాంతం బోధించారు. దేశాభివృద్ధి ప్రజారోగ్యనికి! ప్రజారోగ్యన్ని బలి చేసే దేశాభివృద్ధి దేశాభివృద్ధి కాదు. ★

రాజభూట్ వద్ద గా. డి స్మారక సంగ్రహాలయానికి రాష్ట్రపతి డా. రాజేంద్ర ప్రసాద్ జనవరి 31 న ప్రారంభోత్సవంచేశాడు.

న్యూ ఢిల్లీ లే ఖ

శ్రీ కృష్ణ

వయసుమళ్లిన మిటారికత్తల మిడిసిపాట.: “భూటాన్ విముక్తి”కి చైనా తాపత్రయం

ఎరిజెర్ రాణి, ఢిల్లీ నగరమీద, నగరవాసుల ముప్పులోను, చిర స్థాయిగా నిలిచే ముద్ర వేశారు ఆమె కైత్రయంత్రకు పూనుకొని యిక్కడకు రాలేదు కాని, తమ సౌజన్యంతోను, అభిజాత్యంతోను, రాజతంత్రజ్ఞతతోను ప్రతి వారిని లోకరుమకే గలిగారు ఉదాహరణకు, పౌర నవాబు నభతో ఆమె తమ తాతగారి భారత యాత్రను ప్రస్తావించి, అనాదు ఆయన ఈ దేశానికి రావడానికి నెలరోజులు ప్రయాణం చేయవలసి వచ్చిందనీ, ఇప్పుడు తాము రావడానికి 24 గంటలు కూడా పట్టలేదనీ అన్నారు ఉత్తర రోడ్ల తమ పిల్లలు భారతదేశంలోని “పారి మిత్రులను మాచేందుకు” రావాలంటే ఎన్ని గంటలు పట్టవచ్చునో వూహిస్తేనే ఆశ్చర్యం కలుగు తుందని చెప్పారు

రాణిగారు ఢిల్లీలో ఉండగా, - మొక 1911

తమ తాత ముత్తవ్వలు మహాం చేసిన భవనా అను గాని, పట్టాభిషేక సుసూత్రవంతో సహా మూడుసార్లు అప్పుడు దర్బారు ఏర్పాటైన మంది రాన్ని గాని, దర్శించేందుకు ప్రయత్నించ లేదు న్యూఢిల్లీ నగరనిర్మాణానికి శంకుస్థాపన ఎక్కడ జరిగిందో కూడా అమెకు తెలియదు అసలు ఆ విషయం గూర్చే ఆమె దర్బార్ చేయ లేదు

ప్రతిదానిలోను వెలుగు నీడలు ఉంటాయి రాణిగారి పర్యటనలో కూడా అంతే పర్యటన కార్యక్రమం సవ్యంగా లేకపోవటం మొదటి రోవం జయపూర్వో పులట వేటకని రెండు రోజులు ప్రత్యేకించారు దుమ్మం ప్రదర్శనంతో దాదాపు ఒక గంట గడిచిపోయింది రాణిగారు కుటీర పరిశ్రమల ప్రదర్శనకాలను తిలకించేందుకు బోటా బోటిగా అరగంట మాత్రమే ప్రత్యేకించటం జరిగింది.

అసలు ఈ దుమ్మం ప్రదర్శనం ఏమిటి ? సమాజంలో ఉన్నత స్థానానికి ఎగ బ్రాజుటమే జీవిత లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న కొందరు వ్యక్తులు వెలా తెలా పోతున్న తమదండర్బార్ని రాణిగారికి చూపేందుకు సమావేశ మయ్యారు కాని సావం వారు తమను అవహించిన వృద్ధాప్యాన్ని మాత్రం కప్పిపుచ్చలేకపోయారు తాము వృద్ధులమన్న పంగ తిని అంగీకరించే సౌజన్యం వారివద్ద లేదు

ఒకానొకప్పుడు అందారాణిగా ప్రసిద్ధి గన్న డియానా కూవర్ ఈ విషయమై వ్రాసిన కొన్ని వాక్యాలను ఇక్కడ ఉదహరిస్తాను ఆమె యిటే పం వ్రాసిన పుస్తకంలోనిది ఈ వాక్యాలు : “ఇకమీద వా జ్ఞాపకాలను ప్రస్తావించడమ వాటిని విచారణయలు అంతుకుంటాయి వృద్ధాప్యం మన్ని జయిస్తుంది దానికి మనం అంపాలు పడాలి. అందరినీనానమ్మన ఈ సుదీర్ఘ శిశు మార్గంలో అడుగు వేయడం నే నిప్పుడు వేరుకోవాలి. వా

విద్యతనాన్ని మూడి పొరపొయిన నన్ను వోదార్చడానికి ఇతరులు ప్రయత్నించే ముందు నాకు వేసే నవ్వుకో గలగాలి."

నిన్నటి మ్యాగిస్ట్రేట్ సొందర్వనతులు, వృద్ధాప్యం అనే అంద విహీనమైన సుదీర్ఘ శిశు మార్గంలో పొందికగా అడుగు వేయటం ఇంకా నేర్చుకోలేదు. ఆడపాదడపా వీరు తమ దుస్తులను ప్రదర్శించేందుకు మ్యూయాక్స్ వెళ్లి వస్తూ ఉంటారు. గతవారం వీరు రాణిగారి సమక్షంలో దుస్తుల ప్రదర్శించారు.

రాణిగారి పర్యటన సందర్భంలో జమీందారీ వ్యవస్థ మళ్ళీ తన కోరికల ప్రదర్శించింది. సర్కార్ వలేట్ ధర్మమా అని జయపూర్ మాజీ మహారాజా ఇంతవరకు వార్షిక భర్తీ పుచ్చుకో గలుగుతున్నాడు. ఈయన ఇప్పుడు రాణిగారి పర్యటన తన సొంత వ్యవహారంగా భావించాడు. తన హోదాను ఇతడు డబ్బుగా మార్చుకుంటున్నట్లు ఇదివరకే అందరికీ తెలుసు. ఏలా వినియోగించుకోవాలో కూడా తెలియనంత ధనం ఉన్న కొందరు అమెరికన్లు హోదా కోసం అర్రులు చాచి, ఈ మహారాజా భవనంలో జరిగే విందులచేత ఆకర్షింపబడుతారు. అయితే అందుకు వారు డబ్బు దర్శించుకోవలసి వస్తుంది. ఇప్పుడు రాణిగారి రాక సందర్భంలో కూడా నాలుగు డబ్బులు చేసుకుందామని మహారాజా సాహెబ్ అనించారు. కర్కశాలి ఈ విషయం బయటకు పోక్కింది. అయినా వేలాదిగా టెక్నెట్లు అమ్మినప్పుడు దాచాలన్నా ఆ వార్త దాగడకూడా! జయపూర్ మహారాజా వంశం కలిత్ర ప్రసిద్ధమైనది. ఒకవంక మహారాజా ప్రతాప్, తన భూభాగంమీద విరుచుకుపడిన అక్బర్ సైన్యాలతో పోరాటం సాగిస్తూంటే, వేరొక వంక ఆయన సోదరుడు, కోదాదాయీని అక్బర్ కిచ్చి అతనితో సంధిచేసుకున్నాడు.

మహాత్మాగాంధీ సన్నిహిత వర్గంలోని న్యక్తి కూడా మ్యాగిస్ట్రేట్ ఒక చిన్న తరవా ప్రదర్శనం ఏర్పాటు చేశారు. తమను "రాజకుమారి" అని సంబోధించాలని భారత రివ్యూకోట్ పట్టుచుకున్న కుమారి అమృతకోర్, భారత వైద్య సంస్థ వై ఇంకా ఆధిపత్యం చెలాయిస్తూనే ఉన్నారు. ప్రధాన మంత్రి వద్ద ఆమెకు గల పలుకుబడి పుణ్యమా అని, కుతుకో రోడ్డులో ఎదురు బదులుగా రెండు పెద్ద అనుమతులు ఉంటాయి. యుద్ధ కాలంలో అమెరికన్ల కోసం నిర్మించిన సబ్డర్ జంగ్ అప్పత్రి వీటిలో ఒకటి. రెండవది భారత వైద్య సంస్థకు అనుబంధంగా ఉండే అనుమతి. కుమారి అమృత కోర్, ప్రణాళికా సంఘం అధ్యక్షుడు శ్రీ వెంకటాచలీ ఒప్పించగలరు కాబట్టి, సాపే ఆ సంఘం విస్తృత యుంగా మిగుతుండక తప్పిందికాదు. కేంద్ర ఆరోగ్య శాఖతో ఆమె నిమిత్తమే లేదు. నగర నిర్మాణాల అధికారి రంగంలోకి వచ్చేసరికి పుణ్యకాలం తీరిపోయింది.

సంక్షిప్తంగా చెప్పింటే ఆమెలు నమస్క ఇది: దిం దినాభివృద్ధి చెందుతున్న ఢిల్లీ నగరంలో ఎన్నో ప్రాంతాలలో వైద్య సదుపాయాలలేక నానా అనస్థల పడుతుంటే, సబ్డర్ జంగ్ పమివంతో

న్యూఢిల్లీ లేఖ

కొద్దిపాటి భూమిలో సుమారు వెయ్యి మంచాలు ఉండే రెండు ఆస్పత్రులు ఉంటాయి. వీటివల్ల రవాదారికి సంబంధించిన సమస్యలు ఉత్పన్నం అవటమేకాక, పేద రోగులకు రవాణా సదుపాయాలు లేక ఇబ్బంది కలుగుతుంది కూడాను. ఇందుకు చెప్పు గరిగే సంజాయిషీ అల్లా ఒక్కటే. రాణిగారు ఈ ఆస్పత్రిని (వైద్య సంస్థ అప్పత్రి) మాడాలని కుమారి కోర్ కోరారు. సంస్థ ప్రారంభోత్సవం అని చెప్పి ఒక కార్యక్రమాన్ని కూడా రూపొందించారు. కాని కుమారి కోర్ దురదృష్టమేమంటే, రాణిగారితో కలిసి ఆమె తీయించు కున్న ఒక్క భయాదిత్రం కూడా వత్రికలలో పడలేదు.

ఇక పులుల వేటను గూర్చి కూడా వాదోపవాదలు జరిగాయి. కొందరు ఈ వేటను బ్రిటిష్ వారి పరిపాలనలో ముడిపెట్టారు. అంతకు పూర్వం గాని, ఆ తరువాతగాని ఇలాంటి వేటలు జరుగలేదని కాబోలు వీరి భావం. పులుల వేటను చిత్రించిన మొగల్ వర్ణ చిత్రాలు అనేకం ఉన్నాయి. జపాంగీర్ స్వీయచరిత్రలో పులుల వేటను గూర్చిన ప్రస్తావన పెక్కువోట్ల కనిపిస్తుంది. దేశానికి స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన తరువాత, ఉత్తరప్రదేశ్ అటవీశాఖ ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ శ్రీ చతుర్వేది పులులను వేటాడటంతో పేరు పొందారు. పెద్ద పులి ఏదో సాత్వికస్వభావం కల కాకా పోరి అయినట్లు, దానిని వేటాడకుండా నిరోధించేందుకు నిరాహార దీక్ష కొనసాగిస్తామని ఒక పెద్ద మనిషి కలుర్లు చెప్పాడు. కాకాపరంతో ఏనుగులు, ఒంటెలు, గుర్రాలు, గాడిదలు, ఎడ్లు, మేకలు

గొర్రెలు మొదలైన జంతువులన్నీ కూడా మానవ్య నకు వెట్టి చాకిరి చేస్తున్నాయి. స్విట్జర్లాండ్ లో కుక్కలను మినహా, మాంసాహారంతోనే మిగతా ఏ జంతువులను మానవుడు ఇలా వినియోగించుకోలేకపోయాడు. అతోకూడు అహింసా ఉద్దేశాన్ని ప్రారంభించినప్పటినుంచే హిందువుల సతనావస్థ ప్రారంభమైనదేమో సరికొద్దించి తెల్పుకోటం ఎంతైనా అవసరం!

జనవరి ఉత్సవాల మాసం. మహాత్మాగాంధీ వర్గంతో ఈ మాసం సమాప్తమవుతుంది. రివాజ ప్రకారం రాష్ట్రపతి, ప్రధాన మంత్రి గాంధీజీ సమాధిని దర్శించారు. వీరు రాష్ట్రాలు నడుగుతుండగా తీయబడిన భయాదిత్రాలు వత్రికలలో పడ్డాయి. కాని ఆ చిత్రాలలో కుమారి అమృతకోర్ గాని, డా. సుశీలానయ్యర్ గాని కనిపించలేదు.

భూటాన్ మహారాజా వచ్చే వారంలో ఇక్కడకు వస్తున్నారు. నేపాల్, భూటాన్, సిక్కిం దేశాలు భారత దేశాన్ని చైనా ప్రమాదంనుంచి వివారించే కోటల వంటివి. చైనీయుల దురాక్రమణను నిరోధించగలమని సిక్కిం మహారాజా విశ్వసిస్తున్నట్లు వార్తలు అందాయి. భూటాన్ వ్యవహారం ఇందుకు భిన్నంగా ఉన్నది. భూటాన్ లోని సుమారు 300 చదరపుమైళ్ళు వైకాళ్యంగల భూభాగం తమకు చెందుతుందని చైనీయులు వాదిస్తున్నారు. ఈ వివాదాన్నిగూర్చిగాని, లేక మరో విషయాన్ని గూర్చిగాని భూటాన్ తరపున సంప్రదించుట జరిపే అధికారం భారతదేశానికిలేదని చైనా ఇదివరకు నూచన మాత్రంగా తెల్లినా, ఇటీవల అధికారుల స్థాయిలో జరిగిన చర్చల సందర్భంలో ఈ నూచనమే దృవపరిచింది.

భారతదేశంలో కుదుర్చుకున్న ఒక ఒప్పందాన్ని అనుసరించి భూటాన్ తన విదేశీ వ్యవహారంలో భారతదేశం సలహాను పాటించడానికి అంగీకరించింది. ఆంతరంగికంగా ఆ దేశం స్వేచ్ఛగా వ్యవహరించవచ్చునని భారతదేశం హామీ ఇచ్చింది. ఈ విధంగా భూటాన్ ను రక్షించే బాధ్యత భారతదేశంమీద ఉన్నా, అదేకం సహాయం కోరితేగాని చేయగలిగిందేమిలేదు.

భూటాన్ లో భారతవ్యతిరేకవర్గం ఒకటి ఉన్నదని అందరికీ తెలుసు. ఆ వర్గాన్ని లోబరుచుకుని చైనీయులు భూటాన్ లో ప్రవేశించినట్లయితే, వారిని తరిమి వేయడానికి అక్కడనుంచి అవ్వనం వచ్చేవరకు భారతదేశం వేచి ఉంటుందా? అప్పడే సమస్య. అంతేకాక మరొక విధంగా కూడా ప్రమాదం ఏర్పడవచ్చు. టిబెట్ లో ప్రవేశించినట్లుగా "భూటాన్ కు విముక్తి" కలిగిస్తున్నామనే నెపంతో చైనీయులు అదేకంలో కూడా ప్రవేశించి, భారత వ్యతిరేకవర్గంలో కూడిన నామ మాత్రమైన ప్రభుత్వాన్ని ఒకటి ఏర్పాటు చేయవచ్చు. దీనివల్ల అనేక ప్రమాదాలకు అస్కారం కలుగుతుంది కాబట్టి, రాజ్యతంత్రజ్ఞతతోనేకాక, నిక్కచ్చిగా కూడా వ్యవహరించాలి. భారతదేశం స్వాతంత్ర్యానికే ఇది సరికైన సమయం. ★

గుమాస్తా—ఇ వి గో నండి ఫైల్.

మా నేజర్ — (చూస్తూ)

ఈ ఫైల్ మన హెడ్ గుమాస్తాకు పంపించు... దీనిని యజమానికి పంపు... ఆ రే, ఇ దేమిటి? ఈ ఫైల్ మీద ఉప్పు, బెల్లం, చింతపండు అని వ్రాసి ఉండే?

గుమాస్తా — యమించండి సార్. అది నా స్వంత ఫైల్. పార పాటున...

మా నేజర్ - అయితే దీన్ని మీ ఇంటా విడకు పంపు. అచ్చుకోలుకో! టేక్స్ రేరావు శాయండు (గుంటూరు-8)

(గతసంచిక తరువాయి)

త్రంపెట్టింది దుస్సాహసం. ప్రమాదకరమైనది. అసాధ్యం అనిపించేది కాదు. నిజంగా అసాధ్యమే నేమా కూడా. ఈ ఉద్యమానికి వడి కడితే, ఫిలియాన్ ఫాగ్ తన ప్రాణాలే ఒడ్డినట్లున్న మాట. ప్రాణాలు కాస్తే, ప్రాణ సమానమైన స్నేహం. పట్టుబడితే బండికాక తప్పదు. అలా బండి అయితే, తరువాత తప్పించుకున్నా మానినా పుణ్యకాలం కాస్తా తీరి ఇటు ఇరవై వేల పొండ్ల పందెం నట్టేట కలిసిపోతుంది. ఏది ఎలా పోయినా పరేనని తెలిగిచాడు ఫాగ్. అందుకు, సర్ ప్రాన్సిన్ క్రోమార్టీ కూడా అండగా నిలబడడానికి ముందంజ వేశాడు.

పాస్పర్తా అప్పటికే సిద్ధమే. అతన్ని వేరే అడగక్కర్లేదు. అసలు పాస్పర్తా, యజమాని మాట విన్నప్పటినుంచి ఉత్సాహంతో పొంగి పోతున్నాడు. ఫాగ్ మీద అతనికి అపేక్ష ముంచుకొచ్చేసింది. ఒక్కసారిగా. ఏడు మనిషి, మర మనిషి అన్నట్టు కనిపించిన ఫాగ్ తో, అతని అంత రాంతరాలలో నిజంగా పూర్వయం అనేది ఉండవచ్చు మాట. దయా దాక్షిణ్యం సమృద్ధిగా ఉన్నాయన్న మాట. పాస్పర్తాకు, యజమాని పట్ల భక్తి గౌరవాలతో బాటు దాదాపు ప్రేమ కూడా కలిగింది.

ఇంక ఎటొచ్చి, పార్టీ అంత నున్నాడు. అతనే మంటాడు, ఏం చేస్తాడు అన్నదే ప్రశ్న. ఇండియన్ కాబట్టి వాళ్లనేనే అవుతాడేమో? కనీసం తమ పక్షంలోచేరి మద్దతు ఇవ్వక పోయినా, తటస్థంగా ఉంటే అదే వదిలేయాలి. మునుగులో గుడ్డలా పెంచుకని, సర్ ప్రాన్సిన్ నిష్కర్షగా ఉన్న పంగలి చెప్పి, నువ్వే మంటావని మోటిగా అడిగేశాడు.

అంధనదిత్రవారవ్రతిక

జూల్స్ వెర్న్ నవల 80 రోజులలో భూప్రదక్షిణం

“అయ్యా! నేను పార్టీని. ఆ పిల్లా పార్టీనే. చెప్పేదేముంది. మీ యిన్స్. మీ రెలా చెబుతే అలా చేదాం” అన్నాడు మానటిడు.

“బేష్. అయితే సరే” అన్నాడు ఫాగ్.

“మనం దొరికితే, ప్రాణాలు పోవడం అటుంచి ముందర ఘోరమైన వాధలు వదలి వాళ్ల చేతుల్లో. అది మాత్రం చూసుకోండి ముందే” అన్నాడు పార్టీ.

అనువాదం :

ఎస్. పార్థసారధి

“అవన్నీ చూసుకునే దిగుతున్నాం. అయితే, మనం ప్రయత్నం ఆరంభించడానికి సిద్ధుడైతే దాకా ఆగా లనుకుంటాము. కదా?” అన్నాడు. ఫాగ్.

“సరే. అదే మంచిదనిపిస్తుంది” అన్నాడు పార్టీ. తరువాత, సహాగమనానికి బలికాబోతున్న ఆ అమ్మాయి కథను టూటిగా చెప్పాడు. ఆమె పార్టీ యువతి. బొంబాయిలో ఒక గొప్ప వర్తకుడి కూతురు. చాలా అండగతై. ఆ పిల్లకి అంతా ఇంగ్లీషు చదువు చెప్పించారు. వేదాంతాలూ, తీర్మానాలూ అంతా దొరల వద్దలే. చూసినవా రనలు దొరపేళ్లే అనుకుంటారు. ఆ అమ్మాయి పేరు అయూదా.

తల్లిదండ్రులు పోయాక, అయినవాళ్లంతా కూడబలుక్కుని ఆ అమ్మాయిని నిలవంతాన ఒక మునీలిరాజా కిచ్చి పెళ్లి చేశారు. అదే ఇప్పుడు సోయన, ఈ బుందేల్ ఖండ్ రాజున్నమాట. పిల్లి అయి మూడు వెలులు తిరిగిపరికి అతను పార్టీ

మన్నాడు. ఈ పిల్లి విధన అయింది. విధవలను బతకనివ్వరు గదా. సహాగమనం తప్పదు. ఆ పిల్లి భయపడి పారిపోయింది గాని వెంటనే పట్టుకున్నారు. మునీలి రాజా బంధువు లున్నారు కొందరు—ఇప్పుడు ఈవిడచేత సహాగమనం చేయిస్తే వాళ్లకి వారసత్వంగా గిట్టుబాట పుడుతుంది. అందువల్ల ఈ ఆచారాన్ని అమలు జరిపించడానికి వాళ్లంతా ఏకమై పట్టుబట్టారు. ఇప్పుడింక పిల్లి ఇక తప్పించుకుందికి ఏల్లేదు

ఈ పట్టుదలల్నా, వాటి అంతర్యాలూ అన్ని విన్నాక, ఫాగ్ కూడా, అతని మిత్రులకూ ఈమెను కాపాడాలన్న పట్టుదల నడలడానికి బదులు తెట్టించింది. దయాదాక్షిణ్యాల ఇనుమడించాయి. ఏమగుని మెల్లిగా ఆ కోవల వైపు వట్టింద మన్నాడు. పిల్లనంత దగ్గరగా వెళ్లి కాపు వేద మన్నాడు వెంటనే.

వెమ్మడిగా తెట్టమాటునే ప్రయాణం పోగింది ఓ అరగంట తరువాత—గుడికి ఐదు వందల అడుగుల దూరంగా—కాస్త చిక్కగా ఉన్న పొడల చాటున అగింది ఫాగ్ బృందం. వాళ్లన్న వోటు నుంచి గుడి, అక్కడి జనం కనబడటంలేదు గాని, సందడి బాగా తెలుస్తోంది. గాపు తేకలూ, బాకా మోతలూ హోరెత్తుతున్నాయి.

అయిదాని ఆ జనాభా నింది తప్పించి తీసుకు వచ్చే వద్దతి ఏది, ఎప్పుడు కార్యక్రమం ఆరంభించాలి అనే విషయాంపై చర్చించారు. పార్టీకి ఆ కోవల, అక్కడి సామసాలూ అన్ని బాగా తెలుసును. ఆ గుడిలోనే అయూదాను బంధించి ఉంచుతారు. జనం అంతా నిద్రపోయిన తరువాత వెళ్లి తలుపులు బద్దలుకొట్టి ఆమెను తీసుకు రావడం ఒకపద్ధతి లేదా వెనుకవేపునంది

తెల్ల గోడకు కన్నంపే తోనం జోరబదాలి. ఇది ఇప్పుడులేవుడం కన్నం. అక్కడికి వెళ్ళక, అప్పటివరి ప్రితిని బట్టి విలునుబట్టి ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి. మెత్తానికి ఎప్పుడు ఏం చేసినా, చేసేదేదో రాత్రికి రాత్రి జరిగిపోవాలి. తెల్లవారితే, అమెను చితి దగ్గరకు తీసుకొని పోతారు. అప్పుడు దేవుడు దిగొస్తే ఏమో తప్ప, అమెను కాపాడడం సర మానవుడివల్ల అయ్యేది గాను.

మెల్లిగా పొద్దు వాటారింది. వీడలు అడివి అంతా వరునుకుని చిక్కబడి చీకటిగా మారు తున్నాయి. పొద్దుతోపాటే గుడి దగ్గర నద్దు మణిగింది. జనం అంతా నెమ్మదిగా భోజనాలు కానిచ్చి గంజాయి, భంగు సేవిస్తున్నారు. మత్తు ఎక్కినకొద్దీ ఒక్కొక్కరే ఎక్కడిక్కడ మేనులు వాలుస్తున్నారు. విద్రాదేవత ఒడిలో మత్తుగా కళ్ళ మూసుకుంటున్నారు. వాళ్ళ ఆ కార్యక్రమం పొంతం దారిన వడగానే, పోగే బృందం తమ కార్య క్రమం ఆచరణలో పెట్టడానికి బయలుదేరింది. పార్శ్వ ముందర దారి లీకాదు. చక్రీ చప్పుడూ లేకుండా నలుగురూ వెళ్ళడాలుగా మెల్లిగా పొకుతూ నడుస్తూ పది విమిషాలు ముందుకు పోగి ■ చిన్న నది ఒడ్డున అగి మట్టు పరకా యింది చూడారు. కొంచెం మూరంగా, కాగడా మునక వెల్లురుతో దూప వీతం కనబడింది. ఆ ప్రక్కగానే కర్రలు సేర్పిఉన్నాయి. చిలినిండా చాలా విలువైన మంచిగంధపు చెక్కలు పరచి ఉన్నాయి. పరిమళ ద్రవ్యాలతో వాటిని, మునగా తడిసి ఉంచారు. దానిపైన రాజాగారి మృతకాయం ఉంది. ఆ కనం పక్కనే ఈ జేవాన్ని పెట్టి కాల్చివేస్తారు.

చితికి మూరడుగుల దూరంలో కోవెం ఉంది. గుడిగొప్పలూ వెళ్ళివచ్చి బిల్వకాని పైకి తన్నుకు నర్చివట్టుగా ఉద్ధృతాలై, ఉద్ధృతాలై చీకటిలో నిలబడి ఉన్నాయి. "నిద్రా" ముద్రిత తోకాన్ని మునునగా పరికిస్తున్నాయి.

"రండి" అన్నాడు పార్శ్వ మెల్లిగా.

నలుగురూ కొంతదూరం ముందుకు వెళ్ళారు. వెళ్లు లేకుండా తెరిసిగా ఉన్న ఒకచోట అగారు. కాగడాలు కునుకుతున్నాయి. వాటి వెలుగు వీడలో, మత్తుక్కిన భోజనం చిక్కగా నడిఉన్నారు. కొంచెం అవతలగా 'పిలాజీ' ఆలయం ఉంది. ద్వారాలూ, స్తంభాలూ అవి స్పష్టంగా కనిపి స్తున్నాయి. ద్వారాల దగ్గర గద్దెలరుగుతున్న పవరాశ్మస్తన్న రాజ భటులు కూడా స్పష్టంగా కని పిస్తున్నారు. ఒరతోంది దీనిన విచ్చుకుత్తులు వాళ్ళ చేతులతో మిలమిల మెరుస్తున్నాయి.

'రామమార్గం' తమ ఉద్యమానికి తగదని తేలి పోయింది. ఆ విషయం ఒకరి కొకరు చెప్పాకో నక్కరలేదు. ఇప్పుడేం చేయాలి అని నలుగురు గుసగుసలాగా మాట్లాడుతున్నారు.

"కాస్తేవు అగుండం. ఇంకా ఎనిమిది గూడా కాలేదుగా. కొంచెంసేపు అయితే ఈ పవరా వాళ్ళ విద్రాదేవత" అన్నాడు బ్రిగిడయర్ జనరల్ సర్ ప్రాన్సిస్.

"అవునవును. పడుకోవటాదు" అన్నాడు పార్శ్వ. పోగే బృందం అక్కడే చెట్టుకింద కూలబడి, పవరావాళ్ళకే మెళుకువగా చూస్తూ కాలక్షేపం

చేశారు. కాలం గబగటా పరుగెత్తలేదు. నిమి షాలు, పొద్దుగంటలూ, అరగంటలూ జరిగాయి. రాత్రి పన్నెండు వరకూ మాళారు. పవరా వాళ్ళ వాలకం చూడగా వాళ్ళ నడుకునేటట్లు తోచ లేదు. వీళ్ళ నిద్రని నమ్ముకు కూర్చుంటే తెల్లారి పోతుంది.

మార్గాంతరంగురించి వర్ష జరిగింది. పార్శ్వ కొత్తదారి తోక్కాడు. అది చాలా మట్టు దారి. అరగంటసేపు నడిచి, పన్నెండున్నర ప్రాంతం కోవెం వెనుకవేపు గోడ దగ్గరకు చేరుకొన్నారు. ఈ వేపు కావాలా లేదు. అలాగని బద్దలు కొట్టి జోరబడడానికి ద్వారాలు లేవు. కిటికీలు గూడా లేవు. గోడ దగ్గర కూర్చొని తనమ్ము చేసి లాభం లేదు. వ్యవధి చాడు.

తోపాటికి వెళ్ళాలంటే ఒకటే దారి — గోడకి కన్నం వెయ్యడం. పోగే బృందంలో ఎవరి దగ్గరా అందుకు తగ్గ పొడవ నంపల్లి లేదు. కదలే తప్ప పరికరాలు లేవు. లాలాల గుత్తుల్లో ఉండే చిన్న చిన్న దాకులు ముటుకు ఉన్నాయి. అవి పనికొస్తాయా ? ఏమో పనికిరావచ్చు. వీళ్ళ

ఫీరియాన్ ఫాక్ 80 రోజులలో ధూ ప్రదక్షిణం పొధ్య మే న 20 వేల పొండు పంచెకాసి, ఆ రోజు రాత్రి లే రాజ సేవకుడు పొన్నూర్ ను వెంట తీసుకొని ఆ య లు చేరు తాడు. విడవరోజున నూయకే నుంచిది ట్రెక్కిన్ ఫీక్స్ బ్యాంకు దొంగ ఫాక్ దొరి కొడసి, అతనిని అరెస్టు చేయడానికి వెంటనే బొంబాయికి ఒక వారంటు పంపమనీలండన్ కు టెలిగ్రాం కాదు ఫాక్ బొంబాయి చేరుకుం . వెంటనే చిన్న ఫీక్స్ బోలీ ను కమిషనర్ కార్యాలయానికి వెళ్ళి వారెంటు వచ్చిందేమో విచారిస్తాడు. రాలేదని అక్కడివారు చెప్పారు. ఆరాత్రి ఫాక్ బొంబాయి నుంచి కలకత్తాకు రైలులో ప్రయాణ మవుతాడు.

రైలు రోథాలో వద్ద అగి పోతుంది. అక్కడ నుంచి గత్యంతరం లేక ఫాక్ రెండువేల పొనులకు ఒక ఏనుగు కొని అలహాబాదుకు బయలుదేరుతాడు. చారిలో ఒక ఊరేగింపు ఎదురుఅవు తుంది. భర్తలో సహాగమనానికి పోతూ ఉన్న స్త్రీ కనుపిస్తుంది.

అదృష్టం జాగుంది. ఆ కోవెం రారితో కట్టించి కాదు. ఇటుకల గోడలూ కర్ర దూలాలూ స్తంభాలూను. అందువల్ల చిన్న కంఠ పెట్టవచ్చు వ్వవడి ఒక్క టుటుకరాయి గవక కదిసి లాగిచ్చే మిగతావి నులభంగానే వచ్చేస్తాయి.

నలుగురూ అందుకు ఉపక్రమించారు. అట్టే గోడవ కాకుండా, నెమ్మదిగా వెల్లులు పెగిలించి రెండడుగుల కన్నం వెయ్యడానికి తవ్వగాలు పార్శ్వ, పొన్నూర్ కలసి. పని చాలా సాగుతోంది. ఇదేదో 'దారి' చూపే దారిలాగే ఉంది. కాని అంతలో దురదృష్టం ఇటుతిరిగి ఒక చూపు చూసింది. ఉపద్రవం వచ్చివడింది — పవరావాళ్ళ కొందరు హఠాత్తుగా గుడి వెనకవేపుకు వచ్చి అక్కడ తిష్ట వేసుకు కూర్చున్నారు.

పోగే బృందానికి ప్రాణం ఉమారుమంది. పని అనేకారు. కర్రవ్వం తోచలేదు.

"ఇంక మనం వెనుదిరిగి పోక తప్పదులా ఉంది" అన్నాడు జనరల్ సర్ ప్రాన్సిస్.

"అదొక్కటే మార్గం" అన్నాడు పార్శ్వ.

"అగండి" అన్నాడు పోగే హఠాత్తుగా. ఒక్క క్షణం అగి, "నేను అలహాబాదుకు రేపు మధ్యాహ్నం వచ్చేందు తోపుగా చేరినా ఫరవాలేదు" అన్నాడు.

"ఏం లాభం. ఇంకా ఆశముంది. ఇంకా స్పెషిటీల్ తెల్లవారిపోతుందిగా" అన్నాడు సర్ ప్రాన్సిస్ నిరాశగా.

"ఏమో ఇప్పుడు తప్పిపోయిన అవకాశం చివరి క్షణంలో తిరిగిదొరకూడదా" అన్నాడు ఫీరియాన్ పోగే.

ఆ క్షణంలో ఫీరియాన్ పోగే ముఖాన్ని, అతని కళ్ళనూ ఒక్కసారి చూడా అనిపించింది సర్ ప్రాన్సిస్ కు. ఏ ధీమా, ఏ ఆత్మ విశ్వాసం ఏ ముండి ధైర్యం అతని కళ్ళలో మెరుస్తున్నాయో చూడా అని తపతప లాడింది సర్ ప్రాన్సిస్ మనస్సు. చివరిక్షణంలో ఏం చేదామని, ఏం చేయగల పని ఇతని ధీమా? వాళ్ళ ఆ పిల్లని చితి ఎక్కిస్తూ ఉండగా, ఇతగాడు తెగింది వాళ్ళ మధ్యకి ఉరికి, వాళ్ళతో పోట్లాడి అమెను విడి పించుకు వద్దా మనుకుంటున్నాడా ?

అంతకన్న తెలివితక్కువతనం మరోటి ఉండదు. ఎవడూ అలాటి పిల్లని చెయ్యదు. పోగే లాటి వాడు అనలు చెయ్యదు. మరి ఏం చెయ్యా లను కుంటున్నట్టు ?

అగి చూడా మనుకున్నాడు సర్ ప్రాన్సిస్. ఈ భీకర నర్సివేళం ఎలా పర్యవసిస్తుందో — ఈ కథ ఎలా ముగుస్తుందో చూచితిరా అనిపిం చింది. అయితే యిది మరి ఇంత దగ్గరనించే చూడాలని లేదు ఇక్కడే కూర్చోడం మంచిది కాదు. అందుకని పార్శ్వ, వాళ్ళని వ దారినే తీసుకుని తెల్ల ఇండాళ బయలుదేరిన చోటుకు చేర్చాడు. అక్కడ వెళ్ళ చాలున దాగి కూర్చు న్నారు. విద్రాదేవతవాళ్ళ యదాప్రకారం ఆ కార్యక్రమం సాగిస్తున్నారు. పవరావాళ్ళ తమ పనిని తాము చేస్తున్నారు.

పొన్నూర్, ఒక చెట్టు దిగువ కొమ్మమీద కుదుర్చుగా కూర్చున్నాడు. అతని మనసు మాత్రం కుదురుగా లేదు. హఠాత్తుగా ఒక అలోచన మెరిసింది. ఒక ఉపాయం లాంటిది తెలిసింది.

(62-వ పేజీ చూడండి)

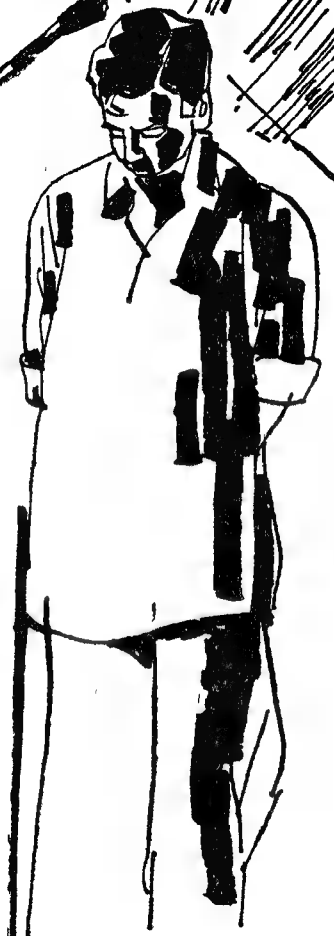

నలుగురిలోనూ నలుగురూ వ్యక్తి అన్ని గురించిన రహస్యాలు వారిలో కంఠంకోసాతే ఆ నలుగురికీ కోపం తానడం సహజం. అతనికి తాము చేసిన సహాయాల్ని గుర్తుకు తెచ్చి తద్వారా తమ హక్కుల్ని ప్రకటించేవారు కొందరు. "నన్ను ముట్టుకోకు నా మాల కాకి" అని ఉండదల్చు కుంటే ఏ అడవులకో పోయి ఉండక పోయాడా అనే వారు కొందరు. ఏ మయినా పొటివాడి రహస్యాల్ని అలాగే ఉంచగల జనం ఈ శ్రమాజంలో చాలా అరుదు.

అందులోనూ ఆ వ్యక్తి సారథిలాంటివా జయితే మరిసి.

విజయపూరి ఆ కాలేజీకి రెండేళ్లు క్రితం వచ్చాడు. డిగ్రీ కోర్సులో చేరాడు. మొదట కొంత కాలం అతని ఉనికిని గురించి ఎవరూ పట్టించుకో లేదు. నలుగురిలోపాటు అతనూ ఉండేవాడు. వధువులో గాని, ఆట పాటలోగాని అతనికి ప్రముఖస్థానం ఏమీ లేదు.

కాని రెండవ సంవత్సరం వచ్చేసరికి అతనిలో ఆశ్చర్యకరమైన మార్పు వచ్చింది. కాలేజీ విద్యార్థి సంఘానికి అతను సెక్రటరీ అయ్యాడు. ఆ ఏళ్లో వచ్చిన కళాకాం రజతోత్సవాన్ని నలుగురూ సెభాన్ అనేలా నిర్వహించాడు. కార్యకూరతకు, దీక్షకు విజయపూరి పనిపించుకున్నాడు.

మనిషైపుట్టాక ప్రతివారికీ కొన్ని నియమాలు కట్టు బాట్లు ఉంటాయి. ఉండాలి. వాటిని తప్పి అధోగతికి పోతూ ఉంటే—ఆ వ్యక్తి కన్న తండ్రి కావచ్చు—వారించడం, దారికి రాకపోతే ఎదిరించడం తోడివారికి, అందులోనూ కుమారునికి విధ్యుక్త ధర్మమే కాదా?

అలాంటి జ్ఞానం ఉన్న వ్యక్తి అత్యంత గౌరవనీయుడు.

అయితే ఏం? బరితెగించి బట్టలు కుట్టుకుని బతుకుతున్నావాడు. అతని కులమేమిటో గోత్రమేమిటో తెలియదు. అలాంటి వాడితో కూతురు స్వేచ్ఛగా తిరుగుతూ ఉండంటే శాస్త్రీ ఎలా నహించగలడు?

కాదంటే మాలతి నహించగలదా? ఒకసారి దెబ్బ తిని ఉన్న సారధి తట్టుకోగలదా?

ఇంతకూ ఈ సారధి ఎవరు?

ఆ సమయంలోనే మాలతితో స్నేహం నందించుకున్నాడు. ఆమెకు అప్పుడయ్యాడు.

అయితే తమాషా ఏమిటంటే అతన్ని గురించి అంతకు మించి మరొక్క మాట కూడా తెలియకపోవటం. అతని నివాసం కూడా ఎక్కడో ఎవరికీ తెలియదంటే అతను ఎంత గుట్టుగా ఉండేవాడో గ్రహించుకోవచ్చు.

అతని జీవిత విశేషాలు సేకరించవలసిన అవసరం సాటి విద్యార్థులలో చాలా మందికి లేకపోవచ్చు. కానీ రాఘవరావుకు ఆ అవసరం కనబడింది. అతను (సారధి) మాలతికి నన్నిపాతు డబ్బుమూ, ఆ అమ్మాయి తనకు వరనయిన దూరపు చుట్టం అవడమూ (అన్నింటికీ మించి మాలతి ఖంగారపు బొమ్మ అవటమూ) అందుకు పాతు భూలా లయినాయి. ఈ సారధి పూర్తిజీవితాన్ని తెలుసుకుంటే, అందులోని గడ్డనియమైన (?) అంకాలను మాలతి తండ్రి చెప్పిన వేస్తే వారి స్నేహం అంతరిస్తుంది. అలోచనకన్నా అవేశం ఎక్కువయిన మాలతి తండ్రి ఆమెను చదువు మానిపించి తనకిచ్చి

అయితే రాఘవరావు చాలామందిలా పోడు కోలు 'వింక' కాదు. అందుచేత అతను తన ఉద్యమం పట్టికే పరీక్షలు అయిపోయిందాకా అమలు చెయ్యలేదు. ఆ మరునాడు మాటాహుటి కాలేజి ఆఫీసుకు వెళ్లాడు. అక్కడ తనకున్న పలుకుబడి ఉపయోగించి సారధి వివరాలు కొన్ని సేకరించాడు.

సారధి తండ్రి రాజశేఖరరావు. అతను (సారధి) ఇంటర్ మీడియట్ విశాఖపట్నంలో చదివాడు. ప్రస్తుతం (అంటే కాలేజీలో చేరినవాటికి) వయస్సు ఇరవై నెలతరుాలు. ఇంటర్లో బ్రహ్మాండ

మయిన మార్పులు వచ్చాయి. తండ్రి బతికే ఉన్నాడు; భూస్వామి.

రాఘవరావు సుదురు పట్టిన చెమట తుడుచుకున్నాడు. అతనిలో కొత్త నందేహలు కలిగినాయి. విశాఖపట్నంలో ఇంటర్ చదివినవాడు ఇంత దూరం వచ్చి బీకాం చదవడం ఎందుకు? అక్కడ లేదా? పైగా భూస్వామికోడుకయినవాడు, అంతబాగా మార్పులు తెచ్చుకున్నవాడు, అనర్గులో జీరలేకపోయినాడా? అదీగాక పద్దెనిమిది దేళ్లకే ఇంటర్ పాసయినవాడు ఇరవయ్యో ఏట యిక్కడ జీరడ మేమిటి? ఈమధ్య రెండేళ్లు ఏం చేశాడు?

కాబట్టి ఇందులో ఏదో ఉంది.

అదేమిటో మాలతికి తెలుసు ననేందుకు దాఖలా లేమి లేవు. కనుక అతని విషయాలు తెలిసినవారు తన అధ్యాపకులు అయివుండవచ్చు. వారిలో భాను ప్రకాశరావుగారు తనకు 'గురువు' గారు. రహస్యార్థి రహస్యంగా తనతో చెప్పగలవాడు అయినాక్కడే.

రాఘవరావు మరింత ఆలోచించలేదు. వెంటనే భానుప్రకాశరావుగారి దగ్గరకు పోయి తన నందేహలు వెలిబుచ్చాడు.

అయిన పూర్తి వివరాలు చెప్పాడు.

అవి వింటూంటే రాఘవరావులో కలిగిన భావాల్ని స్పష్టంగా వివరించటం కష్టం. అతనికి ఆనందం కలిగింది. ఆశ్చర్యం కలిగింది. కొంత విచారమూ, మరికొంతకోపమూ కలిగినాయి.

ఈ వివరాలన్నీ మాలతి తండ్రికి తెలిస్తే ఆమెకూ, సారధికి ఇకమీద స్నేహం ఉండదు.

గనుక తాను ఇప్పుడే వెళ్లి ఆ విషయాలన్నీ ఆయనతో చెప్పాలి.

రాఘవరావు గడియారం చూసుకున్నాడు. సాయంత్రం అయిదు కావస్తోంది. కాస్తాగారు ఇంకో గంట వరకూ ఇంటిలోనే వుంటాడు.

రాఘవరావు వార్నింటికి జేరుకున్నాడు. అతను అనుకున్నట్లుగానే కాస్తాగారు ఇంటిలోనే ఉన్నాడు. అతన్ని మాడంగానే "ఏరోయ్ ప్రెసిడెంటూ దారి తప్పి వచ్చావ్?" అన్నాడు.

"వెదుక్కుంటూనే వచ్చాను మామయ్యా. మాలతి ఇంటిలో లేదా?" అన్నాడు రాఘవరావు.

"బయటికి వెళ్లిపట్టుంది. ఏం మళ్ళీ ఏదన్నా ఉత్సవమా?" అన్నాడు కాస్తాగారు.

"పూరికేనే అడిగాను" అన్నాడు రాఘవరావు.

"పరీక్షలు బాగా రాశావా?"

"అవును."

"నాన్న ఏవంటున్నాడు? యూనివర్సిటీకి వంపుతాడటనా?"

"ఏమో మరి" అన్నాడు రాఘవరావు.

తాను చెప్పదల్చుకున్న విషయం ఏలా కదపితో అర్థం కావటం లే దతనికి. కాస్తాగారు దుర్వ సుదు. తన మాటలో ఏమాత్రం తొట్టుపాటు వచ్చినా తనను నిర్దాక్షిణ్యంగా చెరిగేస్తాడు. పైగా ఆయనకు కూతురంటే పల్లమాలిన అపేక్షా, నమ్మకమూ. అందువల్ల అరంభం సరిగ్గా లేకపోతే

ముందే ఆలోచించుకురావలసింది అని తనమీద తానే విసుక్కున్నాడు రాఘవరావు.

"ఏమిటా ఆలోచిస్తున్నావ్?" అన్నాడు కాస్తాగారు.

"సారధి తెలుసా మామయ్యా?" అన్నాడు రాఘవరావు అదిరిపడి.

"తెలికేం? నిన్ను మొన్ననే మన ఇంటికి వచ్చాడు కూడా కుర్రాడు చాలా యోగ్యుడు."

రాఘవరావుకి చురుక్కుమంది. "తండ్రిని ఎదిరించి ఇల్లు విడిచి రావటం, గిరిలేక ఎవరి వంచనో బట్టలు కుట్టుకుని బతకటం యోగ్యతకు లక్షణాలంటవా మామయ్యా? అతని తండ్రి పెద్ద తీర్పులన్నీమిట. ఆయనకు లేని వ్యసనం లేదుట. తెలుసా?" అన్నా దతను అవేశంగా.

కాస్తాగారు నిర్వాంతపోయాడు. కాలేజీలో లెక్చరర్ గా పనిచేస్తున్న లక్ష్మీనారాయణగారు ఆయన మేనత్త కొడుకు. అతడు సారధిని గురించి ఎంతో ఇదిగా చెప్పేవాడు. అతని మాటల్నిబట్టి సారధితో మాలతి స్నేహంగా ఉంటోందని తెలిసినా అభ్యంతరపెట్టలేదు. ఇలాంటివాడని తెలిస్తే అది సాగనిచ్చేవాడు కాదు. ఈ ముళ్లకంప తన కెందుకు?

"అతని గుణాలు కూడా ఏమందర మంచివి కాదు మామయ్యా. పెద్దవాడివి. అర్థం చేసుకో" అన్నాడు రాఘవరావు చివరి మాటగా.

"నేను కనుక్కుంటానులే రాఘవా! నువ్వెళ్ళ" అన్నాడు కాస్తాగారు పొలిపోయిన మొహంతో.

రాఘవరావు సంతృప్తిగా లేచి ఇవతలి కొచ్చాడు.

*

*

*

■ ఎయారా రామరావు నోటి వెంట
శాస్త్రీగారు విన్న విషయాలను మాలతి సారధి
నోటి వెంట విన్నది—కృష్ణా తీరాన ఇసుకలో
కూర్చోని.

సంద్య చల్లగా వస్తున్నది. సూర్యుడి తీక్షణ
తకు వేడెక్కిన ధరిత్ర అసాగలు వెళ్ళగక్కుతూ
తనను క్షాళితం చేసుకొంటోంది. ఆ తరువాత ఆమె
వృద్ధయం తేలికవుతుంది. నిశితో విశ్రాంతి తీసు
కుని తిరిగి మరునాడు నిద్ర లేస్తుంది.

ఆ ధరిత్ర భరిస్తున్న మానవులూ అంతేనేమో?
తన జీవితాన్ని విప్పి చెప్పుకునేందుకు నేస్తాలు
సారధికి ఉన్నాయి. ఆ నేస్తాలే భనకు ఇంతవరకూ
సహాయం చేశారు. అయితేనేం? మాలతితో
చెబుతూంటే వృద్ధయం తేలికయినట్టుయి
పిచ్చి అనందం కలుగుతోంది. ఆర్థత నయనాల్ని
కమ్ముకుంటోంది.

“ఇందులో నా తప్పేముంది? ఉండంటావా
మాలతి?” అన్నా డతను చివరికి.

చెమ్మగిరిన కళ్ళను చెంగుతో ఒత్తుకుంది
మాలతి. ఏం సమాధానం యిస్తుంది తాను?
బాధ్యత అనేది మనిషికి ముఖ్యమే. కాని ఆ పేరుతో
తనవారి సర్వ నాశనాన్ని సహించి వూరుకో
వటం గర్హనీయంకాదా? మనిషయి పుట్టాక
ప్రతివారికీ కొన్ని నియమాలు, కట్టుబాట్లు
ఉంటాయి. ఉండాలి. అవి తప్పి అధోగతికి
పోతూంటే — ఆ వ్యక్తి కన్నతండ్రి కావచ్చు —
వారినటం, దారికి రాకపోతే ఎదిరించటం తోడి
వారికి — అందులోనూ కుమారుడికి — విధ్యుక్త
ధర్మమే కదా?

అంతటి స్పృహ ఉన్న వ్యక్తి అత్యంత గౌరవ
పాత్రుడు. శ్లాఘనీయుడు.

“ఇంక ఏం చేద్దా మనుకుంటున్నారు?”
అన్న దామె.

“ఏం చేసే దేముంది? పాసయితే ఏదయినా
ఉద్యోగం చూసుకుంటాను. ఈలోగా వీలయితే
మానేసిన సంగీతసాధన మల్లి మొదలుపెడదా
మనుకుంటున్నాను.”

“మీ రిదివరకు నేర్చుకున్నారా?”

“ఒక ఏడాది పాటు సాధన చేశాను. వెంకట
రమణమూర్తిగారే ఉచితంగా చెప్పారు.”

“మరి — కనీసం మన కాలేజీ రజతోత్సవం
నాడన్నా పాడలేదే?” అన్నది మాలతి.

సారధి చిన్నగా నవ్వాడు.

“స్టేజిపియరా?”

“అలాంటిదే! మిడిమిడి జ్ఞానంతో పాడితే
శాస్త్రానికి శ్రోతలకు కూడా ద్రోహం చేసిన
ట్లువుతుందని నా భయం!”

“అయితే ఈ నేపథ్యగాయకులంతా సంగీత
నిధి లయనాకనే పాడుతున్నారంటారా?”

“ఎవరి అభిప్రాయాల వారి కుంటాయి. అది
గాక సినీమాలో నేపథ్యగాయకుడు చేసేది కేవలం
సంగీత దర్శకుడి బాణీని అనుకరించటమే. ■ పని
శ్రావ్యమయిన కంఠం ఉన్న ప్రతివారూ చేయ
వచ్చు”

“మీరూ ఎవరిచేత నయినా బాణీలు కట్టిం
చుకు పాడవచ్చునా?”

“అంత తీరిక ఉంటే మధ్యలో సాధన
మానేద్దావా?”

మాలతి గుండెల్లో కలుక్కునుంది. అతని
వట్టుదల ఎంత చేస్తున్నది?

“ఇంతకూ మీ సానిట్రీని ఎప్పుడు సరిచయం
చేస్తారు?” అన్న దామె సంభాషణ మారుస్తూ.

“నీ ఇష్టం!”

“ఇప్పుడు వెళ్తామా?”

“అభ్యంతరం లేదు.”

“పదండయితే.”

ఇద్దరూ లేచి ఒడ్డెక్కి రోడ్డుమీది కొవ్వారు.
జట్కూ మాట్లాడుకుని అతని ఇంటికి బయ
ల్లేరారు.

“ఒక్క మాటియ్యాలి” అన్నాడు సారధి
దోవలో.

“చెప్పండి” అన్నది మాలతి నవ్వుతూ.

“సానిట్రీ గడుగొయి. దాని మాట లేమీ
వట్టించుకో కూడదు.”

“అలాగే.”

జట్కూ అగింది. మాలతి ముందు దిగింది.
చుట్టూరా అన్నీ చిన్న పెంకుటిళ్ళు కనపడ్డాయి
అక్కడ. జట్కూ అగిన ప్రదేశానికి ఎదురుగా
రోడ్డుకు పది గజాల దూరంలో చుట్టూ రక
రకాల మొక్కలతో చిన్ని తోటా, ■ మధ్యలో పరి
శుభంగా, ప్రశాంతంగా కనపడుతున్న కుటీ
రమూ ఉన్నాయి.

“పద మాలతి” అన్నాడు సారధి అటు దారి
తీస్తూ.

మాలతి మానంగా ■ ఇంటిని పరికిస్తూ
అతని వెనకాలే వెళ్ళింది. క్షరలతో తయారయిన
గేటును దాటి ఇంటికి ప్రవేశించారు ఇద్దరూ.

“కూర్చో ఇప్పుడే వస్తాను” అన్నాడు సారధి
చావేసే రోపతికి వెళ్ళతూ. మాలతి చుట్టూ
పరిశీలిస్తూ కూర్చుంది.

ఆ ఇంటిలో మొత్తం నాలుగు భాగా
లున్నాయి. ఎడమవైపున భాగం తాళం వేసి
ఉంది. గుమ్మాని కన్న తోరణాలూ అనీ బట్టి
అందులో పూజలూ అనీ జరుగుతా యను
కుంది మాలతి. దాన్ని ఆనుకుని మరో గది ఉంది.
అందులో దీపం వెలుగుతోంది. అది బహుశా
వంటగది కావచ్చు. కుడిప్రక్క వసారాలంటి
దేదో వుంది. తాను కూర్చున్న గదిలో రెండు
కాంపు కాట్లా, శుభ్రమయిన గుడ్డ పరచివున్న
ఒక బల్బా, దాని ముందు ఒక కుర్చీ ఉన్నాయి.
గోడలకు నాలు గయిదు కాలెండర్లున్నాయి.
గోడలన్నీ మట్టిగోడలు. అయినా శుభంగా
ఉన్నాయి.

“అశ్రమం —” గొణక్కుంది మాలతి.

అరక్షణం తరువాత ‘పంటిల్లు’ లోంచి
గెంతుకుంటూ ఏడేసిమిడేళ్ళ పిల్ల బయటి
కొచ్చింది. మాలతిని చూసి అగి ఆమె వంక తీక్ష
ణంగా చూడటం మొదలుపెట్టింది.

మాలతి నవ్వి “ఇలారా!” అన్నది.

ఆ అమ్మాయి చావ చివర కూచుని దృష్టి
మరల్చకుండా “నీ పేరు మాలతా?” అన్నది.

“పూ! ఏం?” అన్నది మాలతి.

కిట్ల నొప్పలా?

అమృతాంజనము

కొంచెం రాయండి

వెంటనే గుణం కనిపిస్తుంది

మీకు అమృతాంజనము
ఎప్పుడూ కావలసినవస్తు
తో మీకే తెలియదు.
ఇంట్లో ఎప్పుడూ ఒక
బుడ్డిని ఉంచండి. ఎం
తైనా వమ్మకమైనది

అమృతాంజనం తిమిరిడ

14/15, లక్ష్మీ రోడ్డు, మైదాను -4

హైదరాబాద్-1, కలకత్తా-1, మద్రాస్

SRV-AM 1008

నారసింహ లేహ్యం

అంగారతో చేసినది. మేహము,
రిక్తాక, నిస్పృహ వగైరా హరించి
బలము రక్షపదికలింపను. 200,
పట్టిరు.3-8-౧. పోస్టేజీ రు. 1-1-౫

పి.సి.సి. అండ్ కంపెనీ ఆయుర్వేద సమాజం,
వెంకట (PO) నెల్లూరుజిల్లా.

బెటెక్స్ (కాటుక)

అరవింద్ బింద్
కుంకుమ చాండు

తులిష్ పెర్ఫ్యూమ్

న-పాల్ నయిల్ పాలిష్

అరవింద్ లాబరేటరీస్

P. B. 1415

మదరాసు-17

GP

సుఖజీవిత సేవ

భారతి "సిద్ధ వైద్య మహిమ" మన శరీర సిద్ధుల సాటి లేని శిక్షి ఒక తార్కాణము.

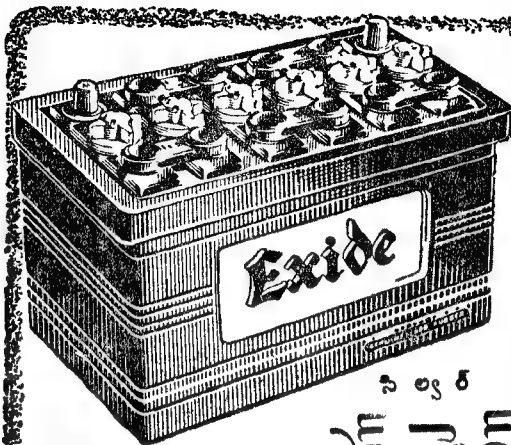
"మెల్ మాయిల్ మందు"

ప్రపంచములో ప్రఖ్యాతి గాంచిన మేహ, కుష్ఠరొగనివారికి

ధియోగక వన మేహ న్యాధివల్ల కష్టపడువారలను పునరిన్వేషించు అద్భుత సంతోష మేహానినివారల నూనె, లేహ్యము.

డా॥ కె. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచార్య & సన్యు

5/22, మేల్ మాయిల్ (P. O.) (N. A. Dt.) S. India.

రిస్కుల శ్రేష్ఠమైనది నిరూపించబడినది

ఎక్స్ డైడ్

క్లౌడ్ & ఎక్స్ డైడ్ బ్యాటరీస్ (కంప్లెస్) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
మద్రాసు, ఆంధ్ర, కేరళ, మైసూరు సెట్లకు ప్రధాన విజెంట్లు;
జనరల్ ఎలెక్ట్రిక్ కంపెనీ ఆఫ్ ఇండియా
ప్రైవేటు లిమిటెడ్, మద్రాసు-2.

గ్రామాంశులు : కోయంబూరు, తిరువూరు, సికింద్రాబాద్.

అంతేనా?

"మామయ్య క్లాస్ ?"
మాలికి నవ్వు వచ్చింది. "కాదు అంతకన్నా ఓ క్లాసు తక్కువ" అన్నది.
"నేను అయిదో క్లాసు" అన్నది కబడ్డాతో అన్నట్లు ఆ అమ్మాయి.
మాలి మనస్సులో ఇందాకటినిచీ ఉన్న అనుమానాన్ని తీర్చుకోదలిచి "మీ అక్కయ్య ఇంట్లో లేదా ?"

"మా అక్కయ్యవరు ?" అన్నదా అమ్మాయి భుకుటి ముడిచి.

"సావిత్రి."
"నేనే సావిత్రిని" అన్నదా అమ్మాయి కుండ బిడ్డలు కొట్టినట్లు.

అప్రయత్నంగా, హఠాత్తుగా మాలి మొహంలో వెలుగు ద్యోతకమయింది. సావిత్రి అంటే ఈ ఏడేళ్ల పిల్లా ?

సారధి తిరిగి వచ్చాడు. సావిత్రిని చూసి "అమ్మ పిలుస్తోంది వెళ్ళవే" అన్నాడు.

ఆ అమ్మాయి మాలికి వంక చూసి "అత్తయ్య ఉత్త తెలివితక్కువది" అంటూ తోవలికి పరుగెత్తింది.

సారధి మాలి మొహమొహాలు చూసుకున్నారు. 'అత్తయ్య' అన్న మాట ఇద్దరిలోనూ రివ్వు రివ్వు మని రోద చెయ్యసాగింది. అనిర్వచనీయ మైన మధురానుభూతి -- ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసే ఇబ్బందితనం తనుపుల్ని, మనసుల్ని సుడిగాలిలా పూవసాగాయి.

సారధి ముందు మాట్లాడాడు. "ఉత్త గడు గ్గాయి పిల్ల" అన్నాడు వెలిసిపోయిన నవ్వు నవ్వుతూ. మాలి కూడా నవ్వు తెప్పించుకుంది.

మరుక్షణాన అర్ధతతో బరువెక్కిన వారి పూర్వయాలు ఫక్కున నవ్వాలు. కళ్ళ పిళ్ళ తిరిగాయి. "అంతా నవ్వెయ్యకండి. దామకండి కాన" అంటూ సావిత్రి వచ్చింది. "ఏడికావులే అల్లరిపిల్లా!" అంటూ సారధి ఆమె చేతిలోని పాల గ్లాసులు అందుకుని మాలికి కొకటి ఇచ్చాడు.

ఇద్దరూ పాలు తాగుతూంటే చూస్తూ కూర్చుంది సావిత్రి. సారధి గ్లాసు క్రింద పెడుతూ "ఏవీలే బుల్ టెరియర్ ?" అన్నాడు ఆ అమ్మాయిని చూసి నవ్వుతూ.

"నువ్వున్నావులే మహా బాగా" అన్నది ఆ అమ్మాయి.

మాలి కూడా పాలు తాగియుంటే "తోపల పెట్టిరా కడిగి" అని రెండు గ్లాసులూ యిచ్చాడు సావిత్రికి సారధి. ఆమె అవి తీసుకుని వెళ్లిపోయాక "ఎలాఉంది మా ఇల్లు ?" అన్నాడు.

మాలి చిన్నగా నవ్వుతూ "బాగానే ఉంది" అన్నది.

సారధి ఏదో అనబోతుండగా సావిత్రి తిరిగిచ్చి "అమ్మ నిన్నెందుకో రమ్మంటోంది" అన్నది. సారధి లేచి తోవలికి వెళ్లాడు.

“మామయ్య వేసిన బొమ్మలు చూశావా ?” అన్నది సావిత్రి సారధి వెళ్ళాక.
 “మీ మామయ్య బొమ్మలు కూడా వేస్తారా?” అన్నది మాలతి నగం ఆశ్చర్యం నగం నవ్వుతో.
 “బహుశాండంగా వేస్తాడు” అని లేచి ద్రాసు రోల్లించి ఒక కట్ట ద్రాయింగ్ పేపర్ను తీసింది సావిత్రి. “చూడు” అన్న దవి ఆమె ముందు పడ పడేస్తూ.

మాలతి ఒక్కొక్కటి తీసి చూడసాగింది. అందులో ఎక్కువ భాగం ప్రకృతిచిత్రాలు. ఒకటో, రెండో పల్లె పడుచుల బొమ్మలున్నాయి. చిట్టచివరి బొమ్మను చూడగానే ఆమెకు షాక్ తగిలినట్లుంది.

అందులో ఒక పద్దెనిమిదేళ్ళ అందమయిన అమ్మాయి నదీతీరాన కూర్చోని దూరాన మబ్బుల వైపు చూస్తోంది. కోలమొహమూ చారడేసి కళ్యా వెనుక సాములా మెలికలు తిరిగిన నల్లటి వేళ్ళబరమూ అన్నీ కొట్టవచ్చినట్లు కనపడ్డాయి.

అన్నీ తన సందేహంతో. అది తన బొమ్మే.
 “అయితే ఆ కాలేజీ అమ్మాయి నువ్వేనన్న మాట ?” అన్నది సావిత్రి.

మాలతి ఉలిక్కిపడి కాయితాలు అన్నీ కట్టేసి “లోపల పెట్టు” అన్నది కంగారుగా.

సావిత్రి వగలబడి నవ్వుసాగింది. ఆపిల్లకు మాలతి తరహా ‘ఎంజాయుబుల్’ గా కనపడింది. ఇంక పిరికిదేం ? అన్నట్లుగా చూసింది ఆమె వైపు.

సారధి తిరిగి బయటకు వచ్చాడు. “ఏవీడే ఆ పప్పులు పిచ్చిదానిలా ? అమ్మ పిలుస్తోంది లోపలికి సో” అన్నాడు సావిత్రిని చూసి.

ఆ పిల్ల నవ్వుతూనే లోపలికి పోయింది.
 “ఏంటి నవ్వుతోంది ?” అన్నాడు సారధి.
 ఏం చెబుతుంది ?

పల్లెం చేత్తో పట్టుకుని సావిత్రి, ఒక నడి పయస్సు స్క్రీతో అక్కడికి తిరిగి వచ్చింది. ఆ పల్లెంలో ఒక రవితల గుడ్డా, అరటిపళ్ళూ పసుపు కుంకం పాటాల్లా వున్నాయి.

“బొట్టు పెట్టి అవి ఇయ్యమ్మా” అన్న దామె సావిత్రితో.

“ఎందుకంటి ఇవన్నీ” అన్నది మాలతి.
 “అయినంటి ఆడపడుచువు. ఆడరించడం మా ధర్మం. తీసుకో” అన్నదామె ఆప్యాయంగా. సావిత్రి బొట్టు పెట్టి పల్లెం చేతి కిచ్చింది. “పల్లెం మాకే” అన్నది పకపకముట్టా.
 “అల్లరిపిల్లా !” అన్నాడు సారధి కుహనా కోపంతో.

“అన్నదమ్ములూ అన్నచెల్లెళ్ళూ ఉన్నారమ్మా ?” అన్నది పెద్దావిడ.
 “మా శారదక్కయ్యకు ప్లామిలీ ప్లానింగు ఇవ్వలేదు మాలతి! పదిమంది పిల్లలు లేని ఇల్లా ఇల్లేనా అంటుంది” అన్నాడు సారధి నవ్వుతూ.

“అవునమ్మా. చేసుకోగల ఓపిక, స్త్రీమతూ ఉంటే పిల్లలుండటంకన్నా ఆనందం ఏముంది ?” అన్నది శారదాంబ.

“ఒక్క అన్నయ్య ఉన్నాడు. కాకినాడలో ఇంజనీరింగు చదువుతున్నాడు” అన్నది మాలతి.
 “పెళ్ళయిందా ?”
 “ఇంకా లేదు.”
 “నీ పెళ్లి అయినాక చేస్తారేమోలే !” అన్నది శారదాంబ.

మాలతి సిగ్గుతో తల వంచుకుంది.
 కొన్ని క్షణాల మానం తరువాత “చీకటి పడుతున్నది. వెళ్ళొస్తానండి” అన్నది మాలతి.
 శారదాంబ మళ్ళీ రమ్మని చెబుతూ వాకిలి దాకా వచ్చింది. సావిత్రి మాత్రం “ఎవరికోసం వస్తుందిలే” అన్నది. ఆమె నెత్తిమీద చిన్న దెబ్బ వేసి రవికల గుడ్డా, పసుపు, కుంకం కట్టిన పొట్టుమ్మా, అరటిపళ్ళూ పట్టుకుని మాలతితో రోడ్డుమీదికి వచ్చాడు సారధి.

శారదాంబ ఉంటానని చెప్పి సావిత్రితో లోపలికి వెళ్లిపోయింది.

చీకటి దాదాపు మూసుకుంది. రోడ్డుమీద జన సంచారం పల్లబడుతోంది. వెన్నెలా పూల పరిమళమూ మందమందంగా ప్రసరిస్తున్నాయి.

రిక్ష్వా పిలిచాడు సారధి.
 “రేపు మా ఇంటి కోసారి వస్తారా ?” అన్నది మాలతి నేలవంక చూసి కాలి బొటనవేలితో స్లిప్పర్లు రాస్తూ.
 “బదులు తీరుద్దామనా ?” అన్నాడు సారధి నవ్వుతూ.
 “పూరికేనే.”

“వీలుండదేమో ! లక్ష్మీవారాయణగా రెండుకో రేపు రమ్మన్నారు. ఆ పని లేకపోతే వస్తాను” అన్నాడు సారధి.

మాలతి రిక్ష్వా కదిలింది. జరిగిందంతా ఆమెకు మనోహరంగా గుర్తు రాసాగింది. సందేహాలన్నీ తీరిపోయాయి. వాస్తవ తన మాట కాదనరు. కాని చెప్పగలగలి. అంతే !

రిక్ష్వా మలుపు తిరిగాక సారధి ఇంటివేపు మరలాడు. అనుబంధాలు ఎంత చిత్రంగా ఏర్పడతాయి ? ఈ పూరు రాకముందు శారదాంబ ఎవరో తనకు తెలిదు. ఆమె తనకు అక్కగారయింది. తన సోదనలో మార్గదర్శి అయింది. మాతృప్రేమను చూపించింది.

ఇప్పుడు మాలతి.....
 అతనికి నిట్టూర్పు వచ్చింది. తగని ఆశలు దుఃఖపాతువులు. ఆమెతో తనకు కలిగిన స్నేహమే చాలు. అంతకన్నా ఎక్కువ కోరితే ఈ మధురిమ అంధకారంగా, ఆవేదనగా మారిపోవచ్చు.
 అది తాను భరించలేదు.

* * *
 గడియారం ఎనిమిది కొడుతూండగా “ఎక్కడికి పోయిందో ఏమన్నా తెలుసుటే ?” అన్నాడు కాస్మికారు నాలుగోసారి వంటంటిల్లో ఉన్న భార్య నుద్దేశించి.

“తెలివండి” అన్న దామె నగం విసుగుగా.
 కుర్చీలోంచి లేచి వరండాలోకి వచ్చా డాయన. సాయంకాలమే రాఘవరావు చెప్పిపోయిన విషయాలు ఆయనలో క్షణక్షణానికి తిరగతోడ బడు

మందిర
 డిగ్రీ హిలాచార్మలవారి
అరుణ
 స్త్రీల యానక్
 ఆయుర్వేద్యమం(స్వచ్ఛ)అమిబెడ్
 మద్రాసు.

నమకమెన
దంపుడుబయ్యం
 « శ్రీ విజయ »
రైస్ కంపెనీలో
 లభించును
 గవత్తురువేట, విజయవాడ-2
 ఫోన్ నెం 704

వైట్టా
 గర్భాశయ రోగ నివారణి

సర్వ గర్భాశయ వ్యాధులను
 రోగాల్ని, అరోగ్యమూ సంపాద
 మునుకలగ జేయును. అన్ని వ్యాధి
 దారణము. ఏడా 2-8-0

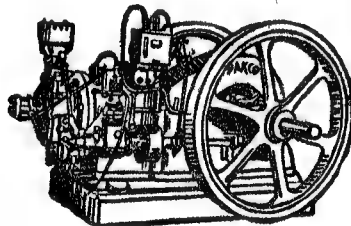
కష్టానెబరెటరీ బెడవాడ

ఇంటిల్లిపాదికి ఆనందం చేకూర్చే ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక తప్పక చదవండి :

PAKCO పాక్కో సా-స్పీడ్, కోల్డ్ స్టార్టింగ్ క్రూడ్ ఆయిల్ ఇంజనులు

—: ప్రత్యేక లక్షణములు:—

- * పనిచేయ ప్రారంభించుట తేలిక
- * తక్కువ ఇంధన ఖర్చు
- * క్రమమైన శబ్దక
- * దిట్టమైన నిర్మాణం
- * ఎక్కువ మన్నిక
- * అద్భుతంగా పనిచేయును
- * బాన్ స్ ఫ్యూయల్, ఇంజన్ పరికరములు

ముద్రాసు, అద్విధ, కర్లాటక, కేరళ రాష్ట్రములకు ఎజెంట్లు
Grams: LAMP **K. S. SHIVJI & CO,** (Estd 1903)
Phone: 8617 పోస్టుపాకెట్ నెం. 5, 178-79 బ్రాహ్మ్య, మద్రాసు-1

పూవు మీ ఆద్యప్రపంచ చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోతున్నదన్నది, మీ సరియైన చర్యను గురించిన్నీ మీరు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోస్టు కార్డుపైన మీకు యిష్టముగ ఒక పుష్పము పేగున్నూ, మీరు వ్రాయు లేదీ, వేళి వివరములున్నూ, మీ సరియైన చిగునామా యున్ను వెంటనే వ్రాసి పంపండి.

శ్రోత్రిక శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుడించి, మీరు కార్డు వ్రాసిన లేదీల గాయకు 12 మాసములలోను మీ యొక్క ఆద్యప్రపంచ, లాభనష్టములు, జీవితమార్గము, ఏ వ్యవహారములో మీకు జయముకలుగనో, మీ ఉద్యోగం విషయంలో నుంచి చెడదీలు, మార్పులు, ఆరోగ్యవిషయము, పని శేషమునము, తీర్మానములు, వివాహము, స్త్రీసుఖము, సంతానము, నిధిని తీవ్రములు, ాటరీ, అకస్మాద్వివరాలు మొదలగు నానినిగురించి స్పష్టముగా మా సవారీగా వ్రాసి రు. 1-4-0 లకు మాత్రమే వి. పి. గా పంపగలము. (వి. పి. కార్డులు ప్రత్యేకం) దుష్ప్రగహము లేవయినా పున్న యెడల కాంతిచేయు విధానంకూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీపైన పంప బడును. మేము పంపిన భోగటూ మీకు తృప్తిగా నుండనియెడల చెక్కు వాపసు చేయబడును. ఒక సారి పరీక్షించి చూడుడు. మా అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt DevDutt Shastri, Raj Jyotishi (WP-18) Jullundur City.

రుతుక్రమం ఆలస్యమైతే?

విచారపడవద్దు ప్రక్షాళిగాంచిన

దేవి పిల్లు వాడండి

ఈ దేవి పిల్లు వాడండి
28 మాత్రమే రు. 1/-
సగంకాను ఖర్చు
వి. పి. అదనము
ప్రతి దీనిని గురించిన

దేవి పిల్లు ముఖ్యంగా
ఆలస్యమైన క్రమంగాకాక
వాయిదాబాధతోగూడిన
లేక ఆగిపోయిన బహిష్కృత
దేవి పిల్లు బాగుగ
గుణం ఇచ్చును

SEENU & CO., GRAMS "ORCAS" (ESTD 1946) PHONE-55357
28, THANDAVARAYA GRAMANI STREET, MADRAS 2
(ADVT. PERMITTED UNDER G.O. MS NO 1121 HEALTH)

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక

తున్నాయి. చదువుకుంటుందనీ సరదాలు తీరుతాయనీ (ఎవరివి?) కాలేజీలో జేర్చించాడు తాను కూతుర్ని. కాని పరిణామం ఇలాగే తయారయి గుండెలు ముడుతాయనుకోలేదు. మొగపెళ్ళిలో మాట్లాడడం అనర్హం కాకపోవచ్చు. కాని పయ సాచ్చిన పిల్ల ఇలా షికార్లు చేస్తూంటే తన పరువు ప్రతిష్ఠా వింకాను?

అన లింకే తప్పు తనదే నేమో?

నయస్సే మనిషిలో అన్ని మార్పులూ తీసుకొస్తుంది. మాలతి యౌవనంలో అడుగు బెడుతోంది. లోకం మహాసౌందర్యవంతంగా ఆకర్షకంగా కనబడే వయస్సుది. పూర్వపు మనుషుల సంగతిమో గాని — నైతికస్థాయి మానసిక శారీరక స్థాయి దిగజారిపోయిన ఈ రోజుల్లో చెల్లించటం అసాధ్యమూ, అబ్బురమూ కాదు. సారథితో అమె స్నేహం ముదిరితే

శాస్త్రీగారు ఆలోచనలోనూంచి బయటపడి పిది గుమ్మించేపు మాళాడు. మాలతి రిక్షా దిగి వస్తోంది.

“ఇంతసేపూ ఎక్కడున్నావే?” అన్నా డాయన అమె చేతిలో పొట్లాన్ని గనుచిస్తూ.

“విజయసారథిగా రింటికీ వెళ్లాను” అన్నది మాలతి మామూలుగా.

గుండుపెట్టి కొట్టిపట్లయింది శాస్త్రీగారికి. మాలతి వెనక సావిట్రికి వచ్చి “చదువు చెప్పి మున్నందుకు నువ్వు చేస్తున్న ఘనకార్యం ఇదన్న మాట?” అన్నా డాయన కోపంగా.

తండ్రిలో మార్పు చకటరాన్ని చేసింది మాలతిని. “ఇల్లు చూద్దుగానివి రమ్మంటే వెళ్లాను” అన్న డామె నేల చూపులు చూస్తూ.

“నీం అవసరం వచ్చింది?”

“ఆయన రమ్మన్నారగదాని”

పెరుగుతూన్న కోపాన్ని దిగమింగాడు శాస్త్రీగారు. తప్పుంతా తనదేమో నన్న శంక ఆయన గుండెలో రొదచెయ్యసాగింది. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకు హద్దు. లుంటాయనే జ్ఞానం తన కూతురికి లేకుండా చేసింది కూడా తానే. ఇంత చదువూ చదివి గెజిటెడ్ ఆఫీసరుగా రిక్త రయిన తన అనుభవమూ, జ్ఞానమూ ఇలాగయి పోయాయా?

అయినా ఇంకా వరిస్థితులు చెయ్యజారి పోలేదేమో? అనవసరంగా తాను బయటపడితే అవాంఛనీయమైన పరిణామాలు కలుగవచ్చు.

“ఆ చేతిలో పొట్లాం ఏవీటి?” అన్నా డాయన చివరికి.

“అతని అక్కగారు పనువు కుంకం, రవికల గుడ్డా ఇచ్చారు” అన్నది మాలతి.

“ఇహ నెప్పుడూ నాతో చెప్పకుండా అతని ఇంటికీ వెళ్ళకు. అలాంటి రోఫరుతో నువ్వు తిరగకూడదు.”

కలామాతలలో తగిలాయామాటలు మాలికి.
తండ్రిలోని ఈ భాగం అమె కింతవరకూ అను
భవం కాలేదు. అతను తోసా ? అతని విన
యాన్ని, మంచితనాన్ని మెచ్చుకున్న తన తండ్రినా
అమాట అనేది ?

“అ పిల్లలం రే ప్పొద్దున అతనికి పంపిం
చెయ్యి” అన్నాడు కాస్తిగారు తిరిగి.
“అయన నొచ్చుకుంటారేమో ?” అన్నది
భయపడుతూ భయపడుతూ మాలికి.

అంతదాకా అణగిఉన్న కోపం కాస్తిగారిలో
ప్రజ్వలిల్లింది. అవేశంతో ఆయన సారధిని నానా
రకాలుగా దూషించాడు. మాలికిని శీదరించు
కున్నాడు. చివరికి “సిలాంటిదానికి కాలేజీ
చదువు లేదుకు ? మానెయ్యి. ఎవడో ఒపాడ్చి
కట్టుకుని కావరం చేద్దావుగాని” అన్నాడు.

మాలికి కన్నులు అక్రమిస్తూ లయిసాయి.
గుండె లవిసిపోసాయి. కూర్చున్న ఆశలన్ని
కూలిపోతుంటే, శోకమూర్తిలా తన గదిలోకి
పోయి మంచంమీద పడిపోయిందామె.

మరునాడు ఉదయం కాస్తిగారు లక్ష్మీ
నారాయణగా రింటికి వెళ్ళాడు. ఆయనలో సారధి
మీద కోపమూ, అసహ్యమూ గూడు కట్టుకు
పోయాయి. పయోముఖవిషకుంభం అనుకున్నాడు.

జరిగిందంతా తాపమరింతో చెప్పాడు.
లక్ష్మీనారాయణగారు మోపునంగా విన్నాడు.
ఇటువంటిదో జరుగుతుందని ముందుగానే
పూహించాడతను. కాని ఇంత తొందరలో నమస్కో
లేదు.

“సారధి నంగతి నీకు తెలుసు కదా బావా ?”
అన్నాడు.

“అలా అనుకునే ఇంతదాకా తెచ్చుకున్నాను.
ఇవా వాడి నంగతి నా దగ్గర ఎత్తకు. నా సార
పాటులో నీకూ భాగం ఉంది. గనుక యీ బాధ్యత
నీమీద వేస్తున్నాను. అతనూ మాలికి ఇకమీద
కలుసుకోవటానికి వీలులేదు. అతన్ని పీలించి అతని
ఇంటికి వెళ్ళి ఈ విషయం స్పష్టంగా చెప్పు”
అన్నాడు కాస్తిగారు.

“అతనేమన్నా నా పోషితాడా ? వివరాలే ?”

కాస్తిగారు అనుమానంగా “నీకూ ఇందులో
ప్రమేయం ఉందా ?” అన్నాడు

“ఇంతవరకూ లేదు నాకు తెలియకుండాను
బావా ! సారధి తప్పేమిటి ? ఈ రోజుల్లో చాలా
మంది యువకుల్లో లేని గుణాలు అతనిలో ఉన్నాయి.
అంతటి సున్నితమన్నట్టి కేవలం రాసువరాపు
మూటలమీద ఆధారపడి నిందించటం ఆసునితం
అంటాను. రాసువరాపు ఎవరో నీకు తెలుసు. అతని
నిర్ణయాలు నిరోధి విజ్ఞుడికి శిరోధార్యాలు తాపతం
కోచనియ్యం.”

“ఏమయినా నాకు ఇష్టం లేదురా ! బరి తెలిసింది
బట్టలు కుట్టుకుని బతుకుతున్నాడు. పైగా అతని
కుల మేమిటో గోత్ర మేమిటో తెలిదు. ఆ తండ్రి
శిక్షలకతనని, శిక్షివ్వడని చెబుతున్నారు
అసలయినా ఈ ముక్కకంద తప్ప మరో సంబంధం
తెలియకదా మును ?”

“మాలికి ఇచ్చి ఇస్తానో పనిలేదా ?”

అంద్రనచిత్రవారపత్రిక

Kagulu
14.11.60

చిత్రకారుడు: పి. కాగాంబనేయులు (మద్రాసు)

కాస్తిగారు అసహనంగా “ఈ వాడలన్ని అసవ
సరం లక్ష్మీ ! వాడికి దీనికి పెళ్లి కావటానికి వీలేదు.
ఇందుకు నువ్వు పూనుకోకా తీరదు....నా దృష్టిలో ఇప్ప
టికే ఒక సంబంధం ఉంది. సాధ్యమే సంత తొందర
ఆ పెళ్లి కాస్తా చేసేస్తాను. అంతే” అన్నాడు.
ఆయన దృష్టిలో ఉన్న సంబంధం ఏదో లక్ష్మీ
నారాయణ గారికి తెలికపోలేదు.

“ఇదే నీ ఆఖరి నిర్ణయమా ?”

“అంతే.”

“నరే అయితే.”

కాస్తిగారు ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు. అప్పపూర్ణమ్మ
గారు వచ్చి “మాలికి ఒళ్ళు పేలిపోతూందండీ !
జ్వరం విపరీతంగా ఉంది” అన్నది ఆందోళనగా.

“దాక్టరును తీసుకొస్తాను” అన్నా డాయన నిబ్బ
రాన్ని సాధించుకుంటూ.

ఆ జ్వరం అలాగే అయిదు రోజులు సాగింది. ఈ
అయిదు రోజుల్లోకూ కాస్తిగారు కూతుర్ని అంటి
పెట్టుకునే ఉన్నాడు. ఆయనకు ఆమె అంటే
ప్రీతిం. ఆమె భవిష్యత్తును గురించి ఎన్నో ఆశలు,
పూసలు పొయ్యిపొయ్యి డాయన. ఆడపిల్ల తని
వ్యర్థు పెళ్లి అనే నమ్మకం ఉన్నవాడే అయినా ఆమెను
విద్యావంతురాలి చేసి తన కుమార్తె కారదా కూన
మనిపించుకోవాలని ఆయన తాపత్రయపడ్డాడు.
కాని ఆశయసిద్ధి ఎవరికో గాని కలగదు. తాను పీడి
పోయాడు.

అందుకే వివాహమయినా కునంగా జరిపించి
తన ఆశయాన్ని తీర్చుకోవాలి. యజ్ఞస్థావర
మయిన ఈ పరిణామం ఎంతోకాలం నిలిచేది కాదు.
ఆమె అతన్ని త్వరలోనే మర్రపోతుంది. అందుకు
తోడుగా కాలేజీకి ఇప్పుడు వేసే సెలవులు. తిరిగి
కాలేజీ తెరిచేలోగా లక్ష్మీనారాయణను ఒప్పించి
వివాహం చేసేస్తే అన్ని సమస్యలూ పరిష్కారం
అవుతాయి. అంతే ?

కాని అతను ఒప్పుకుంటాడా ?

అతని తల్లి తనకు మేనత్త. ఆమె తన కోరికను
కాదనదు. ఆమె గీన గీటు దాటనివాడు లక్ష్మీనారా

యణ. క్షుగ్రమంలో ఉన్న ఆమెను పోయి కలుసు
కుని మాట్లాడి రావాలి.

ఆరవ రోజున మాలికి జ్వరం తిరుగుముఖం
వట్టింది. ఆమెకు నవ్వు పెట్టి ఆమె కాస్త కోలు
కున్నాక వెళదామని నిర్ణయించుకున్నాడు కాస్తిగారు.

ఆ మర్నాడు ఉదయం ఎనిమిది గంటల వేళ
బట్టలు వేసుకుని కాస్తిగారు బయటికి బయలు
దేరబోతుండగా వాళ్ళ ముగ్గురూ బండి దిగారు.
అందులో ఒక నడి వయసు మొగవాడూ, అంతకన్నా
కొంచెం చిన్నదిగా కనబడే ఒక స్త్రీ మరోక నడైని
మిది ఇరవయి ఏళ్ళ అమ్మాయి ఉన్నారు. వాళ్ళను
మాడంగానే కాస్తిగారి ముఖం చిప్పారేసింది.

“ఎవ్వాళ్ళ తెన్నళ్ళకు ? రండి రండి” అన్న
డాయన సాధరంగా.

వాళ్ళ ముగ్గురూ తోపరికి వచ్చారు.. కాస్తి
గారు గుంజు తోపరికి వెళ్లి భాష్యతో “మూ రోజు
కుటుంబం వచ్చారు అన్నపూర్ణా ! ఆదవాళ్ళ కేం
కావాలో కాస్త చూసి కానీ కలిసి పంపించు. నేను
వాడితో మాట్లాడుతూంటాను” అని చెప్పాడు.
ఆ తరువాత అవిదనూ, అమ్మాయిని తోపరికి తీసు
వెళ్లి తిరిగి వాళ్ళకి వచ్చాడు. ‘రాజా’ గారు నడక
కుప్పిలో తాలగిలబడి కూర్చున్నాడు.

“ఏదీ ప్రా ? విశేషాలు ?” అన్నాడు కాస్తి
గారు.

“అన్నీ విశేషలే. నా సంగతికన్నా ముఖం నీ
సంగతి చెప్పు. అమ్మాయికి, అబ్బాయికి పెళ్లి
చేశావా ? ఏళ్ళలా ?”

“లేదు. ఇప్పు డిప్పుడే సంబంధాలు గురించి ఆలో
చిస్తున్నాను. మాలికి మూడేళ్ళ కొర్పు మొదటి
సంవత్సరం చదువుతోంది. రాసుకృష్ణుడు కాకి
నాడలో చదువుతున్నాడు.”

“సెలవులు కాబోలు, రాలేదా ?”

“ఏదో ఎక్స్‌కర్షన్ వుందని వెళ్ళాడు. రావాలి.”

‘రాజా’ గారు సాలోచనగా “తమాషాగా ఉంటుంది

(54వ పేజీ చూడండి)

రమణ వచ్చాడు—

చేసిన పాపం వెంటాడుతూ వస్తుందంటే ఏమిటో ఇవారా రాధమ్మ కర్తవ్యమింది. కాని నంబై వండ్లక్రితం ఎటువంటి సంఘటన జరిగిందో—అలాంటిదే ఇవారా జరుగుతుందని కలలో కూడా అనుకోలేదు. ప్రతి కణ కణమూ పనికి పోతూ వుంటే “భగవాన్! నన్ను అన్ని విధాల నాశనం చేయకు. ఇప్పుడు నేనున్న స్థితి నేనుచేసిన పాపానికి వేయిరెట్లు అనుభవిస్తున్నట్లుంది” అనుకోస్తుంది. కళ్ళనిండా నీళ్ళు నిలిచాయి. చేతులో పున్న దియ్యం కనబడటంలేదు. బాధ, దుఃఖంకంటే పీకనులిమివేస్తున్నట్లుంది.

—నంబై వండ్లక్రితం మంటే ఆ రోజుల్లో రాధమ్మ భర్త శీషాద్రి బాగానే గడించేవాడని చెప్పుకోవాలి. తండ్రి చనిపోయిన తరువాత పైకి వచ్చాడు. తమ్ముల్నిద్దర్నీ పైపూర్లో తల్లి దగ్గరపెట్టి చదివిస్తున్నాడు. ఇది రాధమ్మకు శ్రేష్ట దీక్ష. అప్పటికే ఆ విడ కిద్దరూ రాదవల్లెలు. మగపిల్లలులేరు గనుక తమ్ముల్నే తన కొడుకుల్లా చూసుకొనేవాడు శీషాద్రి. వాళ్ళు, చిన్న కూనలేమీ కార్క. వెంకటాద్రికి ఇరవైదాటాయి. ఎప్పుడూ ఏదో తిక్కణంగా ఉండేవాడ.

రెండోవాడు పదహారేండ్ల గోవిందరాజులు. ఒక్కో క్లాసులో నాలుగేళ్ళు తప్పక కూర్చునేవాడు.

వాళ్ళిద్దరికీ తానంటే గౌరవంలేదని రాధమ్మను కొనేది. శీషాద్రిరాధమ్మకు తెలిసే తెలికుండా జమ్మ దమ్మం వంపుతూండేవాడు. తెలిసినప్పుడు తన కూతుళ్ళకు అవ్యయంజరుగుతుందని వాపోయేది. శీషాద్రిపెద్దగా, పట్టించుకొనేవాడుకాదు.

ఇవార రమణ వచ్చినట్లే ఒకరోజు అనుకోకుండా వెంకటాద్రివచ్చాడు. చేతిలో చిన్న సంచిమాత్రం ముంటే. రాధమ్మకేదో అడటు కలిగింది. ఎప్పుడూ రానివాడు వెంకటాద్రి వచ్చాడు. అలా చూస్తూ వుండిపోయింది. వెంకటాద్రి మొదట—“ఏం చదివా! అందరూ బాగున్నారా?”—అనివరామర్శించాడు. తెప్పరిల్లిందిరాధమ్మ “అలాగే—” అన్నది.

“పాపలు ఏరీ!” అన్నాడు.

“అదుకోలానికి పోయింటారు”— అన్నది రాధమ్మ.

“అన్నయ్య పూర్ణ ఉన్నారా!”

కొద్దిసేపు రాధమ్మ మాట్లాడలేదు—ఎందుకొచ్చాడో వీడు—అన్నట్లుంది మనసులో. మెల్లగా

విమోచన
హరిబాబు

రమణ వచ్చాడు.

ఈవేళ రమణ వచ్చినట్లే నలభై ఏండ్లక్రితం వెంకటాద్రి వచ్చాడు. వదినమాటలు విన్నాడు. ఇక అన్నకు బరువుగా ఉండనన్నాడు. వెళ్ళిపోయాడు. అదే ఆఖరిసారి వెంకటాద్రిని చూడడం.

కన్న కూతుళ్లు కడుపులో చిచ్చుపెట్టి పోయారు. “వెంకటాద్రికి చేసిన అన్యాయం, అత్తగారిని పెట్టిన తోభ ఊరికే పోతుందా?”

ఇప్పుడు రమణ గతి ఏమిటి? భగవన్, ఈ పాపానికి నిష్క్రమిలేదా! అదీ రాధమ్మ దుఃఖం. అంతా ధరణి చేతుల్లో ఉంది.

ధరణి మరదితో ఏ మంటూంది?

“నువ్వు శ్రద్ధగా చదువుకొని వృద్ధిలోకి వస్తే మావంటలు పండించావన్నమాట!”

రాధమ్మ కోడలిని చేతుల్లోకి తీసుకొని — “వాళ్లకు తల్లి నేను కానమ్మా. నువ్వు” అన్నది. భగవానుడు కరుణ మయుడు!

“అలా పక్క పూరు వెళ్ళవస్తానని వెళ్ళారు” — అన్నది.

“మధ్యాహ్నం భోజనానికి వస్తారా” అనడి గాడు.

“రాత్రికిగని రారు” — అని వెంటనే “ఏం” అన్నది.

“అబ్బే ఏంలేదు — కొద్దిగా పైక మనసరం ఉండి వచ్చాను వదినా...” అన్నాడు.

తాను అనుకొంటున్నదే అది. డబ్బుకోసంగాక ప్రేమతో వస్తాడా! — మనసు దిరదిర లాడింది. ఇక మరది ఎదురుగా ఉండలేకపోయింది. కూర్చో మునినా అనలేదు. కొద్దిసేపుండి బయటకు వెళ్లి వెంకటాద్రి లేడు. పిల్ల లిద్దరూ వెంకటాద్రి అక్కడ వదలి వెళ్ళిన సంచిలో పుస్తకాలు బయటకుతీసి బొమ్మలు చూస్తున్నారు. వాళ్ళ నడిగింది. “బాబాయి ఎటు పోయాడే” అని.

మూడు గంటలు దాటిన తరువాత, వచ్చాడు వెంకటాద్రి. వసారాలో వడక కుర్చీలో కూర్చు ప్పాడు. రాధమ్మ గుమ్మమీసల కూర్చొంది.

“సాపాటుకు రాలేదేమిటి — ఏ కోసం చాల సేపు కూకాను” — అన్నది.

చిన్నవాటి మిగుదొకడు కలసి బలవంతం చేస్తే వాల్చింట్లోనే పూర్తి చేశావన్నాడు. నట్టంలో అత్తగారెలా ఉన్నారని ప్రశించింది. వెంకటాద్రి మొక్కునరిగా — “బాగానే ఉంది” — అన్నాడు.

విమోచన

అక్కడనుండి కదలేసింది రాధమ్మ. కడుపులో ఉన్న అక్కసంతా కక్కివేసేనట్లుగా మాట్లాడింది. ఆఖరుకు ఈ చదువులు ఎంత కాలమని — తనకూ ఇద్ద రాద పిల్ల లున్నారు కాబట్టి వాళ్ళు పెళ్ళి పేరం బాలకు కొద్దిగా వెనుక చేసుకోవాలని — వస్తున్న దంతా దోచుకుపోతే వాళ్లం కావాలని — అడిగే సింది.

వెంకటాద్రి మాపునంగా కూర్చున్నాడు. రాధమ్మ రెట్టింది రెట్టింది సమాధాన మడిగింది. వెంకటాద్రి వదిన వంక చూసి, “ఇవాళవరకూ నేను మా అన్నకు బరువుగా ఉన్నాననుకోలేదు వదినా — అలానే అన్న అనుకొంటున్నాడనుకొన్నాను ఇంత కాలం. కాని ఇవాళ తెలిసింది. ఇంక మీకు భారంగా ఉండను” — అన్నాడు.

బయట ఏదో అరికిడయితే గుమ్మమానలికి తొంగిచూసింది. వెంకటాద్రి వెళ్ళిపోతున్నాడు. ఏ మాటాలేదు. గట్టిగా కేకచేసి పిలిచింది. కాని వినబడనట్లే వెంకటాద్రి వెళ్ళిపోయాడు. అదే వెంకటాద్రిని ఆఖరి సారిగా చూడటం.

వెంకటాద్రి అలా ఎక్కడికి వెళ్ళింది ఎవ్వరికి తెలిదు. ఎక్కడా కనబడక పోయేప్పటివరకు రాధమ్మ శిష్యానికి వెంకటాద్రి ఇలా వచ్చి వెళ్ళినట్లు చెప్ప లేదు. తమ్ముడిని వెంకటానికి పూజ్యమిదపోయి

తిరిగి వచ్చిన రాత్రి రాధమ్మను పిలిచి “మా అమ్మ వడే బాధ ఎంతో నాకు తెలుసు. అటువంటి బాధ ఈ జన్మలో ఎప్పుడో ఒకసారి నువ్వు అనుభవినావు. అనాడు తెలుస్తుంది — అన్నా, తమ్ముడూ — తల్లీ, వదినా... అంటే ఏమిటో” అన్నాడు.

వృధపడ్డ మనసులోంచి వచ్చిన ప్రతి మాటా కాపలా తగులుతుందంటారు పెద్దలు — మరి ఇదెంత నిజమో కాని శిష్యాని మాటలు మొదట రాధమ్మకేమీ అనిపించకపోయినా రెండేళ్ళ తర క్కుండానే ఇద్దరు పిల్లలూ పోయేప్పటికి భర్త కావమే ఇలా ఫలించిందని అనుకొన్నది. కాని శిష్యాని ఎప్పుడూ భార్యతో అనాడు చేసిన పాపానికి కిది ఫలమనలేదు. “పూర్వజన్మలో చేసిన పాపమేదో ఇలా చేసింది” — అనేవాడు. రాధమ్మకు భర్త నోటి మీదుగా అనాడు తను చేసిన పాప ఫలమని అది తిరి పోయిందనింటే ఆ నాటితో తిరిపితుందని అను కానేది. అందుకే “వెంకటాద్రికి చేసిన అన్యాయం అత్తగారిని పెట్టిన క్షోభ పూరిత పోతుందా” — అనేది. శిష్యాని మిన్నకుండేవాడు. రాధమ్మ “ఈ పాపం ఇంకా ఇలా ఎంతకాలం నా వెంట వస్తుందో” అని ఏడ్చేది. శిష్యాని ఓడారుగా “భగవంతునికి దయ కలగాలి” అనేవాడు. అంతే — ఎంతకాలం వేచిఉన్నా శిష్యాని కాపవెనాచనమయిందనలేదు. దానికోసం రోజు రోజు రాధమ్మ ఎదురు చూస్తూంది.

మరో అయిదేళ్ళ గడవగానే రాధమ్మకు కొడుకు పుట్టాడు. వెంకటాద్రి పేరు పెట్టుకుంది. అలా గైనా పాప విమోచన మవుతుందేమోనని. వెంకటాద్రి తరువాత వస్తేందేళ్ళకు రమణ పుట్టాడు. అడపిల్ల కావాలని మ్రొక్కుకుంది. మరో అయి దేళ్ళకు పుడతాడులేవే అన్నాడు శిష్యాని దయ దలచి. అలాగే మరు సంవత్సరం అండాళ్ళు పుట్టింది.

అండాళ్ళు పుట్టిన నాలుగేళ్ళకు శిష్యాని తను చేసే వ్యవహారంలో దెబ్బ తిన్నాడు. అనాటినుండి కొడకుమీద ఆధారపడాల్సి వచ్చింది. రమణను, అండాళ్ళను తను నట్టంలో పెట్టుకొని చదివిస్తూ న్నాడు. వెంకటాద్రి నెల నెలా సాయం చేస్తు న్నాడు. ఇది వెంకటాద్రికి పెళ్ళిచేసేదాకా నను కుంది రాధమ్మ. కాని కోడలు ధరణి వచ్చినా మార్చేమీ రాలేదు. తను కొడుకు కోడలుతో ఉంది. ఎప్పుడూ కోడలు పల్లెత్తు మాట అనలేదు. అయినా బాధగా ఉంది రాధమ్మకు. ఎంతయినా తాను కొడుకు మీద ఆధారపడి ఉండటం తను చేసిన పాపమనుభ వించటమే అనుకొంటున్నది.

ఇవాళ రమణ వచ్చాడు —

“కాలేజీలో అరన్నే రూపాయలు కట్టాలి. రేపు ఆఖరి తేదీ — నాన్న ఎక్కడ ప్రయత్నిం చినా దొరకలేదు. అన్నను అడగటానికి వచ్చాను” — అన్నాడు.

రాధమ్మకు కాళ్ళూ — చేతులూ అడలేదు. ఆమె కేదో కంగారుగా ఉంది. “అరన్నే — ఎక్క డుంచి వస్తాయి. వెంకటాద్రి ఇస్తాడా! ధరణి ఇవ్వనిస్తుందా!” — అనుకొన్నది. తల్లి అవైర్యం

కళ్ళలో ఉండగానే పసిగట్టాడు రమణ.

“అదేమమ్మా! అన్నయ్య దగ్గర లేవా? ఎలా గై నా ఇప్పించుకు రమ్మన్నాడు నాన్న” అన్నాడు. రాధమ్మకు ఏంకోపలేదు. స్నేహం గదిలో ఉన్న కోడలు వింటుండేమోనని మెల్లగా “నాయనా! ఆఫీసులో మీ అన్న దగ్గరకుపో—విమన్న ఇస్తే పుచ్చు కొని వెళ్ళు” అన్నది.

“వదిన ఏదీ”—అనడిగాడు.

“నువ్వు ముందు అక్కడికి వెళ్ళు”— అన్నది. రమణ వెళ్ళాడు. వెళ్ళిన తర్వాత జ్ఞాపకం వచ్చింది. వెంకటాద్రి క్యాంపుకు వెళ్ళాడు. రేపే రాత్రికిగాని తిరిగిరాడు—“రమణ తిరిగి వస్తాడు కోడలు ఎందుకొచ్చానడుగుతుంది. చెబుతాడు. ధరణి ఏదన్నా అంటుండేమో....! అనే స్వభావం కాదు. తనకేది ఇష్టంకాదో దాన్ని గూర్చి మాట్లాడదు. అయినా ఇది దాని మగడి ఆర్జితం. ఎందుకూరుకొంటుంది. ఏదో ఒకటి అంటుంది. అసలే రమణ మెత్తని మనసువాడు. ఇదెలా పరిణామిస్తుందో—భగవాన్! మనసులో అల్లాడి పోయింది రాధమ్మ—

“ఏం అత్తయ్యా! ఇంకా బియ్యమేరుతున్నారా” అని ధరణి వచ్చేవరకు స్వప్నాలేలేదు. కళ్ళోత్త కంటూ చేట కోడల కందించింది. చేట తీసుకొని— “మళ్ళీ కండ్ల నీళ్ళు కారుతున్నాయికదూ! ఈ సారైనా ■ ఆయుర్వేదంమానివేసి గవర్నమెంటు డాక్టరు దగ్గర పరీక్ష చేయించుకోండి” అని అటు తిరిగింది. గుమ్మంలో రమణ. నివ్రేర బోయింది.

“అరె ఉత్తరం పత్తరం లేకుండా అమాం తంగా ఆకాశంనుంచి పూడిపడ్డట్లు వచ్చాన్!” అన్నది ఆశ్చర్యంగా.

“ఏం లేదు వదినా!—ఏదో తొందర పనుండి.” అని ఏదో చెప్పబోయాడు.

“పోసిలే దేవుడి దయవల్ల ఏదైనా ఉండి వచ్చావు ఆపాటి దయవుంది....” అన్నది వెక్కిరింతగా.

రమణ మాట్లాడలేదు.

“మొన్న నెలపుల్ల రమ్మని వ్రాస్తే రాలే దేం!”—అనడిగింది.

“స్నేహితుడు బలవంతంచేస్తే వాళ్ళ పూరు వెళ్ళాను వదినా—”

“అవును నాయనా!—నీకు స్నేహితులు ఎక్కువ. పోనీ నువ్వు రాకపోతే మానె ఆండాళ్ళను, మామ గారిని ఇక్కడికి పంపలేకపోయావా” అన్నది.

రమణ తలవంచుకుని స్తబ్ధంగా ఉన్నాడు. రాధమ్మ కిదేమీ అంతుబట్టలేదు. అలా వాళ్ళిద్దరినీ చూస్తూ ఉండిపోయింది.

“కూర్చో”— అన్నది ధరణి.

రమణ దగ్గరున్న కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. “మామగారు, ఆండాళ్ళు బాగున్నారా” అనడి గింది.

“ఆ—”

“ఎప్పుడు బయలుదేరావు?” అనడిగింది.

“ప్రాద్దుట ఎనిమిదింటికీ”—అన్నాడు.

“మరి ఇంత అలస్యమయిందేం?”

“ఇండాకే వచ్చాను—” అని తలఎత్తి వదిన వంక చూశాడు. మొక తల్లి కిందిత్కంపిత ముఖంతో వద్దన్నట్లు తల కదిపి కదపనట్లు కదపటం చూశాడు. వెంటనే—“అలా అటునుంచి

ఆఫీసుకు వెళ్ళి వచ్చాను” అన్నాడు. రాధమ్మ కుటటు పడింది.

ధరణి పప్పుతూ “అయితే మొదట భాత్య దర్శనార్థం వెళ్ళావన్నమాట”—అన్నది.

“ప్రాద్దుట తీసున్నా తినాచ్చానా నాయనా”— అనడిగింది రాధమ్మ.

“చెల్లెమ్మ ఏదో చేస్తే తినాచ్చానమ్మా.”

“రమణా! కాఫీ ప్లానా!” అనడిగింది ధరణి.

“నేను కాఫీ త్రాగను వదినా” అన్నాడు.

“ఇంత పల్లెటూరి అలవాటు లేమయ్యా మరిను పట్టుంలో ఉంటూ కూడ. మజ్జిగ తెస్తాను”— అంటూ వంటింట్లోకి వెళ్ళింది.

రాధమ్మ వంట విషయంలో ఏమీ కల్పించుకోలేదు. మరిదికేమి ఇష్టమో ధరణికి తెలుసు. అరటికాయ వడలు, పంకాయ అల్లం కూరిన కూర, మెస్తూరు చారు—అంటూ పేర్లు చెబుతున్నంత వేగంగా చేసింది. రాధమ్మ అలా మంత్రముగ్ధలా చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఏమిటి ఆరదణో అర్థం కాలేదామెకు — “ఇంట్లో ఎందుకే. పెద్దబ్బాయి కూడా లేడు”—అంటే—“అదేమిటి అత్తయ్యా! ఆయన కెప్పుడూ చేసి పెట్టేవేగా....రమణ రాకరాక వచ్చాడాయను”— అన్నది ధరణి. వడ్డించేస్తున్న కూడ మరిదిని కోప్పడి బ్రతిమాలివేసి తినపెట్టింది.

రాధమ్మ అలోచిస్తూ, “ఇదంతా నిజంగా రమణ మీద ప్రేమ—అభిమానాలేనా...” అనుకున్నది. ఏదో మనసులో కిందితే సంతోషం—“వాడెందుకొచ్చాడో ఈ విడకు తెలిదు. రమణ పనుండి వచ్చానన్నాడు. ధరణి ఆ పనేమిటో అడగలేదు. ఒకవేళ తెలిస్తే ఈ ఆదరాభిమానాలు పుటుక్కున తెగిపోతాయి.... ఇంతగా చూపిన ఆదరణ విషంగా మారితే రమణ భరించలేడు....” అవిడ కంటిండా నీరు నిలిచింది.

భోజనాలన్నీ అయిన తరువాత రమణ—ధరణి చదరంగం ఆడుతూ కూర్చున్నారు. రాధమ్మ ప్రక్కనే కూర్చుంది. అట జోరుగా సాగుతూంది. ధరణి మొదటి ఆటలో ఓడిపోయినా ఈ ఆటలో తనదే పై చేయిగా ఉంది. రాధమ్మ కొడుకును వలక రిందింది.

“ఏంరా రమణా! మీ నాన్నగారు ఆండాళ్ళు పెళ్ళి విషయం ఏమన్నా చూస్తున్నారా” అనడి గింది.

“ఎక్కడిదమ్మా —” అన్నాడు ఆటపైనుండి దృష్టి మరల్చుకుండా.

“అది కాదురా—ఆ ఇంజనీ రాఫీసులో ఎవరో అబ్బాయని అప్పుడన్నారు....” అంటున్న తల్లిని పూర్తి కానియకుండా—

“ఆ—అది కుదరదమ్మా—వాడు చేసేది గుమస్తా గిరియనా మూడువేలు కావాలట” అన్నాడు.

రాధమ్మ క్షణం ఉండి—“నిజమే. మనమేం తూగుతాం....కాసులేనివాళ్ళం—మనకు సాయం ఎవరు చేస్తారు....కట్నాలు కాసుకలు లేకుండా ఎవరు దొరుకుతారు....పోనీ—ఏదైనా రెండో సందంధం వాళ్ళ దొరికినా—కట్నం లేకుండానైతే....” రుద్దమైన కంఠంతోనుండి మాట రాక అగింది. ఇప్పటివరకు ఆటను తీక్షణమైన దృష్టితో ఆడుతున్న ధరణి పాపులన్నింటిని కలిపి పేసి ధరణి

సినిమానటులు

మీరు సినీ కౌగలు గాచేరి, నెలకు మంచి ఆదాయం పొందవలెనన్నచో నేడే మాకు వ్రాయండి. ఈ తీరప్రత్యక్ష రీతాలు ఇంగ్లీషు లేక హిందీలో వ్రాయవలెను. BOMBAY FILM SERVICE (A.M.W.) PHAGWARA (N.R.)

తరచుగా మూత్రవిసర్జన

తరచుగా మూత్రము వెలువడుట మిక్కిలి ప్రమాదకరమైన చిహ్నము. శరీరాన్ని సుల చేయడమే కాకుండా ఈవ్యాధి, తనబంధుల చిక్కినవారిని ఆంగ్ల కాంగ్రెస్ మృత్యువుకు ఆసన్నుని చేయును. ప్రథమదశలో శారీరక మానసిక శ్రమలకు యిచ్చగించకుండుట, నడు మునలో నొప్పి, మాపుమాంద్యము, తొడలో నిమ్మరి, నరముల బలహీనతతో యీ వ్యాధి పాడమవును. పెరితీక్షణములతో కూడిన వ్యాధికి వెంటనే తగిన చికిత్స చేయించు కున్నచో, అధికదాహం, అకలి, గొంతు నోరు యెండుట, దురదలు, కాళ్ళలో పగులు, తూకం తగ్గడం, శరీరమంతా పొట్టు, కీళ్ళ నొప్పలు, కంటిపాడలు, తీయ, గడ్డలు, రాచ పుండు, ఇట్టి భయంకర బాధాకరమైన వ్యాధులు యెన్నో సంభవించవచ్చును.

“వీన్స్ ఛారమ్” మాత్రలు వాడి అనేక జీల మంది తమబాధలనుండి నివారణపొంది మృత్యు శరాళిమునుండి రక్షింపబడిరి. “వీన్స్ ఛారమ్” క్రాస్త్రియ పద్ధతులవిధాన ప్రాచీన యూవాని వైద్యవిధానం ప్రకారం ఆమూల్య ఓషధుల శాకపదార్థముల, సాంభావిక ఖరీదముల సారముతో తయారైనవి. “అమిత దాహముతగి... పలమారు మూత్రవిసర్జనచేయు అతగరిము 2 లేక 3 గోజులలోనే మీకు చాలాభాగము నివారణయగును. కొద్ది రోజులలోనే మీకు సగానికిపైగా స్వస్థత చేకూరిన బనిపించును. “వీన్స్ ఛారమ్” కొద్దివ్యయముతో సుఖముగా, తేలికగా సేవించవచ్చును. దీనికి ప్రత్యేక పథ్యము లేదు. నిరాహారముతోనుండే ఆప సరంలేదు. రోగులు పుష్టికరమైన ఆహారము తినెందుకే ఇది వరకే టిక్కెట్లం లే ఎక్కువ రకాల ఆహారపదార్థములు తీసికొనవచ్చును. వివరములుగల ఇంగ్లీషుకరపత్రములు అడిగిన వారికి ఉచితముగా పంపబడును.

ధర : 50 మాత్రల సీసా రు. 6-75. ప్యాకింగు పోస్టేజీ ఉచితము. లభించు స్థలము :

Venus Research Laboratory (A.P.W)
P O Box No 587, Calcutta.

లోకి తీసేసింది. గభాలున అట అంతా చెడర
గొట్టి పాపులెత్తి వేస్తున్న వదినవంక నివ్వెర
బోతూ చూశాడు రమణ. చదరంగం బల్లతీసి
వేస్తూ—“నాకు నిద్ర వస్తూంది రమణా—అత్త
య్యలో మాట్లాడుతూ ఉండు. నిద్ర పోవాలను
కొంటే ఆ గదిలో మీ అన్నయ్యగారి మంచమీద

వి మో చ న

వడుకో....” అని రివ్వున వెళ్లిపోయింది.
రాధమ్మ కళ్ళు మెరిసి మిలమిలలాడాయి.
‘అండాళ్ళు పెళ్లి దీనిని చెయ్యమంటాననుకొంది

కాబోల్చు—డబ్బు పేరు చెబితే ఎవరికి భయం
వేయదు’ అనుకొంటూ రమణ వంక చూసింది.
రమణ కిదేమీ అర్థం కాలేదు. ఇప్పటివరకు
ఏ నిద్రా చిహ్నాలు లేకుండా అడిన వదిన ఒక్కసారి
విసుగ్గా నిద్రనెవంమీడ వెళ్లిపోవటం—అశ్చర్య
మేసింది. తల్లివంక చూశాడు.

కనులకింపగు సొగసు

మీరు చల్లసి, హాయి గలిగించే, “హేజ్ లైన్ స్నో,”
అత్యుత్తమ ప్రాంతములందు చర్మ సౌందర్యమును
గలిగించుటకు దివ్యమైనది. బాడుచున్నప్పుడు, అతి
అతిసున్నితమైన చర్మమును శుభ్రపర్చుచూ, మృదువుగాను,
రెంగును వుండును. దోరనిరోధక ప్యాకింగ్
అనలైజ్ నడుతును గ్యారంటీ చేయుచున్నది.

“HAZELINE' SNOW”
“హేజ్ లైన్ స్నో”
(చేర్ హుయ్)
అంకెల్స్ వెల్ కమ్ ఉ ర్న త్రి

రాధమ్మ విజయగర్వంతోకాకపోయినా, తాననుకొన్నది నిజమయిందనే నిశ్చలమైన స్వరంతో—మెల్లగా ధరణికి వినబడటండా “అంతే నాయనా—ఎవరైనా డబ్బు సాయంచేయమంటే....తన సొమ్ము పోతుందనుకొంటే ఎవరూ నహిస్తారు....” అన్నది. ఇది మరి అర్థం కాలేదు రమణకు. లేచి అన్నగదిలోకి వెళ్ళాడు.

సాయంత్రం వెంకటాద్రికట్ట తమ్ముడిని చూసి అశ్చర్యపోయాడు. “ఎప్పుడొచ్చావురా!” అనడిగాడు.

“ప్రాద్దుటన్నయ్యా” అన్నాడు రమణ.

“నాన్నగారు, అండాళ్ళు కులాసా?”

“అ!”

కొడుకు లిద్దరి మాటలూ విని రాధమ్మ గదిలోకి వచ్చింది.

వెంకటాద్రి—“సెలవులట్రా”—అనడిగాడు.

రమణ తల్లి ముఖం వంకచూసి అన్నతో “కాదు” అని కొద్దిగా సంకయిస్తూ—“కాలే జీలో డబ్బు కట్టాలి. రేపు ఆఖరి తేదీ....” అన్నాడు.

వెంకటాద్రి మాట్లాడకుండా కోటు విప్పి గోడకు తగిలిస్తున్నాడు. పూ—అ—అనని కొడకు నుద్దే శిస్తూ—“మీ నాన్నగారు అక్క డెక్కడన్నా దొరుకుతుందేమోనని ప్రయత్నించారట. ఇవాళ వరకు....” అని చెప్పిపోతూ ధరణి రాగానే అపి వేసింది.

“నీకు పిచ్చిగాని అక్కడెక్కడ దొరుకుతుందత్తయ్యా?”—అన్నది ధరణి. రాధమ్మ మాట్లాడదు. ఇక్కడితో ఆ విషయం తెగినట్లనిపించింది వెంకటాద్రి భార్యను టీ తెచ్చున్నాడు; ధరణి వెళ్ళగానే తల్లి చూపునందుకొని రమణ అరిగి ప్రసానించినట్లు—రేపు ఆఖరి తేదీ అన్నయ్యా అన్నాడు.

“మంచిది—ఎంత కట్టాల్సి” అనడిగాడు.

“అరవై—” అన్నాడు రమణ.

“సరే—రేపు వెళ్ళువుగాని” అన్నాడు వెంకటాద్రి కుర్చీలో కూర్చోంటూ.

“రేపు ఆఖరి తేదీగా—ఇప్పుడే పోతేనే నయం కడు నాయనా....” అన్నది రాధమ్మ.

“రేపు ప్రాద్దుట నదింటికి బస్సు ఎక్కితే వస్తాండాంటికి చేరుతాడు. సాయంత్రం నాల్గంటిలోపున కట్టవచ్చు—ఏంరా!” అన్నాడు వెంకటాద్రి.

‘అవును’—అని తలూపాడు రమణ. రాధమ్మ ఎందుకో నిస్సహా చెందినట్లుగా ముఖం పెట్టింది. రాత్రి భోజనాల దగ్గర “ఒక్క ముఖ్య విషయం” అన్నాడు వెంకటాద్రి. వడ్డిస్తున్న ధరణి అగి పోయింది అన్న ముఖం వైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తూ ఉన్నాడు రమణ. రాధమ్మ ఏమిటా అది అని కొడుకువంక చూస్తూంది—

“మన అండాళ్ళను చూడటానికి వచ్చే అది వారం ఒకళ్ళ వస్తున్నారు”—అన్నాడు. అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. ఎవరా అన్నట్లు చూశారు.

“మనకేం దగ్గర వాళ్ళు కారు. మంచి కుటుంబం. అబ్బాయి ఓవర్సీరు. బాగుంటాడు. నేను చూశాను. చక్కగా వినయంగా మాట్లాడాడు. వాళ్ల ఆఫీ

సరు కూడా చాల మంచివాడని చెప్పాడు. ఇవాళ ఆఫీసు పనితో చేసి వచ్చిన పని ఇది—” అన్నాడు.

అశ్చర్యంలోనుండి తేరుకున్న ధరణి—“అబ్బ! ఇంత చక్కని విషయం వచ్చిన దగ్గరనుండి చెప్పకుండా ఎలా ఆగారండీ—మనసులో ఎంత గుట్టయినా దాచుకోగలదంటే మీరు” అన్నది నవ్వుతూ.

వెంకటాద్రి ధరణికి సమాధానం చెప్పే తోపున రాధమ్మ—“కట్టుం విషయం ఏమన్నా చూచాయగా అడిగారా—?” అనడిగింది.

“అ—నాలుగేలని ఒక రన్నారు. మనం ఎంత లేదన్నా మూడు నేలు పలకాలి” అన్నాడు తల్లి వంక చూస్తూ.

“మూడు నేలు....” రాధమ్మ మాటలో నిస్పృహ ధ్వనించింది. “ఎక్కడినుండి వస్తాయి....అంత అద్భుతం అండాళ్ళకుండా....” అని పైకి గొణుక్కుంది.

వడ్డిస్తున్న ధరణి అత్తగారి వంక చూసి “ఏం! అండాళ్ళను మీ రెప్పుడూ ఏదో దురదృష్టవంతురాలిగా ఎందుకునుకుంటారు. పైగా ఎందుకా బెంగ. కళ్యాణ మొచ్చినా కక్కొచ్చినా ఆగుతుందా! ఎప్పుడు ఎక్కడ ఏది జరగాలో అది జరుగుతుంది—” అన్నది కొద్దిగా విసుగ్గా. ఇక ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

రాత్రి రాధమ్మలాగే రమణకు నిద్ర పట్టలేదు. వసారాలో పడుకొని బయట చీకటిని చీల్చుకు చూస్తున్నాడు. మీద చల్లని చెయ్యి పడగానే ఉలిక్కిపడిలేచి కూర్చున్నాడు. రాధమ్మ మంచం ప్రక్కగా కూర్చుంది.

“ఏమమ్మా! నిద్ర పోలేదూ....” అన్నాడు.

“నిద్ర ఎలా పడుతుంది నాయనా! ఎప్పుడూ ఈ జీవితం ఇకపై ఎలా గడుస్తుందానే ఆలోచన.”

“అదేమిటమ్మా!” అన్నాడు.

“నీ చదువు—అండాళ్ళ పెళ్లి పూర్తి కావాలి నాయనా—అప్పుడు నాకు శాంతి” అన్నది మెల్లగా బరువుగా.

“ఇప్పుడు నా చదువుకే మొచ్చిందమ్మా—మరో ఏడు ఉంటే బి. ఏ. పూర్తవుతుంది. తరువాత ఎక్కడన్నా ఉద్యోగం తప్పక దొరుకుతుంది.”

“అవును నిజమే నాయనా—కాని దాని కెప్పుడు ఏ ఆటంకం కలుగుతుందోనని కొట్టుకులాడిపోతున్నాను” అన్నది రాధమ్మ.

“అదేమిటి....” అన్నాడు రమణ.

“ఎప్పుడు ఎలా తిరిగి ఏ మొస్తుందో—ఇప్పటి వరకు—మీ అన్న దేవుడి దయవల్ల మనకు సాయం చేస్తున్నాడు. మీ వదినా ఏమీ ఆనటం లేదు. ఎప్పుడో ఒకసారి మన గ్రూచారం బాగుండక ధరణి ఈ సాయం అవుతే మన గతేంకాను...” వివరి మాటలంటూ ఆమె కంటం రుద్దమైంది.

“ధ—వదిన అలాంటిది కాదమ్మా. నేనన్నా.... అండాళ్లన్నా చాల ప్రేమ....” అన్నాడు రమణ నిండు స్వరంతో.

“కాని నీకు తెలిదు. మనిషికి డబ్బు పోతుందని పింతాలోగా మీ అన్నను—ఏదో తమ రాక పూర్వం

కాశ్మీర్ శాల్య దు. 6/-లకే

ఆకరణీయమైన పెద్ద సైజు కాశ్మీర్ శాల్యమీరు కోరే రకం, రంగులూ రు. 6 కే పొందండి. పోస్టేజీ రు. 1.50 అదనం. చ.రా: శాల్యలు రు. 12. పోస్టేజీ చితం.

4 శాల్యలు రు. 20. పోస్టేజీ ఉచితం.

HIND SHAWL HOUSE (APW) Urdu Bazar, Delhi-6.

కమంతప్పక వాడండి

నెమ్

టూత్ పేస్ట్

ఆధునిక టూత్ పేస్ట్లో వాడబడు అవసరమైన ఔషధము లన్నింటికీ కలసి, వేవరోని శక్తివంతమైన భాగములన్నియు పొందియున్న ఒకే ఒక టూత్ పేస్ట్

కంక త్రా తెమికర్ కంక త్రా-28

NTP-192-76

దక్షిణ ఇండియా ఆఫీసు: 5/149 బ్రాడ్వే మద్రాసు-1.

నుండి సాయం చేస్తున్నాడు గనుక మీ వదిన పూరు కుంది. పోనీ నువ్వు చూడు అండాళ్ళ పెళ్లి విషయమెత్తితే జరిగేది జరుగుతుందంటుంది. మన కంట ఎక్కడిది—అడిగినంత కల్లుం పారవేసి అల్లాడే తప్పుకోటానికి. మీ ఇన్నే ఎక్కడన్నా లేచి చెయ్యాలి. అలా మీ అన్న తేస్తానన్నా మీ

విమోచన

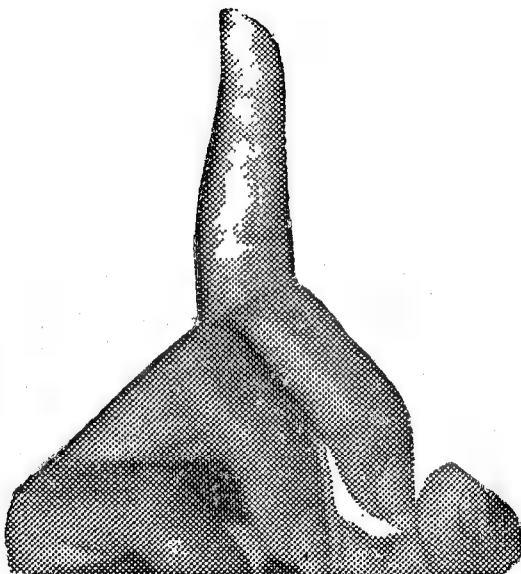
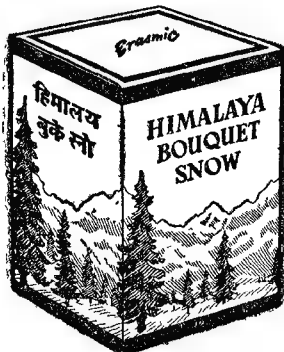
వదిన పూరుకొంటుందా—ఏం ?" అన్నది నిర్ధారణగా బొంగురువోయిన కంఠంతో. రమణకు అర్థమై అర్థం కానట్లుంది—

అవును, నిజమే ఎప్పుడైతే పెండ్లి చేసుకున్నారో వారి సంసారం వేరయినట్లేగా. వదిన ఎంత మంచి దైవా నలుగురు పిల్లలు కల్గేప్పటికి దాచుకోవా లని ఎందుకుండదు అనుకున్నాడు. పైకి "నిజమే" అన్నాడు. కొడుకు తనను అర్థం చేసుకున్నాడనుకొనే

మేను మెరిసే చర్మసౌందర్యం వేలుమెదిపితే వాకు కలుగదా!

ప్రియ, గారి, దిమ్మ మూలాన మెరయు చుండే చర్మ సౌందర్యం ఎందుకు చెదిపోవాలి? హిమాలయా బుకే స్నో మీ చర్మానికి వహణంగా మెరయుచుండే సౌందర్యాన్ని కలిగించుతుంది. మీరు హిమాలయా బుకే స్నో రామకౌసులకు అంబాటు వదితే, అది అద్భుత బోయి, వాదరిన చర్మానికి మళ్ళీ చెమ్మను గలిగింది, కొత్త జీవం పోస్తుంది! హిమాలయా బుకే స్నో, మీ ముఖమును మెరిమలు, ముదకలు లేకుండా వుంచుతుంది కూడా! మీ చర్మమును అతి సౌందర్యంగాను యౌవనవంశంగాను వుండునట్లు విహారకర్తగా, పోషించి కొనుటకు ఉపయుక్తమైనది ...

హిమాలయా బుకే స్నో!

HBS 18-X52 TL. లండన్ లోని ఇరానమిక్ తరపున హిందుస్తాన్ లీవర్ రిమిడియల్స్ ఖారజ్ దేశ్ లో తయారు చేయబడినది.

ఎన్నో ఎదురుగాలుల్ని ఎదుర్కున్నాను — ఓడిపోయాను. దారిద్ర్యం, దుఃఖం—రోగాలు—నిరుద్యోగం అన్నీ నామీద దండెత్తి సహనాన్ని, శక్తిని పరీక్షించాయి. నిలబట్టుకున్నా. అర్హబలంకంటే గొప్పదిలేదు. ఒక్కసంగతి జ్ఞాపకం ఉంచుకుంటే నువ్వు దేన్నిగరించి బాధపడవు. ఈ బతుకు కలకాలం నిలిచేదికాదు. నానాటికి మనలితనం దగ్గరవుతోంది. చివరకు చచ్చిపోతాం. అలాంటప్పుడు ఎందు కీజ్ఞాపకాలు, అనుభవాలు ? ఉన్నంతకాలం గతాన్ని మర్చిపోయి హాయిగా బతకటం నేర్చుకోవాలి....ఇంతకూ, నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నీ అనుభవాల్ని కొంచెం వివరించు. నేను సరైన మందు వేస్తాను. ఆ చాచకట్టం నాకుంది.'

'మితో చెప్పుకుంటే కొంత మనశ్శాంతి కలుగుతుందనుకోండి....మీ అమ్మాయిగారు ఏం తోచటం లేదని ఆసలే విసుక్కుంటున్నారు. నేను మరి విసిగించి తలనొప్పితెప్పిస్తాను అనాసిన్, ఆస్పిరిన్ లాంటి మందులు నా దగ్గరలేవు.'

'ఈయనకు చమత్కారంగా మాట్లాడటం కూడా చాతనవునన్నమాట !' అని నవ్వుకుంది సుందరి.

'ఫరవాలేదు. పుస్తకంలో కథ చదివినట్టుంటుంది....'

సుందరి చెవులు నిక్కబొడుచుకుని కూర్చుంది. హరి రెండునిమిషాలు ఏదో ఆలోచిస్తూ, గడిపేశాడు.

'ఈ కథ మీకెలా చెప్పేదని సందేహిస్తున్నాను... ఇది నాకు సంబంధించిన ప్రేమ కథ—' అన్నాడు సిగ్గుపడుతూ. సుందరి కూడా అనుకోకుండా సిగ్గుపడింది. తనలాంటి పడుచుపిల్ల ఎదురుగా లేకపోతే అనర్హులగా కథాకాలక్షేపం చేసేవాడేమో !

'నేను ముందే ఊహించాను. నిలాంటి యువకుణ్ణి వంగిదీసే శక్తి దానికిమాత్రమే ఉంది. మరలాంటి అపద వచ్చినా ధైర్యంతో ఎదుర్కోగలడు. ఆకాశం విరిగినట్లా అనుకోగలడు. అడదాని పలపులోపడితే మాత్రం శక్తి సామర్థ్యాలు పరాగీనమవుతాయి. ప్రేమనేది నిశ్చయమన్నప్పుడు కాదు. జీవితంలో అంత ర్హగం.'

నాన్న ఇంత భావగర్భితంగా మాట్లాడటం సుందరి ఎన్నడూ వినలేదు.

'నా వేషభాషలు చూస్తే శ్రీమంతుడిలాలేను?... అవును—నేను డబ్బుతో పుట్టి పెరిగాను. మా నాన్నకు వెయ్యేకరాల పొలం. రెండు పెద్ద దాబాలు—బాంకులో లక్షలు. ఇచ్చిపుచ్చుకోదాట బోలేడు.'

'బి. ఏ. పూర్తిచేసుకుని ఇంట్లో కూర్చున్నా. ఇంగ్లండువెళ్ళి లిటరేచర్ చదవాలని అభిలాష. అప్పుడే అమ్మకూడా పోయింది. దుఃఖంతో నాన్న చదువునంగితి మర్చిపోయారు. పైచదువులు చదివి ఉద్యోగం చేయాలనీ అవుననారలేదని, ఉన్నదంతో పదితరాలు హాయిగా బతకవచ్చని వాదించారు. మొదట్లో ఎదిరించినా ఆయన ఆరోగ్యం దిగజారటంవలన ఒప్పుకున్నాను. విశ్రాంతి అనేది అవునరమే. కాని అవధిదాటితే ప్రమాదకరం. పసి, పాటా లేని కారణంచేత ఊరమ్మట తిరుగుతూ, స్నేహితులతో కులాసాగా కబుర్లు చెబుతూ, కాలక్షేపం చేసేవాణ్ణి. నాన్నగారు మొదట్లో నా విషయం

అంతగా పట్టించుకునేవారు కారు. అందు కాయనకు తీరిక కూడా వుండేదికాదు. తరువాత, తరువాత ఒకటి రెండుసార్లు మందలించారు. విలాసజీవితానికి అలవాటుపడితే విజ్ఞానం వుండదుగా మరి! యౌవనం—అవకాశం—అనురాగం—ఇవి అభివృద్ధికి అటంకాలు. నిజం తెలుసుకున్నాక చివరి నాలుగు రోజులా 'ఆనాడు అలాచేయకపోతేనే' అని పశ్చాత్తాపపడటం జరుగుతుంది. ఏం తోచిందో ఏమో నాన్న చదువుకోమన్నారు. అధ్యాప వివాదో అంతమైంది. ఆయన వ్యాపారంలో సగం నాకప్పగించారు. అతద్వితో నన్నంలో ముంచేశాను. ఇలా ఎంతోకాలం జరగదని నాకు తెలుసు. అదర్హానికి, నిజానికి మధ్య సంఘర్షణ జరిగి ఆద్యంతాలులేని ఈ మానసికబాధలకు ముగింపు కనపడుతుంది. ఆరోజుకొనం ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నా.

'ఉన్నట్టుండి ఓనాడు నాన్నగారి విరోధులు ఆయన్ను పొలందగ్గర అటకాయించి కర్రలతో మోడి చంపేశారు. వెయ్యి ఏనుగుల్ని ఒక్కసారిగా ఎదుర్కునే మనస్తత్వం వుట్టిపడేముఖంతో, పొట్టిగా, లావుగావుండే నాన్న అసహాయుడై, 'నా' అనేవారు లేకుండా రక్తప్రవాహంలో తేలుతూ కనిపించేసరికి నాలో దాగివున్న పితృప్రేమ పొంగుకొచ్చింది. ఆయనదగ్గరగానికి నేనుకూడా కొంత కారకణ్ణి. అనురాగాన్ని అర్థంచేసుకోక మనసు కష్టపెట్టాను. అండగా ఉండేందుకుబదులు అహంకారంతో, నిర్లక్ష్యంతో ప్రవర్తించాను. దుఃఖం ఆగిందికాదు. తరువాతి ఏడాదివరకూ కేసులూ—సాక్ష్యాలు—విచారణలు—అంతాసరకం—ఎవరో పట్టుకుని దండించారు. కొందరికి యావజ్జీవ కారాగార శిక్షన్నారు. కొందరికి అయిదు సంవత్సరాలు, కొందరు అనలు దోషులే కాదన్నారు—వ్యాయాసాస్త్రంలోఉండే సెక్షన్లన్నీ చదివారు. 'అలాకాదు ఇలా—ఇలాకాదు అలా' అని స్పీడర్లు గొంతువించుకుని వాదించారు. ఫలితంగా జయం నాకు కలిగింది. 'దండింపబడినవారు నిజంగా దోషులెనా ? కాదా ?' అన్నది నానమ్మకాదు. ఎవరిమీదో కనీసీరృకోవాతి—పగ చల్లారాలి—నాన్న గారిఆత్మ శాంతింపాలి—ఇరవై వేల రూపాయల దాకా ఖర్చయింది. అంతటితో ఓ అధ్యాయం ముగిసింది.'

బండి ఒక్క కుదుపుతో ఆగింది. 'ఆ !....ఆంధ్రప్రతిక—ఇల్లెస్ట్రేటెడ్ ఏక్స్, డిటెక్టివ్ నవలలు, పుస్తకాలు' అంటూ ఎవరో దండకం చదువుతూ కిటికీదగ్గరికి వచ్చేసరికి సుందరి కోపంతో చెవులు మూసుకుంది. ఇంటి దగ్గరవుంది పుస్తకాలేమీ తెచ్చుకోలేదని విసుక్కున్న సుందరి ఒక్క పుస్తకమూ కొనకపోయేసరికి అమ్మ, నాన్న ఆశ్చర్యపోయారు. మరొకప్పుడైతే ఆమె డజనుపుస్తకాలు కొనేది. ఎదురుగావున్న హిగిన్ బాదమ్మలని రకరకాల—రంగు రంగుల పుస్తకాలు అమెదృష్టిని ఆకర్షించలేక వెలవెలపోయాయి. 'మీ జీవితంలో వచ్చిన ఆ మార్పు ?....' అని వినయంగా కథ మొదలుపెట్టమని సుందరి ప్రార్థించింది.

'ఈ స్వేచ్ఛనులో బండి ఎంత సేపు ఆగుతుంది?'' అనడిగాడు హరి.

అబల సుధ

ప్రతి సమస్యను సులభంగా పరిష్కరించేందుకు ఉపయోగపడే అబల సుధ. ఇది ఒక ప్రత్యేకమైన మందు. దీనిని ఉపయోగించినప్పుడు, అనేక సమస్యలు సులభంగా పరిష్కరించబడతాయి. దీనిని ఉపయోగించే మార్గం కింద ఉంది.

ఇండియన్ మెడిసిన్ హౌస్

విజయవాడ - 2

RATNAM'S N-OIL

అంగనరములు బలహీనత చెంది, చిన్నదైనా తిరిగి యధాప్రకారం అయితే సౌఖ్య మనుభవించుటకు 50 సం॥ (పూర్వాతి) లెని. 1 సీసా రూ. 10 అం. 2. 1.4-0 కౌవలసినవారు ముందుగా 1.4-0 సం పేది. ఇంగుల స్వేచ్ఛలో రకం అర్థంబునగామునకు రూ. 25-0.0 అం. కాక్టర్. రశ్మిం నన్స్, (Estd 1904) నులక పెరిలింగ్స్, అజంపూగానూ గ్లబ్బి, హైదరాబాద్ - 24 (ఆంధ్రప్రదేశ్)

జామ్ - బుక్ శమనపర్చి మాన్యును !

మీరు జామ్-బుక్ ను వాడతే శరదావత మంచి ఫలితం, ఎందుకనగా, దానిలో ఎన్నో బడిన మూలికా అంబునిరోధక ఓషధులు గలవు. శరదావతం, శంకర వాయి నోవలంబు, రోక ప్రసిద్ధయిత జామ్-బుక్ ను వాడండి. ఆయింకో మెంబు జామ్-బుక్ లో మీరు శరదా శమనము గలుగును. దీనిలో అంత ప్రోత్సలు నూనెలు లేదని గ్యారంటీ చేయబడినది.

ఇది మంచి వ్యాపార లండరవధను దొరుకును. సి.ఇ. ఫర్ ఫార్మ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ దొంగాయి. ఫోన్ విజంం : బాదా & కంపెనీ, 86, నై నప్పనాయకన్ వీధి, మద్రాసు - 1

సిద్ధమకరధ్వజము.

నారాయణులకు పటుశ్చయము,
కంఠపుష్టి, బలము కలుగజేయును.

వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద నిలయము

ఆలమూరు పోస్టు, చింతలూరు, మార్కుగోదావరి జిల్లా.

ఏ తెన్సి :-2, ర త న బ జా రు, మ ద్రా సు-గి.

అందానికి మంచిదారి

మీ జీవిత విజయాలకు అందం అవునరం. గ్లోరియా అనే సౌందర్యబోషకాన్ని ముఖానికి వ్రాసి తుడిచినంతలో, మంచి కాంతిని, చక్కటి అందాన్ని వెంటనే తెస్తుంది. మీ అందం, దినదినాభివృద్ధికి, నెలకు అధమం కొన్ని సార్లు అయినా గ్లోరియాను వాడండి. ముఖంమీది మొటిమలను, మచ్చలను, మునుతలను నమస్కరంగా పోగొడుతుంది. గ్లోరియా యొక్క సౌందర్యబోషక శక్తి కలదు మీ ముఖమున ని, అగ్రహస్థమున మదిగూపును పోగొట్టి, ఆకర్షణీయమైన లేత దనాన్ని తెస్తుంది. మొదటి పూతకే మీకు ఆశ్చర్యకాస్పి కలిగించే అందాన్ని యిస్తుంది. ఒకేసారి నాడిదూస్తే, మీ రెప్పదూ విడువరు.

అన్ని పాపుల్లను దొరకును.

JANITA PRODUCTS. ELURU, (Andhra)

కుదుర్లను బలపరచుటయే గాక, మనోహరమైన విడుపాటి నల్లని శిరోజములను పెంపొందించును. దీనిలో చేర్చిన బొషధి సంపత్తివల్ల కేశములు ఊడిపోకుండగను, చుండ్రు లేకుండగను, నెరవ కుండగను రీటా కాపాడగలదు. రీటాను కొబ్బరినూనెలోగాని, మంచినూనెలోగాని కలిపి విత్తం వాడండి. తప్పకుండా మీ కేశములు నల్లబడతాయి. దీనిని మీరు వాడి, మీ స్నేహితులకు కూడ సిఫార్సు చేయండి.

రీటా
అందమైన కేశ విటా కంపెనీ,
మద్రాసు-1

R-5TG

మిథ్యాసూదరి

'ఆర నిమిషం' అందామనుకుంది సుందరి.

'ఆరగంట—' అన్నారు సీతావతి.

'ఉండండి—అలా తిరిగి ఏదైనా తినివస్తాను. ఆకలిగావుంది—' అంటూ రెండే అంగళ్లో బయటికిపోయి జన సముద్రంలో కలిసిపోయాడు.

'ఒకవేళ అతను తిరిగి రాడేమో!' అనుకుని సుందరి పైకిచూసింది. చిన్న సూట్ కేస్, బెడ్డింగ్ ఉన్నాయి. వాటి కోసమేనా తిరిగివస్తాడని తృప్తి పడింది. నిమిషాలు తెక్కిస్తూ కూర్చుంది బండి బయలుదేరేగంట కొట్టే శారు—గార్డు నిజిలు ఆసందడిలో గుండులా దూసుకుపోయింది పచ్చ జెండా కనిపించగానే బండి కదిలింది. సుందరి గుండెలు గబగబ కొట్టుకున్నాయి. అతను తిరిగి రాలేదు

'నాన్నా !...!' అంది.

'అవునమ్మా !...నేనూ అదే ఆలోచిస్తున్నా. ఒకవేళ అతని ప్రవర్తన—మాటలు అన్ని కల్పితాలూ—నటనా—అనుకుంటాను—'

'అది కాదండీ ! ఆ సామానుకోసమైనా రావాలి కదా ? ఒకవేళ రైలు తప్పిపోయిందేమో!' అంది అమ్మ.

'ఆ !...అది నేను ఒప్పుకోను. పడుపుకున్న వాడికి ఆమాత్రం తెలివి ఏడవదేటి ?....కొంప తీసి ఎవరినైనా ఖానీచేసి ఆ సూట్ కేస్ లోఉంచి చల్లగా జారుకున్నాడేమో ! ఇలాంటివి పేపర్స్ అప్పుడప్పుడు కనిపిస్తున్నాయి' అన్నారు సీతావతి. సుందరి పరుగెడుతున్న రైల్వేంచి ప్లాటుసారం మీదెక్కడైనా అతను కనిపిస్తాడేమోనని ఆశగా చూసి తల లోపలికి, లాక్కుంది.

మరో అరగంట పరుగెత్తి రైలు ఆగింది. హరినిగురించి ఏ నిర్ణయానికీ రాలేక సుందరి సతమతమవుతూంది. ఆ పెట్టె తెరచిచూస్తే నాన్న ఊహ ఎంతవరకు సరైందో తెలుసుకోవచ్చు. కాని అందుకు ధైర్యం చాలదు—

తలుపు తెరచుకుని హరి లోపలికివచ్చాడు. ముగ్గురూ అతనివంక ఆశ్చర్యంగా, ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు.

'సగం కాఫీ తాగుతుంటే బండి కదిలిందండీ. పూర్తిగా తాగి దొరికిన పెట్టెలో ఎక్కేశాను—' అంటూ నవ్వాడు.

'బాగుందయ్యా ! గ్లాసెడు కాఫీ తాగటానికి అరగంట చాలదన్నమాట ! మరి కథ నడిపించు—' నీకోసంఎదురు చూస్తున్నాం' అన్నారు సీతావతి.

'ఈ బిస్కెట్లు తినండి. ఇవిగో కాలక్సేపానికి పుస్తకాలు....' అంటూ సుందరి కందించాడు. సుందరి వాటివంకైనా చూడలేదు. హరి చెప్పుకు పోయాడు:

'మనసంతా అల్ల కల్లోలమై శాంతి లేకపోవటం మూలాన జీవితక్రమం పూర్తిగా మారింది. ఉదయం తొమ్మిదింటికీ లేవటం, ఏమిటో పిచ్చిగా తిరగటం, ఏ ఒంటిగంటకో అవుం తినటం, ఎప్పుడు తరిస్తే అప్పుడు నిద్ర—ఆహారం—

(60-వ పేజీ చూడండి)

హరి వంశము

సాందీపనిపర్వము-2

గర్గాది భూసురోత్తమ

వర్గముచే నుపనయనము వనుదేవుడు న

స్మార్తః బున జేయించెను

నిర్గర్వ చరిత్రలకును నిజపుతులకున్.

— భాగవతము.

“తండ్రీ! రామ! తండ్రీ! కృష్ణ! మీకు ఇప్పుడు ఉపనయనం తలపెట్టినాయ్యా! గర్గాది భూసురోత్తమ ప్రకారంతోను, ఉగ్రసేనాది యదు వృద్ధులతోను మాట్లాడి ముహూర్తాలు నిర్ణయించజేస్తాను. తండ్రీ! ఇది మీకు సమృతమా! రోహిణి! ఇట్లా చేయఘంటావా! ఓయి! నంద! తల్లి! యశోద! మీరు తండ్రుల ఈ ఉపనయనం అయ్యేడిదాకా ఇందే ఉండవలెను సుమా! అంతా బాగావుంటే ఎప్పుడో జరుగవలసిన సంస్కారం ఇది. అట్లా జరగలేదు. దైవం వేరు విధంగా తలచి, ఇంత దాకా శిశువులు ద్విజసంస్కారాదికాలు లేక అడవులలో అజ్ఞాతవాసం చేయవలసివచ్చింది. రోహిణి! ఆ బాధలన్నీ నీవు సద్దాపు నందుకును, యశోదయు సద్దారు త్రేతలో రామచంద్రమూర్తి ఒక్క అరణ్యవాసమే చేసినాడు కాలి, నా బిడ్డలు అరణ్యవాసముతోపాటు, అజ్ఞాతవాసమును గూడ చేసినారు. సరే! ఇప్పు డెందుకు అవి అన్నీ. ఆ కష్టము లన్నీ తీరినవి. ఇప్పుడు ఈ ఉపనయనం తలపెట్టినాను. మీరు ఏమి అంటారు?”

వనుదేవురి ఈ మాటలు వినగా రోహిణికి నవ్వు వచ్చింది శ్రీ కృష్ణ దేవుడునూ, బలరాముడును మెల్లన హాసించినారు. రోహిణి అన్నది:

“స్వామీ! మీరు ఇంతగా చెప్పవలయునా! అంతయు మీ తలంపు ప్రకారమే జరగవలెను అని అంతా అనుకుంటున్నారు. మహర్షి గర్గాలను పిలిపించండి. యదువృద్ధులతో సంప్రదించండి. ముహూర్తములు నిర్ణయించండి. అప్పుడు యీ వలుమూర్తులను చూచి సర్వ యదులోకము సంతోషిస్తుంది.”

“సాధు! రోహిణి! సాధు! నీ మాట ప్రకారమే జరిగిస్తాను.”

తిరిగి వనుదేవుడు బయలుదేరినాడు ఆయన రథము సర్వ యదు వృష్ణ్యంధకాదిక్షత్రప్రవరుల ఇండ్లకును సోయి వచ్చినది. ఆయన యీ విషయమును గూర్చి అందరితోడను మాట్లాడినాడు. వనుదేవునకు దేవభాగుడు, దేవశ్రవుడు, అనాదృష్టి అనువారు తమ్ములు. వారిలో దేవభాగుడన్న వనుదేవునకు ప్రేమయు, గౌరవమును, ఆయన దేవభాగునితో అన్నాడు. దేవభాగ! ఇంతవరకు ఉద్ధవునకు ఉపనయనమును జరుపక నా బిడ్డల కోరికగా ఆపినావు ఇప్పుడు వానికి గూడ ఉపనయనము జరిపించి. బిడ్డలందరకు ఒక్క ముహూర్తముననే ఉపనయనములు జరిపిద్దాము. నేను సత్యకునితో గూడ ఇదే మాట చెప్పినాను. సాత్యకికి గూడ ఉపనయనము చేయమన్నాను. సత్యకుడు, వాడు ఇంకను పసివాడు—అన్నాడు.

నేను—అయితే యేమి! ఉపనయనమునకు వయస్సు అడ్డమా!— అన్నాను. సత్యకుడు—సరియే నన్నాడు. రేపు యదుసంసత్తులో అన్ని విషయములు మాట్లాడుకొనవచ్చును. గర్గాలకు గూడ కబురు పెట్టినాను.”

ఆ మరునాడు యదుసంసత్తులో వనుదేవుడు తిరిగి యదుకుమారుల ఉపనయనప్రతిభమును గూర్చి మాట్లాడినాడు: యదుప్రవరులు నా యీ మాట విన్నారు. నా బిడ్డలు జననం మొదలుగా ఆలలో పెరిగి సంస్కారము, ఆచారము, ఘనవిద్యగ్రహణము లేక అడవిని కాలెక్కు చందంగా విహరించగా కాలం గడిచిపోయింది. సమ్యగ్గురూపాననంవల్ల ఆ సర్వాన్ని గ్రహించాలి అంటే, అందుకు ముందు ఉపనయన సంస్కారం జరగవలసి ఉన్నది. పిల్లలేమో ఇప్పుడు యౌవనస్థులు. అట్టి యెడల ధర్మం ఏమి అంటున్నది? గర్గాలను అడిగి చూచినాను. ఆయన వెంటనే ఉపనయనం జరపడం శాస్త్రసమ్మతము అన్నారు. ఆయన మహర్షి. సర్వ యదు లోకానికి పురోహితులు. మాకు గురువులు. వారి మాటను మేము పాటిస్తున్నాము. మహారాజ! ఉగ్రసేన! మనుమలను ఇప్పుడు మీరు అనుగ్రహించాలి. యాదవ వృద్ధులందరు ఇందుకు సమ్మతిస్తారనే అనుకుంటాను.”

వనుదేవుడు అగినాడు. సర్వ యదులోకవృద్ధులను — కన్నులతో వ్యక్తిని వ్యక్తినిగా తిలకించినాడు. ఎవ్వరూ ఇక్కడ ధర్మవృత్తయం జరిగి నట్లు భావించడం లేదు. ఆ భావమును వారి ముఖములలోనే వనుదేవుడు చూడగలిగాడు. అయినా వారిని సంబోధించి యిట్లా అన్నాడు:

“సభనారు ఏమి అంటారు?”

సభలో ఎవ్వరు ఏమీ అనలేదు. అంధకుడు నవ్వుతూ లేచి, ఆ అందరి వాక్కును పోలి ఇట్లా అన్నాడు. తాత! వసుదేవ! నీవు ఇంతగా చెప్పవలయునా? నీ శిశువులు అందరి శిశువుల వంటివారు కారు. వారి యెడల ఏది ధర్మము? ఏది అధర్మము? అని నిర్ణయం చేయగల శక్తి గూడ ఈ సంసత్తుకు లేదు. నీవు తెలియని వాడవా! నీవు సంప్రదాయజ్ఞుడవు. ధర్మజ్ఞుడవు, ఆచారజ్ఞుడవు కనుక యిట్లా అడినావు. సంసత్తు నీ అభిప్రాయమును సంభావనం చేస్తున్నది.”

అంధకుడు ఆ మాట అనినంతలో వనుదేవునితో విచిత్రమైన కదలిక ఏదో కల్గినది ఆయన ముఖము దీప్తిమంత మైనది. ఆయన తిరిగి ఇట్లా అన్నాడు. అంధక! అంధక! తాత! తాత! ఈ బిడ్డలు నా బిడ్డలా! నేను వారికి తండ్రీనా! వారు సర్వలోకములకు తండ్రులు, సర్వలోకములకు బిడ్డలు ఆర్తులయిన జనులను రక్షించడానికి ఆర్తితో అపకారం ఎత్తినవాళ్ళు. దేవతలకు మిమ్మల్ని రక్షిస్తాము అని వరం ఇచ్చి ఆ వరాన్ని పాలించుకొనడానికి వచ్చిన కారణజన్ములు. నన్ను ఈ సంసారం లోంచి ఉద్ధరించడానికి నాకు పుత్రులయి ఉదయించారు నాకు పుత్రులుగా పుట్టగలమని మాట ఇచ్చి, ఇట్లా నాకు పుత్రులై కృతావిష్కారులై వారు. విజయనకు నాకు వారు పుత్రులు ఏమిటి? వారు సర్వభూత మయులు, సర్వభూతాంత స్థితులు. యదుపుయ్యెక్క శాపవలన నా కులం అభిభూతం అయిపోయింది. ఆ కులాన్ని యిప్పుడు సమీతం చేయడం కోసం, ఇట్లా వచ్చారు. యజ్ఞమువారు, ఇజ్యము వారు వారు సర్వదేవమయులు. యజ్ఞములు, యష్టలువారు యజ్వులకు పరమేశ్వరులు

మరలత శివశర్మ

వారు. తోకంలో దుర్బుత్తులను నిధనం చెందించడం కోసం నా యింటిలో పుట్టినారు. ఈ పుట్టడం పరమహాస్యంగా లేదా! నేను ఎవడను? వారు ఎవ్వరు? ఇది యేదో అంతా మహా అపహ్లావం పోలికగా ఉంటుంది. దేవకీకి సంతానం కలిమివలన ప్రీతి కల్గించడంకోసం ఇట్లా పుట్టారా? ఇది గూడా అత్యంతము విడంబనమే. సర్వభూతములకు కర్తలు, సర్వ భూతములకు భర్తలు, సర్వభూతములకు హర్తలు, ఆదిమధ్యాంతములు లేనివారు—ఈ పుట్టుక యేమిటి? ఇట్టి వారిని ఏ జీవితాల్లో నేను పుత్రులు అంటాను. వారు ఎట్లా మనుష్యదేహధారులై పుట్టారు? తాత! అంధక! ఇదీ అవతారమయ్యా! నాకు పుత్రులై ఇట్లా వారు

అంశావతారకరణులై నారు. నేను మాయావియోహితుడనై, వారిని నా పుత్రకులు అనుకుంటున్నాను. కంసునకు భయపడి వారిని గోకులంలో వదిలిపెట్టాను. అక్కడ వారు వృద్ధిపొందారు. నాలో యీ మమత పోలేదు. స్వాత్మ పరమేశ్వరమూర్తులై నా యింటల్లో శిశువులని తెలిసి గూడా నేను మోహితుణ్ణి అవుతున్నాను. ఎంత భగవంతుడైనా, మానవ జన్మ ఎత్తగా, అవధిభూతు డవుతున్నాడు. మనుష్యుడే అవుతున్నాడు. కులం, గోత్రం, వర్ణం, అన్నీ ఏర్పడు తున్నాయి. అందుకే ఉపనయనాదిక సంస్కారాలు అవసర మవుతున్నాయి. ఇది ధర్మం. ఎప్పుడో నేను ఈ ధర్మాన్ని పాలించి ఉండవలసింది. కంసుని భయంవలన పాలించలేక పోయానాను.

ఆమె, ఎందు భోజనము ఎందుకు చేశాను అని విచారించింది...

పెళ్లి ఎందు చాలా బాగుందికదా!

కాని బరువు భోజనము నా కడుపులో అస్వస్థత కలిగించినది!

భయపడవద్దు! ఈనో సీ అస్వస్థతను వేగముగా పోగొట్టును

మర్నాడు ప్రొద్దున

నా కడుపులో అస్వస్థతను ఈనో వెంటనే పోగొట్టింది. ఇప్పుడు నాకు ఎంతో హాయిగా వుంది!

ఒక దిన్న చెండాడు ఈనో ఒక గ్లాసుకు సిగ్గలో కలిపిన అది మిక్కిలి దునికరముగా నుండును, అంశులను పోగొట్టి వికాసశక్తిని నిచ్చును. మెరయేది హింగే ఈనో 'ఫ్రూట్ సాల్ట్' బొమ్మముగా పనిచేయును. అది కడుపులో అస్వస్థతను వేగముగా పోగొట్టి జీర్ణకర్మని క్రమవరది, దీర్ఘ ఉపశమనమును కల్గించును.

ఈనో ఆమెకు వెంటనే గుణమిచ్చింది

ఈనో 'ఫ్రూట్ సాల్ట్'

'ఈనో' మరియు 'ఫ్రూట్ సాల్ట్' అను మాటలు రిజిస్టరు చేయబడిన ప్రతీతి మార్కులు

హీరమ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

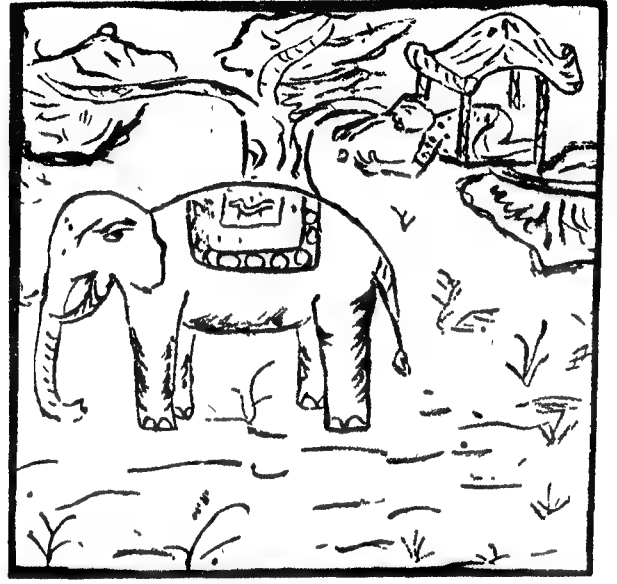
నా పుత్రులు వారు అని చెప్పుకోలేక పోయినాను. ఇక్కడ ధర్మ వ్యతిక్రమం జరగలేదంటారా? అందుకే మీ అనుజ్ఞ కోరుతున్నాను. గద్దాది భూసురవర్గం అనుగ్రహాన్ని కోరుతున్నాను. నేను ఇల్లా భావించడం మాయతో పడిన జీవుణ్ణికావడం అంటారు. ఈ శరీరాన్ని ధరిస్తున్నంత వరకు అది తప్పదు. ఇక్కడ ఎరుకతో సంబంధం లేదు. తోక వుత్తం అట్టిది. దానిని కాదనడం నా పద్ధతి కాదు. తోకవృత్తం ధర్మానుసంద్ధిమై వుంది. ఆ ధర్మాన్ని నేను కోరుతున్నాను. ఆ ధర్మమునందు తండ్రిగా, నేను వ్యతిచారభావుడనైనాను. అందుకు మీ యందరి అనుజ్ఞతో ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుంటున్నాను."

సభ అంతా నిశ్చలమై ఆయన మాటలను అలకించింది. ఆయన మాటలను అవును, కాదు, అనలేకపోయింది. అప్పుడు గర్గుడు అన్నాడు. తాత! వసుదేవ! సభ నీ ప్రార్థనాన్ని విన్నది. నీకు అనుజ్ఞ ఇస్తున్నది." సభతో అందరు ఆయన తీర్పును అవును అన్నట్లు శిరఃకంపన మాత్రంగా అంగీకారాలను తెలియజేసినారు. ఆ వెంటనే శ్రీ కృష్ణ బలరామ ఉపనయన సంస్కార ప్రయత్నములు ప్రారంభమైనవి. ఉగ్రసేనుడు సర్వ సామంతులను, సర్వలయిన బంధువులను తోడితేరగా దూతలను శుభలేఖలతో పుచ్చినాడు. వసుదేవుడు స్వయముగా పోయి తన బావ మరుదులను దేవ వంతుడేవులను, ఉపదేవదేవర్షితులను పిలిచినాడు. వీరు దేవకికి సోదరులు ఉగ్రసేనుని అన్నగారు దేవకుని పుత్రులు. కంసుని అడగములు పడలేక ఇతరప్రాంతములకు పోయి అక్కడ రాజ్యములను ఏర్పరచు కున్నారు. వారును వసుదేవునితోనే బయలుదేరి వచ్చినారు. బాహ్యకుని పిలిచి వచ్చుటకు వసుదేవుడు దేవభాగిని సంపించినాడు. మరియు ఇతరులను పంపి తన చెలియండ్రును, వారి భర్తలను పిలిపించినాడు. పుష్పను ఒక్కర్నొక్కరు పిలుచుట పడలేదు. పాండురాజు వానప్రస్థుడై ఎచ్చలన్ హిమవత్పర్వతారణ్యములలో గడుపుచున్నాడు. మరి వారు రారు. అదియే వసుదేవునకు విచార మైనది. ఆయనకు తన చెలియండ్రుతో వృధ యన్న ప్రేమ. ఆమెను తన తండ్రి శూరసేనుడు, ఆయనకు కూర్పు మిత్రము, పోని చుట్టడు అయిన కుంతిభోజనకు ఫ్రెండు ఇచ్చినాడు. ఆమె కుంతి యైనది. ఆమెను కురువీరుడు పాండురాజు పెండ్లి యైనాడు. పాండురాజు ఏమి పాండురాజు! సర్వ మనుష్యుల జయింది అందుడైన అన్నకు ఇచ్చి వేసినాడు. ఆ తర్వాత వానప్రస్థుడైనాడు. కుంతి గూడా ఆయనతో అడవులకు పోయినది. ఆమెకు యిప్పుడు ముగ్గురు బిడ్డలని మాత్రము తెలిసినది. ఆమె ఆ బిడ్డలతో ఈ శుభకార్యమునకు వచ్చిన ఎంత బాగుండును!

కుంతిరాదు. శ్రుతదేవ వచ్చినది. ఆమెతో కేకయేశ్వరుడు గూడ వచ్చినాడు. ఈ దంపతుల చరిత్ర తనకు దయనీయం అనిపించింది. వారికి లేకలేక ఒక్క పుత్రుడు పుట్టినాడు. వాడు లేచిపోయినాడు. నిషాదులలో కలిసి ఏకలవ్యుడై వారికి రాజుగా ఉంటున్నాడు. అది గూడా ఒక నయమే. కాని శ్రుతశ్రవన సంతానం అట్లా కాదు. మరి ఆమె భర్త దమఘోషుడు విగతరోషుడు. వేదికి అధీశుడు. వానికి ఉదగ్ర అరిభలాబిలుడు, అమిత రోషుడు, శిశుపాలుడు జన్మించాడు. ఇప్పుడు వారు వానితో గూడ మధురకు వచ్చినారు. శ్రుతకిరీ వచ్చింది. ఆమెను తన తండ్రి కరూణాధిపతి యైన వృద్ధశర్మకు ఇచ్చినాడు. వారికి దంతవక్త్రుడు పుట్టినాడు. వసుదేవునకు ఆ శిశుపాల దంతవక్త్రులను చూడగా, అది యేదో భావం కల్గింది. పైకి అనలేదు గాని, వీరు రావణ కుంభకర్పలా! హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులా! అని మనస్సుతో అనుకున్నాడు. రాజాధిపేని తన చెలియండ్రుతో చిన్నది. ఆమెను అవంతిరాజునకు ఇచ్చినారు. ఇప్పుడు ఆమెకు ఇద్దరు బిడ్డలు. విందుడు, అనువిందుడు, వారి పేర్లు. వారు ఇంకను శిశువులు.

శ్రుతశ్రవ వచ్చిన దగ్గరినుండియు శ్రీకృష్ణుణ్ణి గురించి అదో విధంగా చూస్తున్నది. అదోవిధంగా ప్రవర్తిస్తున్నది. అది భయమో? భక్తియో? ఎన్నడును తన పిల్లవానిని శిశుపాలుని అతనివున్న యెడకు పోనీయవద్దని తన భర్తను బ్రతిమలాడుకొన్నది. అది ఎందుకో దమఘోషునకు అర్థము కాలేదు. కాని శిశుపాలుడు పట్టి మునిషికాడు. వానికి ఎందుకో శ్రీ కృష్ణ బలరాములను చూడగా అవహ్యమైనది. దంతవక్త్రునితో వానికి చెలిమి అయినది. రాష్ట్ర కృష్ణులు వారిని పట్టించుకొనలేదు. శిశుపాల దంతవక్త్రులు వారిని పట్టించుకొనక వదలలేదు. దమఘోషునకు ఇది అర్థము కాలేదు.

ఆ అర్థమైనది రోహిణి. శ్రుతదేవకు శిశుపాలుడు పుట్టగా, దమఘోషుడు

చిత్రకారుడు—ఎస్. సుందరరావు (విజయనగరం)

అతనిని మగధకు రాజైన జరాసంధునకు కొడుకుగా ఇచ్చినాడు. శ్రీ కృష్ణుడు ఆ జరాసంధుని అల్లుని కంసుని నంపినాడు. శ్రీ కృష్ణునియందు శిశుపాలుని నైరమునకు ఇది కారణం అనుకొన్నది రోహిణి. రోహిణి శ్రుత దేవతో రహస్యముగా నన్నది : ఏమి! అడుచుచు! మీ శిశుపాలునకు నీ చాలికలేదు. దమఘోషునితో పోలికలేదు. పెంపుడు పోయినాడు గదా! జరాసంధుని గుణములు అబ్బినట్లున్నవి. సరమ ఉద్ధతుడుగా వున్నాడు. "శ్రుతదేవ భయపడినది. "వదినె! మా మునిధుడు ఏమి చేసినాడు?" అన్నది. "మునిధుడవరో?" అన్నది రోహిణి. "శిశుపాలడే." నేను వానికి ఆపేరు పెట్టుకున్నాను. తండ్రియేమో వానిని "శిశుపాలడన్నారు" అన్నది శ్రుతదేవ. కుర్రవానిని గూర్చిన ఏదో వేదన శ్రుతదేవలో వున్నది. "శ్రుతదేవ! నీవు వీనినిగూర్చి ఏదో దుఃఖమును పెట్టుకున్నావు! నేను అడగవచ్చునా! పెద్ద దానను" అన్నది రోహిణి. శ్రుతదేవకు అప్పుడు ఏడుపువచ్చినది. "వదినె! ఏమి చెప్పను. నాకును, దానికిని తప్ప మరి యొకరికి తెలియని సంగతి ఇది. శిశుపాలుడు పుట్టినప్పుడు వికృతియై పుట్టినాడు. ఎక్కువ చేతుల్లు, ఎక్కువ కన్నులు, నుదుటను కొమ్ము. ఇది ఏమి సంతానము అని నేను వలవల ఏడ్చినాను. దాది తప్ప నాతో అప్పుడు ఎవ్వరునులేరు. అప్పుడు వదిన దేవకి తండ్రినికన్న రోజులు. కంసుని దురితములను గూర్చి మీ తమ్ముడు నాతో చెబుతూ వుండేవారు. ఒక్క రోజున వారు అన్నారా గదా : శ్రుతదేవ! మన దేవకి భగవంతుణ్ణి ప్రసవించినదే. మీ అన్న శ్రీమద అసాధ్యుడు. శిశు పరవర్తనం జరిపించినాడట. నందుని ఎరుగుదువుగదా! అతని భార్య యాకోడ శిశువును తెచ్చి దేవకి ఒడిలోపెట్టి, దేవకిబిడ్డను యాకోడ ప్రక్కలోపెట్టి వచ్చినాడట. ఇది ఏమో దేవరహస్యము. నారదులు నాకు చెప్పినారు. నీకు చెప్ప వున్నారు. కష్టం కల్గినప్పుడు ఆ శిశువును తలుచుకో. తలచుకుంటే శుభం జరుగుతుందన్నారు నారదులు. అప్పుడు నేను ఆ కష్టంలో దేవకి శిశువును తలచుకున్నాను. అది అంతా నాకు ఇస్సటికి విచిత్రం అనిపిస్తుంది. వదిన! నేను అప్పుడు మనస్సుతో ఇల్లా అనుకున్నాను. దీవకినందన! నేను కష్టంలో వున్నాను. నాకు ఈ విచిత్రపు శిశువు కల్గింది. నన్ను రక్షించు. దీవకినందనుడు నన్ను రక్షించినాడు. ఆ శిశువు వికారము అప్పుడు పోయినది. వానిని నేను సునిధుడు అన్నాను. మరి ఈ వేదన ఎందుకంటావు? వదిన! విడు, ఈ శిశుపాలుడు నాకు బిడ్డయే. కాని రాక్షసుడు. వాడు పుట్టగా నాకు ఆభావమే కల్గినది. తర్వాత ఒకసారి నారదులు గూడ నాతో ఆమోటే అన్నారు. శిశుపాలుని జన్మ వికారములను అగోచరం చేసినవాడే, వానిని కాలగోచరుణ్ణి గూడా చేస్తాడు అన్నారు. వదిన! !.....

శ్రుతదేవ వలలా ఏడ్చినది. రోహిణికి ఆమె అనిన జాలి కల్గినది.

ఇతరేతరప్రాణులకు, మానవకోటికి ఉన్న భేదమల్లా మాట్లాడడం ఒక్కటే. మాట్లాడడం సహజం. మాట్లాడకుండా ఉండడం అసహజం. అయితే మాట్లాడడంలో పరమార్థం ఏమిటి? తద్వారా మానవుడు సాధించగోరే ప్రయోజనం ఏమిటి? అన్న ప్రశ్నలు ఉత్పన్నం అవుతాయి. అతి సర్వత్ర వర్షయేత్ అన్ననానుడి ననుసరించి అసలు మాట్లాడకుండా ఉండడమూ మంచిది కాదుకదా? మాట్లాడక పోవడంకన్న మాట్లాడడమే మేలేమో! మగవారు అయినా, మగువలే అయినా వైయక్తికమైన అనుభవందృష్ట్యా నిర్ణయించుకోవలసిన అంశ మిది.

మాట్లాడటం మానవ లక్షణం అయితే, అతిగా మాట్లాడటం అతివ లక్షణం.
కాదు, మాడవని సమర్థించుకోవాలని చూసినా కలకటా నైగుటం కష్టం!
ఇంటర్ లో ఒక వ్యాసం చదివాను. 'మానం మానవుడికి అసహజం' అంటూ ప్రారంభించాడాయన. కాన్వర్సును అవలూకిస్తూ 'మానం అడవాళ్ళకు సహజమనేగా అయిన వుద్దేశం! పడ్డవాళ్ళెప్పుడూ చెడ్డవాళ్ళు కాదంటారు ఇందుకే మాళావా? మన మంచి తనాన్ని గుర్తించినవాళ్ళు ఒకరైతే వాళ్ళున్నారే కదా?' అంటూ వ్యంగ్యంగా ఛలోక్తి విసిరింది సోదరి. 'నైలెన్స్ ఈజ్

గోలెన్' అనే ఇంగ్లీష్ సామెత తెలియని వాళ్ళిండ్లకదా?
సామెత మాటకేంగాని, మాటలాడకుండా మనకు లక్షణం గడవదు. మానవస్వభావమే అంతి. కాకపోతే మనం మరోమెట్లు పైకి! ఆ మాటకొస్తే మాటలంటే మక్కువ లేనిది ఎవరికి? పుట్టినవెంటనే 'శ్రేయ' మని శబ్దం చెయ్యడం తోచదు. మరోలోకం నుంచి వచ్చిన ప్రాణికికూడా మానంగా వుండటానికి మనస్కరించిదు. మానవులదాకా ఎందుకు?

మందరపు లలిత

మాటలురాని పశుపక్ష్యాదులు సహితం నోరు మూసుకు కూర్చోవు కదా? ఆవు 'అంబా' అనకపోలేనేం, పక్షులు కిలకిలారవాలు చేయకపోలేనేం? గలగలమనిపారే నెలయేదలూ అందం ఎందులో వుంది? 'కుహూ, కుహూ' మనే కోయిల మానంబాలిస్తే మరేమన్నా వుందా?

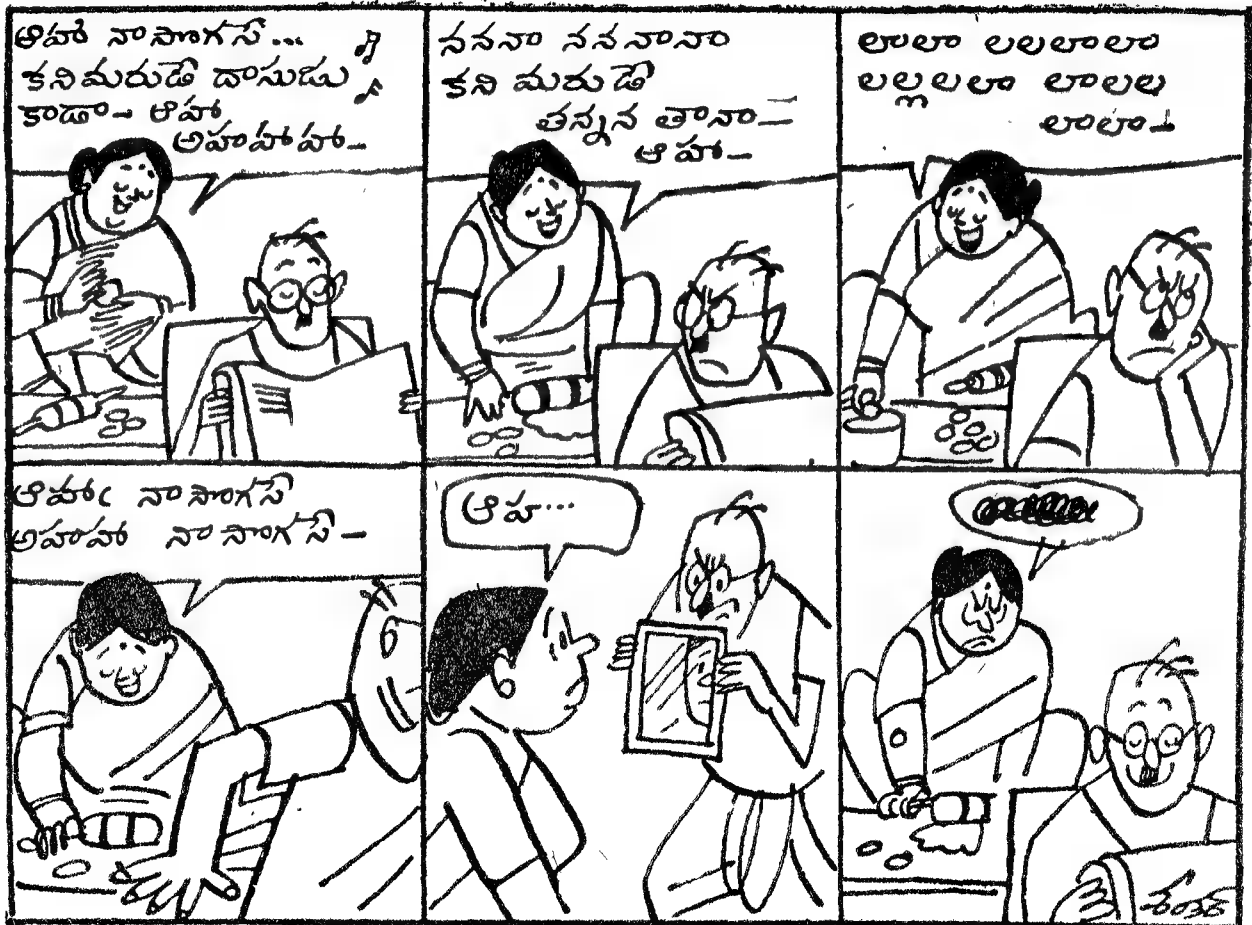
మానంలో భయంకేనే ఏదో గాంభీర్యత! రాత్రివేళ చీమ చిటుక్కుమన్నా వురిక్కి పడతాం. మానం ముసుగు వేసుకునివచ్చి చక్క జడిపించిపోతుంది. అపరరాత్రి వేళ నిశ్చబ్దం మఱిత భయంకరంగానూ, ప్రాణాంతికంగానూ వుంటుంది.

'మానం అరాంగీకారం' అన్నాడు పెద్దలు. లెక్కలు ఇటుకళకూ, అటు కాస్తానికీ ఎలా చెందుతుందో అలానే మానం గబ్బిలంలా అంగీకారం, అసంగీకారం రెండూ తెలుపుతుంది. ఈసెడు అంగీకారం, ప్లేటు తిరగేస్తే అసంగీకారం! వహ్! ఏం జాణరసం!

అలాగని ఏకాంతంలోని ప్రకాంతతను ఆరాధించని వాళ్ళు ఎవరూ వుండరు. మనసు లోని గాయాలను మటుమాయంచేసే మందు ఏకాంత ప్రసాదించదా? మానంలో ఏదో అనిర్వచనీయనందం, సంతృప్తి వెలి విరుగుంది. దేవాలయాలలోని రణగోళాన్ని కన్నా, చర్చిలోని నిశ్చబ్ద వాతావరణం దేవసాన్నిధ్యాన్ని మఱిత సన్నిహితం చేస్తుంది.

కొన్ని సందర్భాలలో మాటలకంటే మానమే మనభావాలను ఘాటుగా వ్యక్తపఱుస్తుంది. తిరస్కారాన్ని, నిర్లక్ష్యాన్ని వెల్లడిచేయటంలో మానానికున్న మహత్తరశక్తి మాటలకు ఏదీ సిగ్గునూ, గౌరవాన్ని, ఒకటేమిటి సమస్తాన్ని మానంలో దాచుకోవచ్చు. మరోమాటలో చెప్పాలంటే మానం వ్యక్తాయుధం లాంటిది. గోడ మీది పీలి వాటంగా, రాజకీయనే తలా వ్యవహరించటం మానానికితప్ప మరిదేనికిసాగ్యం? లోకం గాతవ్యకోడానికి ఇంతకన్నా చక్కని మార్గం మరేముంది?

ఒక రాజుగారిదగ్గరకు, గొప్ప పండితుడని ఒక తెలికలవాడిని పట్టుకొచ్చారు. ఖలే వారు ఎలాంటి సంజ్ఞానికేనా మానంగానే సమాధానంఇస్తారు, తప్పమాట్లాడరని శిష్యులు

ఇంటిదూరం చేశారట. ఆ రాజుగారికి ఎన్నోళ్ళ నుంచో ఒక సందేశం వచ్చింది. అందు కని చేతో గుండ్రంగా చూపించి, ముందు ఒక్కటే, తర్వాత రెండు వేళ్ళు చూపించి మానంగా ప్రశ్నించాడు. దానికి జవాబుగా అతను తక్కిన ఒక్క వేలే చూపించే సరికి రాజుగారు సంతోషంతో తుక్కిరి విక్కిరియ అమంతం కావలించుకుని ధనకనక వస్తు వాహనాలతో సత్కరించి పంపేరట. తీరా చూసే రాజుగారి ప్రశ్న ఒకటి, జవాబు మరొకటి ప్రపంచాన్ని పాలించే దేవుడు ఒకడా, ఇద్దరా? అని రాజుగారి సందేహం అయితే, రాజుగారు తన గానుగెదులగుణించి అడిగారనుకుని 'నాకు వున్నది ఒకటే విధే రెండని ఎలా చెప్పను?' అని నిబ్బరంగా ఒక వేలే చూపించాడా గురువు. అదే మాటలో శిష్యులే విమర్శించే ఆలోచించండి! సన్మతం మాట దేవుడియన, సృజనం మానుకో వాల్సినవేదేమా? కాదా!

మానాన్ని విధిగా పాటించాల్సిన అవస

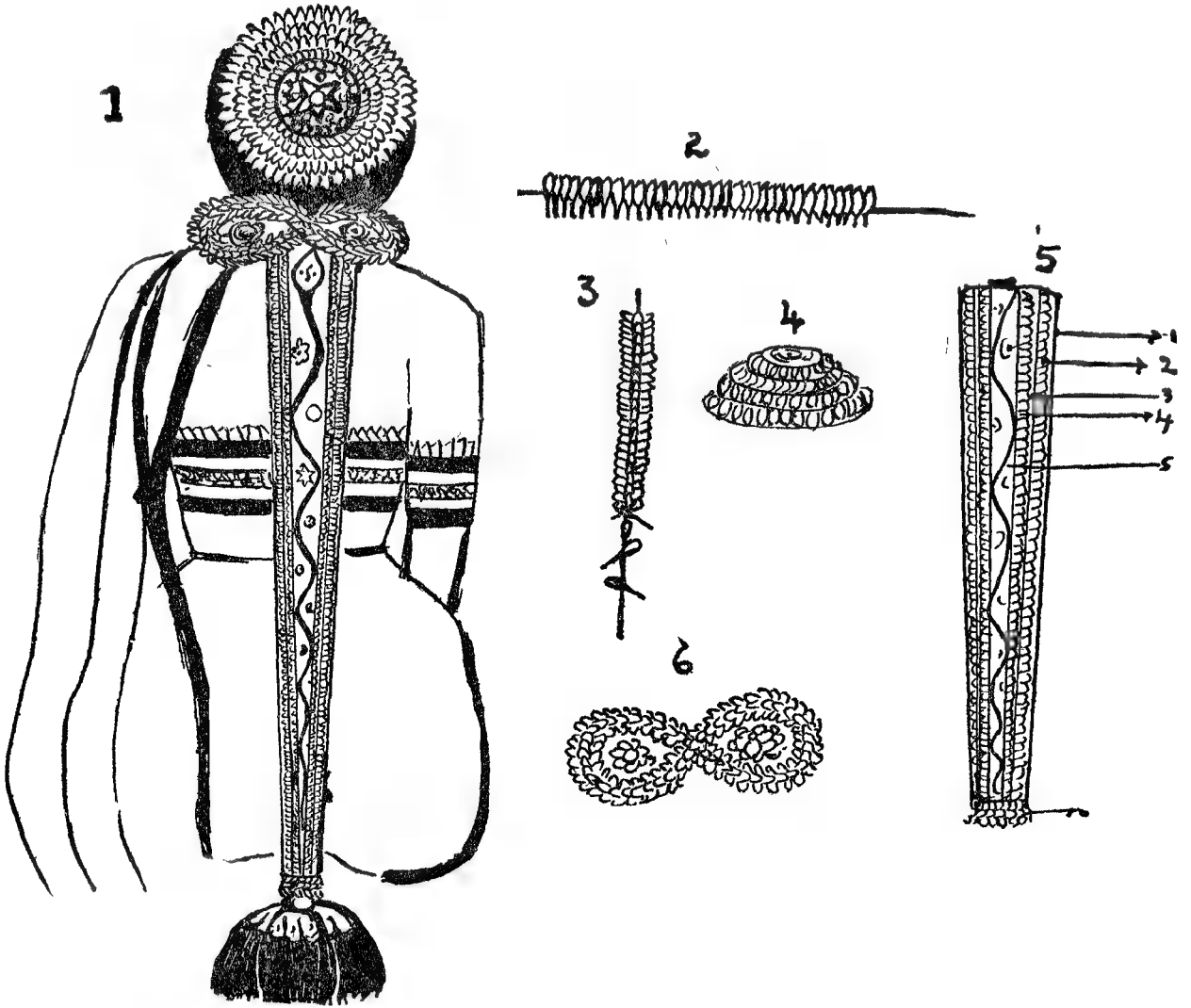
రాలుకూడా కొన్ని వున్నాయి. సభలలో, వుపన్యాసకుడి భోరణి వుపన్యాసకుడిది. మన భోరణి మనది అయితే ఎలా చెప్పండి? పండి శిల్పాల పదిన్నర దాన్లుకు ఆనక సీటు దొరక దని అడ్వాన్సు బుక్స్ చేసుకోవడానికి విధి లేక పాటకచేరి (లేక ప్రసంగం)లో కూల బడిన మార్తయగువలు ఏంటే విన్నారు లేక వాణే లేదు కాని తలకబురూ చెప్పకు వాతూ కూర్చుంటే విశేషాశ్చర్యం ఎంత ఇబ్బంది! 'కాస్త విననీయండుమ్యా' అని మొటి పట్టుకున్నా 'వుండేదేమ్యా మధ్య నీ గోలేంటి? ఎన్నోళ్ళో ఇప్పటికీ తీరిక చిక్కిందికదాని మేమేదో సరదాగా కూర్చుంటే మాటాడుకో నియ్య వేంటి?' అని కసురుకు నేచుళ్ళు లేకపోలేదు. కొన్ని ఆశ్రమాలలో భోజనాలగదిలో విధిగా మానాన్ని పాటించారు. మరు కాకర్ని వచ్చినా చేతోనే చూపించాలట. అది కొంచెం చిక్క అయినా, అంతమంది 'ఇది

కావాలి', 'అది కావాలి' అని గోల పెడకుంటే కాకిగోలలా వుండమా?

ఇంటికూడా ఇరవేనాలుగు గంటలూ ఏవో గొడవచేస్తూనే వుంటే మాత్రం ఏం బాగుంటుంది? నెలవు లాచ్చాయంటే పిల్లలున్న ఇంట్లో దడదడే ననుకోండి! ఇల్లంటి పందిరేనూనే వుంటారు. వాళ్ళను అదరించటానికి మరికొంతగోల! మాటలలో వాకం మనని మహా విడిపిస్తుంది, ఆ రోజు గడిచేదాకా. చనిపోయిన వారి ఆత్మకాంతి మానంగా వుండటం అలవాటు. వారి ఆత్మకాంతి మాటకేంగాని మనకైనా ఒకక్షణం ఆత్మకాంతి చిక్కుతుంది. ఆ మాట అత్యుచాలా నిజం!

ఇంటికొచ్చేవాళ్ళతో ముక్తసరిగా మాత్రం మాటలు మాట్లాడటంకూడా భావ్యం కాదు. ఈమధ్యనే ఇంతవరకు చూడని చుట్టారంటికి వెళ్ళాను. వెళ్ళగానే వలకరించి, 'కొఫీ, టిఫిన్ ఇచ్చారు. ఆ తర్వాత నా చుట్టూ కూర్చున్నారు. మఱి అంతే! ఎవరినోంటూ

మొల్ల మొగ్గలతో జడపట్టి

1. పూల జడ 2. జడపట్టి కడ్డి. కాడలు కత్తిరించినది. 3. తలపూల కడ్డి 4. నాగరం చుట్టుపూల చుట్టం వచ్చు ఆకారము. 5. జడపట్టి. (1. నీలం ముచ్చరేప. 2. పూల కడ్డి. 3. ఆకువచ్చ ముచ్చరేప. 4. పూల కడ్డి 5. జడ పట్టి 6. కొంచెం కడ్డి. పూలు) 6. జడగొండాలు.

త్రేరుణలకు కురులే నీరులు, అలాగే కురులకు విరులే నీరులు కూడా అన్న విషయం అందరకూ తెలిసిందే. సోదరీమణులంతా కురులు ముడుచు కోవటమే వెలుతున్నారని గాని విరులు ముడుచు కోవటం చెప్పటంలేదు. ఇక ఈ నెలలో ఘుమ ఘుమమంటూ మల్లెలూ, మొల్లలూ జాబాలూ వస్తాయి. ఈ విరులను ముచ్చటగా కూర్చి పేర్చి అమర్చుకుంటే ఎంత సాగుగానో ఉంటాయి. ఎన్నో రకాల పూల జడలలో ఈ జడ పట్టి

జి. ఇందిరాధర్

ఒకటి. పూలజడ వేసుకోవాలి అంటే “అబ్బా! నడుములు నొప్పి” అనే అవసరం లేకుండా వేసుకో వచ్చు ఈ జడపట్టి. కాకపోతే నెయ్యడమే కొంచెం కష్టం.

మొదట మనం జడపట్టి కుట్టుకోవాలి. చాలా మంది ఒక సన్నని అట్టును మనకు కావలసినంత

వెడల్పు, పొడవు కత్తిరించుకొని దానికి తగినంత వెల్వెట్ బట్టయినా, ఏదన్నా ఒక కంటికి నడు రైన బట్ట ఆ అట్టు మూసుకుపోయేటట్లు వెనక వైపు రెండు వరుసలు టాకాలు వేసి కుట్టాలి. ఇక దానిమీద రకరకాలు చమ్మీతోనో, నక్కితోనో చమ్మి బిళ్లలతోనో, పూసలతోనో, చిన్నచిన్న ప్లాస్టిక్ బొమ్మలతోనో మనకు ఏవి ఇష్టమైతే వాటితో కుట్టుకోవాలి. ఇప్పుడు జడపట్టి తయారయిందన్నమాట.

ఇక జడపట్టి కట్టిలు వేసుకోవాలి. గట్టిగా ఉండే చీపురు పుల్లలు మనం కుట్టుకున్న జడ పట్టి అంత పొడవు తీసుకొని చివరలు కూసుగా చెక్కాలి. అలాంటివి నాలుగు తయారుగా పెట్టుకోవాలి. ఇక తెచ్చిన జాజులైనా, మొల్లలైనా ఒక పల్లెంలో నీళ్లు పోసి అందులో వేసుకుంటే బాగా తేలి తీసుకోవాలి. నీటిని కి పీలుగా ఉంటాయి. మల్లెలతో గూడా వెయ్యవచ్చు గాని వాటంతట అవి విడి మొనలు తేలి నాజూకుగా ఉండదు. ఇప్పుడు కట్టి (చీపురు పుల్ల) తీసుకొని మొగ్గ కొంచెం కడుపులోకి గుచ్చాలి. ఇలాగే ఒక్క మొల్ల మొదటి మొగ్గ ఎత్తుకు సరిపోయేటట్లు వత్తి గుచ్చాలి. నాలిగంటికి పూర్తిగా పూలు గుచ్చాక నీళ్లలో వేస్తే వాడిపోకుండా తొందరగా పుయ్యకుండా ఉంటాయి. ఇప్పుడు నూది సులభంగా దిగదైనా దొరికితే ఎండిపోయిన ఆరటి దొన్నయినా జడపట్టి పైజాది కత్తిరించుకోవాలి. దానికి సరిగ్గా అతికినట్లు ఒక నీలం ముచ్చురేకు రెండు వైపులా బాకా వెయ్యాలి. ఇప్పుడు దీనిమీద జడపట్టి కట్టిలు రెండు తీసుకుని 2 వ బొమ్మలో మాదిరిగా కాడలు కత్తిరించి వాటిని కొంచెంగా ముచ్చురేకు కనిపించేటట్లు రెండు (సక్కలా నిలువుగా పెట్టి మెల్లిగా మొగ్గల మీదుగా మధ్య నించి రెండు పూల కట్టిలు రెండు సక్కలా బాకాలు వెయ్యాలి. ఇప్పుడు ఆకుపచ్చ ముచ్చుకు మొదటిదాని కన్నా వెడల్పు తక్కువ చేసుకొని, కత్తిరించుకొని పూల మొనలు కనిపించేటట్లు బాకాలు వెయ్యాలి. దానిమీద మల్లె కొంచెం ముచ్చురేకు కనిపించేటట్లు మిగతా రెండు పూల కట్టిలనూ బాకా వేసి వాటి మధ్య జడ

మెల్లమెంగులతో జడ పట్టి

పట్టి పెట్టి దానికి పైనా కిందా కనిపించకుండా బాకాలు వేసుకోవాలి. ఇప్పుడు జడపట్టి తయారయింది చెప్పితే ఇంత గజిబిజిగా ఉంది గాని 3 వ బొమ్మ చూస్తే సులభంగా అర్థం అవుతుంది. వాషిక లేనివాళ్ళు ఇదే జడకు బాకాలు వేసి తలలో వత్తుగా గుచ్చిన చెండు తురుముకొని సరివేసుకుంటారు.

నెత్తికి పూలు వెయ్యాలంటే ఇంకో రకం పూల కట్టిలు వెయ్యాలి వాటికి ఆరంగుళాల చీపురుపుల్లలు మొనలు కత్తిరించి పెట్టుకోవాలి. వాటికి మొగ్గలు కొంచెం కడుపులోంచి కుడి వైపు కొకటి, ఎడమ వైపుకు ఒకటి మధ్యలోకి మల్లె కుడివైపు కొకటి ఒత్తి గట్టిని విడిపోని మొగ్గ తీసుకొని గుచ్చాలి. 3 వ బొమ్మ చూస్తే బాగా అర్థం అవుతుంది దనుకొంటాను. ఇప్పుడు మనకు కావలసినన్ని కట్టిలు వేసుకున్నాక నాగరం పెట్టి (రాగిడి అయినా సరే) పెట్టి బిగుతుగా మన జడ పట్టి పైజా కొల్లి వేసుకుని కుచ్చులు పెట్టుకోవాలి. నాగరం ఎత్తుగా బిగుతుగా నిలవటానికి ఒక చిన్న బట్ట తీసుకొని నాగరం కిందగా చుట్టూ చుట్టాలి. ఇప్పుడు నూదికి రెండు సోగులతో దార మెక్కించుకొని నెత్తి పూలకట్టి చీపురుపుల్ల

మధ్యలోకి నూది గుచ్చి రెండోవైపు నోటితో గట్టిగా పట్టుకొని నోటివైపు చివర ముప్ప పూలను ముందర మెలకువతో తయ్యాలి. ఇప్పుడు పూలు దారం మీదకు వచ్చేస్తవి. నూదిని తీసుకొని పూలను నాగరం చుట్టూ బిగుతుగా కట్టాలి. ఇప్పుడు రెండో వరుసకు కూడా అలాగే పూలు సరిపోయేటట్లు ఎక్కించుకొని ఒకదాని మొనలు ఒకదానికి అంటేటట్లు మొదటి వరుసమీద కట్టాలి. ఇలా మన కిన్న మొచ్చినన్ని చుట్లు తలకు సరిపోయేటట్లు వేసుకోవాలి. ఇప్పుడు ఈ పూలు 4 వ బొమ్మలో ఉన్నట్లు వస్తాయి.

ఇక మిగిలినది జడగొండలు. దీనికి నెత్తి పూలకట్టినే 6 వ బొమ్మలో మాదిరిగా మెలిక వేసి కట్టుకోవాలి. మెలిక దగ్గర కనిపించకుండా దారంతో కట్టాలి. మెలికకు అలూ ఇలూ వచ్చిన కన్నాలలో ఏవయినా ఎర్రటి పూలు పెట్టి జడలో జడ పట్టిమీద 1 వ బొమ్మలో మాదిరిగా అమర్చి బాకాలు వెయ్యాలి. ఇప్పుడు పూలజడ తయారయింది. అన్నట్లు మరిచాను, జడపట్టి చివరకు సరిపోయేటట్లు పూలు కట్టిమీదని తీసుకుని కుట్టాలి. ఇప్పుడు ముచ్చులుగా 1 వ బొమ్మలో లాగా చక్కటి జడపట్టి తయారయింది. వేసి చూడండి, ఎంత బాగుంటుందో మీకే తెలుస్తుంది. రాత్తుళ్ళ బాకాలు విప్పి పొడి బట్టలో చుట్టి మర్నాడు పొద్దున్నే పెట్టుకోవాలి కూడా నీలుగా ఉంటుంది. ఇది వేసుకోవాలికి పాపలు ఎంతో ముచ్చులు వడతారు. వేసి వాళ్ళ ముచ్చులు చూస్తారూ! రెండు రకాల కట్టిలకూ కాడలు సగానికి కత్తిరించటం మర్చిపోకండి.

NC - 60

...మిగాయిలన్నీ జీబులో వేసికొన్నందుకు పిల్లలను నిందింపలేము.....

...పిల్లలు నిందించనప్పడు అందులోంచి కొన్ని పెద్దలు ఎత్తినందుకు వారిని నిందింపలేము.....

...మీరు ఎవరినైన నిందింపదలిస్తే, ఇంత రుచిగా చేసినందుకు మమ్ము నిందింపదండి.....

న్యూట్రైన్ మిథాయిలు

న్యూట్రైన్ కన్ ఫెక్షనరీ కంపెనీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.

చిత్తూరు ... ఆంధ్రప్రదేశ్

వనితా వాణి

వనితాలోకానికి మణిపూస

శ్రీమతి సరోజినీ రత్నస్వామిగారు వ్రాసిన 'ఆడపిల్లలు—పుట్టిళ్ళు' అనే వ్యాసం వనితాలోక మున కొక మణిపూస వంటిది. రచయిత్రి వ్యక్త పరిచినట్లు, 'ఎంత తను పుట్టి పెరిగిన గృహ మైనా, పుట్టిల్ల (స్త్రీకి ఎన్నటికీ స్వగృహము కాదు' అనే విషయం ప్రతి స్త్రీ గుర్తించాలి. వద్యునిందరి (హైదరాబాద్)

* * *

భరమీద ఆధారపడి ఉంది:

1-2-61 తేదీ పత్రికలో శ్రీమతి సరోజినీగారు "ఆడపిల్లలు—పుట్టిళ్ళు" మీద వ్రాసిన వ్యాసం చదివిన తర్వాత నాకూ వ్రాయాలని తోచింది. వారు వ్రాసింది తప్పని నా అభిప్రాయం కాదు. వారు వ్రాసిన దాంట్లో సత్యం లేకపోలేదు.

పెళ్ళికాక ముందు ఆడపిల్లలు ఇంట్లో ఎంత ముద్దు ముచ్చటలూ జరిగినా పెళ్ళి అయిన తర్వాత తరుచు పుట్టింట్లో ఉంటే తల్లి, తండ్రి ఆదరించినా ఇరుగు పొరుగులూ, బంధువుల పోకడలూ భరించడం కష్టం.

స్త్రీకి పెళ్ళయిన తర్వాత అత్తనా రింటి పరిస్థితులకు అలవాటు పడటం చాల కష్టమే. అయినా అలవాట్లకు లోనుకావాలి. ఎప్పటికయినా తప్పదు. కాని స్త్రీకి పెళ్ళయిన తర్వాత భర్త అనురాగం కలవాడు, భార్యను అర్థం చేసుకున్న వాడూ అయితే స్త్రీ పుట్టింటికి రావలసిన అవ సరం ఉండదు. ఎంత కష్టం అయినా భర్త అనురాగంవల్ల మరిచిపోతుంది. కాని భర్త అను రాగం లేనప్పుడు ఎన్ని సుఖాలున్నా జీవితం కష్టం గానే వుంటుంది.

నా సలహా ఏమంటే ప్రతి భర్తా భార్యను అర్థం చేసుకొని ఆమెకు ఆ యింట్లో స్థానం ఉందని గ్రహించి ఇంటికి దీపం ఇల్లాలే అని గుర్తించి ఆమెకు ఆనందం చేశారాలి. అలా లేనప్పుడే స్త్రీ అనింట్లో జీవించలేక పుట్టింట్లో ఉండలేక ఆఖరికి ఆత్మహత్యకు కూడా ప్రయత్ని స్తుంది. నా ఉద్దేశం ప్రకారం అన్ని సౌఖ్య లుండి అనురాగము కల భర్త ఉన్నప్పుడే స్త్రీకి జీవితమీద ఆశ కలుగుతుంది అది లేనప్పుడు స్త్రీ జీవితం నిరర్థక మంటాను.

ఎన్. లక్ష్మీరాజు (గుంటూరుజిల్లా)

ఆంధ్రనచిత్రవారపత్రిక

వచ్చేపోయే బంధువులు,

ప్రాణాలు

25-1-61 వ తేదీ పత్రికలో కుమారి సరోజా గారు వ్రాసిన "వచ్చే పోయే బంధు వులు—ప్రాణాలు" అన్న వ్యాసం చదివాక వారికి నా హృదయపూర్వక అభినందనలు అందజేయలేకుండా ఉండలేకపోయాను. "వనితాలోకం" శీర్షిక ప్రతి వారం చదువుతున్నట్టికి నాకు ఎందుచేతనో నా అభిప్రాయం రాయాలనిపించేదికాదు. కానీ సరోజాగారి వ్యాసం చదివాక ఎప్పు డెప్పుడూ నా అభినందనలు పత్రిక ద్వారా వారికి అందజేస్తానా అనిపించింది. ■ వ్యాసం చదువుతున్నంతసేపూ అందులోని ప్రతి వాక్యము ప్రతి పదము అచ్చంగా మా కుటుంబాన్నిగురించే వ్రాశారేమో అనిపి చింది. ఇట్లాంటి పరిస్థితులు ఒక్క మా కుటుం బానికేనేమో అనుకున్న నాకు ఈ వ్యాసం చదివాక మాలాంటివారు ఇంకా కొంతమంది ఉన్నారా ! అనిపించింది.

అంగర హరిహరబాయమ్మ (హైదరాబాద్)

* * *

హాస్యాస్పదం

25-1-61 వ తేదీ పత్రిక వనితాలోకంలో ప్రచురించబడిన "వచ్చేపోయే బంధువులు, ప్రాణాలు" అను వ్యాసం చదువుటకు చాలా హాస్యాస్పదముగా ఉన్నది. కుమారి సరోజాగారు చదువుకొని ఉద్యోగము చేస్తూ కూడా ఇటు వంటి వ్యాసములు వ్రాయుటవీమంత సమంజస ముగా లేదు. ఇటువంటి వ్యాసాలు వ్రాసి బంధువు లను న్యూనతరచరచదన్ని ప్రార్థన.

(శ్రీమతి విజయవరలక్ష్మి (గుడ్లవల్లేరు)

* * *

గులాబ్ జామ్

25-1-61 వ తేదీ పత్రికలో శ్రీమతి రాజ్య లక్ష్మి జనార్దనంగారు తెలిపినట్లుగా గులాబ్ జామ్ చేసి చూశాము. హోటల్లో మాదిరిగానే కుదిరాయి. కాని, 2, 3 గంటలకు పాకం కొంచెం గట్టిపడి పోయింది. కావున పాకం తయారు చేసే టప్పుడు కొంచెం పటిక వేస్తే గట్టి పడిపోదని తలుస్తాను.

మంగ (కరీంనగరము)

కేకులు

1-2-61 వ తేదీ పత్రికలో శ్రీమతి విమలా భాస్కర్ గారు వివరించిన విధముగా కేకులు, పూట్ కేకులు తయారు చేసినాము. చాలా బాగా కుదిరి నది. చాలా రుచిగా అచ్చము హోటల్లోకి మళ్ళీ ఉన్నవి. మా వారు కూడా చాలా మెచ్చుకొని, ప్రతి వారము ఒక పత్రిక తెచ్చి ఇస్తూ ఈ వారపు పంటలు రుచి చూపుతావా అంటారు. కావున ఎవరికైనా పండ్లతో జెల్లీ తయారు చేయటము వచ్చిన యెడల వనితావాణి ద్వారా తెలుప కోరు చున్నాము.

ఎన్. వద్దావతి అలెందర్
(బోయిగూడ—సికింద్రాబాద్)

ఉల్తేన్ హింద్ బాగ్

11-1-61 వ తేదీ పత్రికలో కుమారి జి. వద్దావతి గారు వ్రాసిన ఉల్తేన్ హింద్ బాగ్ చదివాను. అది నేనూ కుట్టాను. చాలా చక్కగా కుదిరింది. కాని వద్దావతిగారు వ్రాసి నట్లు ఒక్క రంగు పూలు కాక రెండు రంగులు కలిపి అల్లిన చక్కగా ఉండును. మన యిష్టము వచ్చిన రంగు వాడవచ్చును. రెండు రంగులు కలిపి కుచ్చుకుచ్చుగా చక్కగా ఉండును. ఒకటి లేతరంగు, మరియొకటి ముదురు రంగు వాడవచ్చును. నేను తెలుపు, ముక్కుపాడి రంగు పూలు కలిపి కుట్టాను. చాలా చక్కగా కుదిరింది.

కుమారి దోర్నదుల రాజేశ్వరి (నెల్లూరు)

విజ్ఞప్తి

నేను క్రొత్తగా ఆంధ్ర నచిత్ర వార పత్రిక లను మూడు మాసములనుండి తెప్పించుకొని అన్నింటిని చదువుచున్నాను. ముఖ్యంగా వనితా లోకంయందలి, నా సోదరీమణులు తెలుపుచున్న పిండి వంటలు, అల్లకములు, డిజైన్లు మున్నగు వానిని నే నెంతో ఆస్వీయంగా తెలిసికొని ఆచరించు చున్నాను. నా కి క్రింది వానిని వనితావాణి ద్వారా తెల్పుగోరుచున్నాను.

1. ఏప్రిల్ నా పిండివంటలు మధ్యాహ్నం టిఫెన్ కొరకు వనికీవచ్చేవిగా—కనీసం వారం రోజులు నిల్వ ఉండేట్లుగా ఉండాలి.

2. ప్లాస్టిక్ డారాలతో అందమైన వస్తువు లను అందంగా అల్లే విధానాలు, డిజైన్స్.

ఆర్. సామ్రాజ్యమ్మ (పెనుమాక)

బంధువులంటే

భూతాలకిన్న భయం

25-1-61 తేదీ పత్రికలో కుమారి సరోజా గారు వ్రాసిన వ్యాసము ("వచ్చేపోయే బంధు వులు—ప్రాణాలు") చదివితినీ. చాల అనుభవముతో వ్రాసినట్లు తెలుస్తూనే ఉన్నది. నిజముగా ఈ బంధువులతో భరించుట ఈ దినములలో ఎంత కష్టముగా ఉండునో స్వయముగా అనుభవించిన వాళ్ళకే తెలియును. అటువయిని ఆ పడుకొండలవాడికే తెలియును. భూతాలను చూసి భయపడని గూనవులు బంధువులను చూసినంత మాత్రాన మండె ఆగిపోయినంత బాధపడనలసివస్తూ ఉన్నది.

ఎ. ఉమామహేశ్వరి, (భద్రద్, ఒరిస్సా) ★

దాలు తెచ్చుకోవలసి వస్తుంది. జాగ్రత్తగా ఉండండి. మిమ్ములను చూచి వోర్షలేని మిత్రులు మీ ఆదాయానికి భంగం కలిగించటానికి చూస్తారు దైవబలంవల్ల మీ కేవిధంగాను అవకాశం జరుగదు. 19, 20 లలో మిత్ర లాభం. శుభవార్తలు.

* * *

వృత్తికం:

(విశాఖ 4 పాదం, అనూరాధ, శ్రేష్ఠ.)

ప్రత్యక్షంగా యిబ్బందులు కనిపించకపోయినా మనస్సులో ఆందోళన మాత్రం తప్పదు. శుభ కార్యముల నిమిత్తం ఖర్చులు పెరుగుతవి. వృత్తిలో చిన్నచిన్న ప్రతిబంధకాలు వస్తున్నా మీ అంత మైక్కు భంగం రాదు. అయితే శ్రమ మాత్రం అధికంగా ఉంటుంది. కొత్తవారితో స్నేహం లభిస్తుంది. అధికారులతో ప్రసంగించటంతో పాఠపాట్లు రాకుండా చూసుకోవండి. ఈ సమయంలో మిత్రులనలపి, సహాయము ఉపయోగించుట. కుటుంబంలోని వారి ఆరోగ్యం సరిగా ఉండదు. ముఖస్తుతి మాటలను నమ్మి మీకు తెలియని సమలలో ప్రవేశించవద్దు. వారాంతంలో కలహాలు వస్తవి. 17, 18 లలో సంఘంలో గౌరవం, ఇష్ట వస్తుప్రాప్తి.

* * *

ధనుస్సు:

(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1 పా.)

అన్ని రంగాలలోను మీ మాట చలామణి అవుతుంది. దేహసౌఖ్యం లభిస్తుంది. విశేషంగా డబ్బు పెట్టుబడిపెట్టి చేయదగిన కార్యాలు సకాలంలో జరిగి అనుకూలినవి. అయితే నీవ ప్రియభావం కల మిత్రులుమంచితనంగా మిమ్ములను యిబ్బంది పెట్టటానికి చూస్తారు. అకస్మాత్తుగా కలహాలు వస్తవి. కాని, అందువల్ల మీకు వివిధంగాను చిక్కులు ఉండవు. కుటుంబంలో సుఖసంతోషాలు లభిస్తవి. విలువగల వస్తువులు కొంటారు. వారాంతంలో అత్యవసరమైన వస్తువులు సమయంలో లభించక చికాకు కలుగుతుంది. పుణ్యకార్యాలు జరుగుతవి. 15, 16 లలో విశేష శ్రమ, ప్రయోజనములేని సమయందు ఆనక్తి.

* * *

మకరం:

(ఉత్తరాషాఢ 2, 3, 4 పా, శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పా)

వృత్తి వ్యాపారాలలో ఇంతకుముందుకన్నా పెరుగుగానే ఉంటుంది. అయితే మధ్య మధ్య ధైర్యం తగ్గుతూ ఉంటుంది. ఇతరులమాలను నమ్ముకుని ముందుగా ఏ వ్యవహారంలో ప్రవేశించటానికి అవకాశం ఉండదు. ఎదురు చూస్తున్న వార్తలు సకాలంలో అందుతవి. బంధువుల సద్దనుంచి ఉత్సాహము, ధైర్యము కలిగించే వార్తలు వస్తవి. ఖర్చులు పెరిగినా, ధైవికంగా ఆదాయం పెరుగుంవల్ల ఆందోళన చెందవలసిన అవసరం

ఉండదు. ప్రయాణ సూచన లున్నవి. తలవని తలంపుగా ఇతరుల వ్యవహారంలో జోక్యం కలుగజేసుకోవలసి వస్తుంది. చాలావరకు డబ్బు యిబ్బంది తొలగిపోతుంది. 16, 17 లలో త్రిప్పట కన్పిస్తార్తలు.

* * *

కుంభం:

(ధనిష్ఠ 3, 4 పా, శతభిషం, పూ. భాద్ర 1, 2, 3 పా.)

ముందు నిర్ణయించుకున్న ప్రకారము మీ కార్యక్రమాలను సాగించుకొన గలుగుతారు. అయితే అయినవారితో పేటిబల రావటం మనస్సుకు కష్టంగానే ఉంటుంది. సంఘంలో గౌరవం పొంద గలుగుతారు. నౌకరులవల్ల వస్తున్న కలగ గల అవకాశం లున్నవి. అధికారులవల్ల కార్యం సాధించుకో గలుగుతారు. మీ మాట తొందర వల్ల ఇతరుల మనస్సుకు బాధ కలగటం, అందు వల్ల అకాలి కలుగకుండా చూచుకోవండి. దైవ కార్యాలు నిరాటంకంగా జరుగుతవి. కుటుంబంలోని వారి ఆరోగ్యం సరిగా ఉండదు. సంఘ కార్యాలలో పాల్గొంటారు. కోర్టు కచేరీలలో అనుకూలమైన సమయం. 18, 19 లలో ధన లాభం, ఇష్ట వస్తు ప్రాప్తి, పండితులతో స్నేహం.

* * *

మీనం:

(పూ. భాద్ర 4 పా, ఉ. భాద్ర, శేవతి)

ఒక సమస్యనుంచి తప్పుకోవక ముందే మరొక చిక్కు ఎదురు వస్తాఉంటుంది. కాని

ఈ వారము ధరలు.

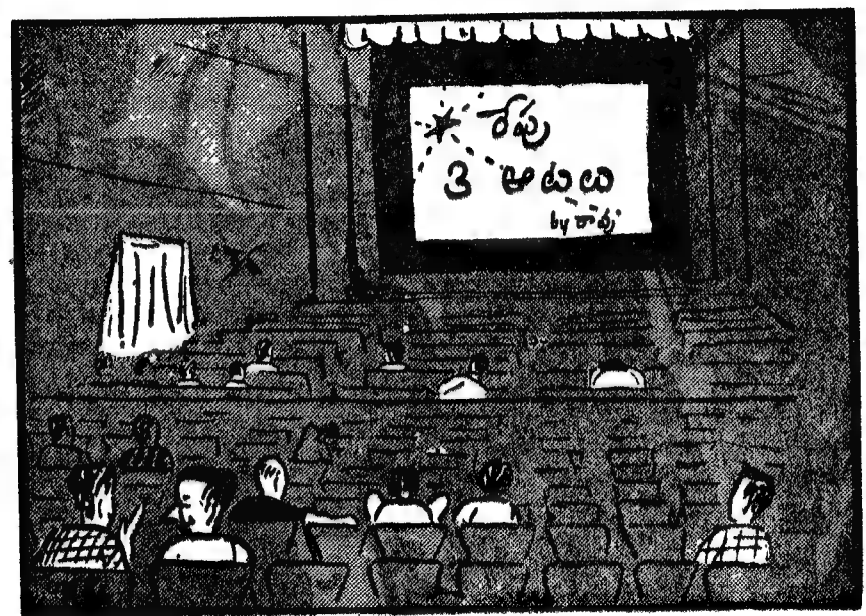
బంగారు ధర కొద్దిగా పెరిగి నిలకడగా ఉంటుంది. వెండి ధరలో తేజీ వచ్చి తగ్గుతుంది.

సమస్తధరలో మండి రాగం అవకాశం లున్నవి. ప్రతిధర పెరుగుతుంది. నూల ధర మండి వచ్చి వారాంతంలో పెరుగుతుంది.

నూపుల నూనె ధర స్థిమితంగా ఉంటుంది. పేరుశనగ వప్పు ధర మండి, నూనె ధరలో మండి వచ్చి, పెరుగుతుంది.

మినుములకు మండి సూచన లున్నవి. శనగల ధర అధికంగా తగ్గి కొద్దిగా పెరుగుతుంది.

ధైర్యంతో అన్ని పనులు సాధించుకో గలుగుతారు. డబ్బు యిబ్బంది తొలగిగుతుంది. కాని పనులలో నిదానము, అటంకాలు కనుపిస్తవి. మిత్రుల సహాయం లభిస్తుంది. వ్యవహారవిషయాలలో పట్టుదలలు తగ్గించుకుని కార్యసాధనకు ప్రయత్నించటం అవసరం. దేహసౌఖ్యం తోపాటుగా అవకాశం లున్నవి. కొన్ని సమయాలలో నీవ కార్యములందు ఆనక్తి కలుగవచ్చు. విగ్రహించు కొనటం అవసరం. ఇతరుల మెప్పుదల కోసం భారం పైన పెట్టుకోవద్దు. వారాంతంలో శుభ వార్తలు వస్తవి. 15, 16 లలో వృధా శ్రమ, అధైర్యం, ఖర్చులు.

చిత్రకారుడు—రావాడ కృష్ణ (ధన శ్రేష్ఠం)

“వ్విల్లా! క్రద్ధగా వినండి! ఇది కథ కాదు. నిజంగా జరిగింది. దీనిలో మంచిసీతీ వుంది. అదేమిటో మీరే చెప్పాలి...” అంటూ కథ చెప్పడం మొదలెట్టారు శివయ్య పంతులు గారు.

“అవి యింకా నా చిన్నతనపు రోజులు. వారాని కోసారి మా పూర్వో సంత జరిగేది. ఒక సంత రోజున మా అమ్మ సంచీ, కొంత చిల్లర డబ్బు యిచ్చి, ఏవో కూర గాయలు తీసుకురమ్మని సంతకు పంపింది... రకరకాల బొమ్మలమ్మే వాళ్లు, మిఠాయిదుకాణాలు, వర్షత్ అంగళ్లు, గారడీవాళ్ల ప్రదర్శనలు, చిత్రవిచిత్రంగా వున్న భిక్షగాళ్లు— ఎక్కడ చూసినా కదిలేందుకైనా సందులేకుండా గిజగిజలాడిపోతున్నార జనం. పాకాలచెరువు మొరవ తెగినట్టు హోరు మంటోంది సంత. ■ సమయంలో నా చూపుల్ని ఒక వింతమనిషి యిట్టే ఆకర్షించేశాడు. అతడొక రాతు! రూపంలో అతనికీ, అతని గుర్రానికీ ఏమాత్రం తేడా లేదు. మనిషి అంత పొడుగూ కాదు, పొట్టికాదు. ఎముకల గూట్టి పైన ఒట్టి చర్మాన్ని మాత్రమే కప్పివుంచినట్లుంది అతని కర్మరం. మొహం చుంచులాగుంది. కళ్ళు లోతుగా వున్నాయి. చప్పిదవడలు, ముందరికి పొడుచుకొచ్చిన నూది మొనల్లాంటి మీసాలు, కొంగ మెడ—అతని రూపలావణ్యాలను చూస్తే ఎవడైనా ఫళ్ళుమని నవ్వేయ గలడు.

గుర్రంపరుగెడుతోంటే అందరూ పక్కకు తప్పుకుంటున్నారు. గుర్రం చాలా బక్కచిక్కి వుంది. మోకాలి చిప్పలు, రొమ్ముముకలు తీసి పైకి తేలిపోయాయి. కుంటుతూ,

సాంబయ్య గుఱ్ఱం

..... కలువకొలను సదానంద

వగర్చుతూ—ఏలాగో ఒక లాగా ఒక్క మనిషి నైనా మోసుకు పోగలుగుతోందంటే—దాని ఓపికను మెచ్చుకోవల్సిందే!

గుర్రం కుదుపుకు అతని గిరజాల జాత్తు, చెవిలోని పోగులు ఎగిరెగిరడుతున్నాయి. ఎర్రభోవతి కట్టుకుని, పసుపు పచ్చని అంగీ తొడుక్కుని, నడుముకు ఆకుపచ్చని కండువా చుట్టుకున్నాడు. జమీం దారుల పాదరక్షల పోలికతో వున్న చెవ్వులు తొడుక్కున్నాడు. అవి ఒక అంగుళం మందమైనావుంటాయి. అతని ఎడమ చేతిలో కల్లెం, కుడి చేతిలో జాటీ వున్నాయి. అతని ముందర ఏవో వస్తువుల మూట వుంది. గుర్రానికి లాడాలు కొత్తవి కొట్టించాడేమో—గుర్రం నడుస్తూ వుంటే బలే చప్పుడవుతూంది. అతన్ని నేనెంతోసేపు చూడలేదు. ఒక్క అయిదు నిమిషాలు మాత్రమే. పట్టాలమీద ముక్కుతూ, మూలుగుతూ మిట్టెక్కే గూడుబండిలా—గూటిగా వూరికి పెడముఖంగా వెళ్ళిపోయాడు. ఆకాశంలో కనిపించే విమానాన్ని సినిమాల్లో ఎగిరే పెంపుడు పావురాన్నీ చూసినట్లు అందరూ అతడు కనుమరగైపోయేంతవరకు తడేకదృష్టితో చూచి, తర్వాత 'గలగల'మని నవ్వుకున్నారు.

నాలుగైదు రోజులు గడిచాయి.

నాలుగు మైళ్ళ దూరంలోవున్న పల్లెలో సారంగధర నాటకం జరుగు

తుందని ఎవరో అన్నారు. ధర్మ రాజు జూదమంటే ఎలా చెవి కోసుకుంటాడో—ఆలాగే నాటకాలంటే నాకూ తగనిసిచ్చి. ఇంట్లోతలో, బేడో పావలానో అడిగి పుచ్చుకుని నలుగురైదుగురు స్నేహితులం కలిసి, యింకా ప్రాద్దుండగానే నాటకానికి బయలుదేరాం.

మూడుమైళ్ళు నడిచేసరికి ప్రాద్దు బాగా దిగజారిపోయింది. ఎండ చల్లబడిపోయింది. ఇంక ఒక్క మైలుకన్నా ఎక్కువ దూరం లేదు. గుక్కపట్టి గుక్క వదిలే లోపున వెళ్ళిపోవచ్చు.

బాట కిరువైపులా వున్న పరిపైరులు, చెరకుదోటలను చూస్తూ, పడుచుపిల్లల వల్లెపాటలు వింటూ, 'రామన్న రామ రామో' అంటూ మోటదోలుతూన్న రైతులను పరికిస్తూ సునాయాసంగానే నడిచిపోతున్నాం.

ఇంతలో ఒక మలుపు దగ్గర గుర్రపుడెక్కల చప్పుడు వినిపించింది. మలుపు తిరగ్గానే అల్లంత దూరంలో ఓ బక్కగుర్రం మీద

మాకు అభిముఖంగా వస్తోన్న ఓ మనిషి కనిపించాడు.

అతడింకా మా సమీపానికైనా రాకుండా, దూరంలోనే ఆగిపోయి ఎవరో యింకో మనిషితో మాటలాడుతున్నాడు. తరువాత అక్కడి నుండి కదిలి—మేము దగ్గరపడగానే—ఎందుకో 'హేయ్, ఆగు!' అంటూ తన గుర్రాన్ని ఆపాడు.

డిన్నట్లుండి—ఆ రోజున నంతలో కనిపించి మాయమైన మనిషి క్షణికం వచ్చాడు నాకు. ఇతను మరెవరో కాదు. అతడే యితడు.

పొడిదగ్గు దగ్గి, లేని చూండా తనం తెచ్చిపెట్టుకుని, "ఏ వూరు అబ్బాయిలూ మీది?" అన్నాడు.

మావూరు ఫలానా అన్నాము. "ఓహో! ఆలాగా? అయితే యిటు ఎక్కడికి?" అన్నాడు మళ్ళి— "నాటకానికి!"

"ఓహో! నాటకానికా? మా వూళ్ళోనేలేండి ఆనాటకం!—అయితే పాపం...యింత దూరమూ నడిచే వస్తున్నారా?"

"మరి—నడవకుండా రావడానికి మాకేం గుర్రాలున్నాయిటండి?" అన్నాను.

"ఓహో! అదీ నిజమే! అందరూ గుర్రాలు కొనగలరా? మహామహా జమీందారులే చచ్చినట్లు వూరుకుంటే—అయినా నేను మాత్రం గుర్రం లేకుండా అడుగు కడప లేనంటే నమ్మండి. సరే...మీరు వెళ్ళండి యిక!—నాకు చాలా

తొందరపనులున్నాయి. ఈ వేపు మావి పొలం పుట్రా దండిగా వున్నాయిగా! ఎలా వుందో చూసి రావాలి..." అనేసి, "హైయ్! పదవే పంచకల్యాణి!..." అంటూ తన గుర్రానికి ఒక చురక అంటించి ముందుకు సాగాడు.

గట్టిగా నవ్వుకుంటూ కొంత దూరం వెళ్ళి మళ్ళీ వెనక్కు తిరిగి చూశాము. దూరంగా మలుపుదగ్గర ఎవరితోనో మాట్లాడుతున్నాడు గుర్రం కాదు.

కబుర్లు చెప్పుకుంటూ మరో పది హేను నిమిషాలకల్లా ఆవూరు చేరు కున్నాం.

నాటకం జరిగే స్థలం చాలా పెద్దది. చుట్టూ తడికెలు కట్టారు. టిక్కెట్లు రెండణాలట. నాటకం ఎప్పుడు జరుగుతుందని కొందరిని వాకబుచేస్తే—యిప్పుడప్పుడే జరగ దన్నారు. ఈలోగా అక్కడ కని పించిన ఒక నేస్తం యింటికి వెళ్ళి అతని బలవంతం మీద భోజనంచేసి మళ్ళీ నాటకస్థలం దగ్గరికి వచ్చాము.

ఇంతలో కేటుదగ్గర పెత్తనం చెలాయిస్తూ కనిపించాడు ఆ గుర్రం ఆసామీ. స్నేహితుణ్ణి అడిగాను "ఎవడురాయి అక్కడ నేనుడు?" అని.

అతను తేలిగ్గా నవ్వి—“ఆయనోక పిచ్చిపుల్లాయితే” అన్నాడు.

“అదే! నేనప్పుడే అనుకున్నా. అతను, అతని తీరు, ఆమాటలు. ఆయన పేరేమి?”

“రిక్క సాంబయ్య.”

“శూన్య మాతుబరి రైతు లోగానే వున్నాడే?”

“అ! ఏదో కొద్దో గొప్పో ఏడి నందిలే! అతని కుటుంబం కూడా కాస్త పెద్దదే... అయితే ఒక జమీనో, బాగో లేక పోవడ

మొక్కటే అతనికి కొరత!... ఏమి హోదా చూపిస్తాడు?... ఆజుత్తు చూడు ఎలా పెంచాడో; ఆమీసాలు చూడు ఎలాతిప్పాడో..." అన్నాడు నేస్తం.

“అతను—గుర్రం లేనిదే నడవ లేడటనే?” అన్నాను.

“అదేమో నిజమే! గుర్రం కొన్నప్పటినుండి యింతవరకు కాలు కింద బెట్టలేదు. అమ్మా! గుర్రం

ఒకానొక గృహ యజమానికి స్థానిక మున్సిపాలిటీ ఆఫీస్ నుంచి రెండు నోటీసులు వచ్చాయి. వాటిలో ఇలా ఉన్నది:

1. మీ ఇంటి పన్ను ఇంకా 20 రూపాయలు పెంచబడినది.

2. మీ ఇల్లు నివాసయోగ్యము కానందున తొందరగా ఖాళీ చేయగలరు.

—టి. శ్రీనివాసరావు (వంగపల్లి)

కొనేంతవరకు ఒంటికాలిమీద గదా నిలబడ్డాడు! ఎవడో ముసలి సిపాయి దగ్గర చౌకగా కొన్నాడు. అప్పటి నుండి ఎందుకులే యాయన మిడిసి పాటు?... ఎప్పుడూ గుర్రంపైనే పూరేగుతుంటాడు. పొలాలదగ్గరికి కూడా నడిచి వెళ్ళుడు. పాపం—దాని ప్రాణం తీసేస్తాడు. దారిలో ఎవడైనా ఎదురుపడ్డాడా—కావాలనే గుర్రాన్ని ఆపుతాడు, ‘ఏవూరు? ఎక్కడికి?’ అంటూ పరామర్శిస్తాడు. నిజానికి—వాళ్ళ గొడవ యితనికి అక్కరలేదు. తానొక గొప్పవాడు, తనకొక గుర్ర

ముంది అని తెలియజేయాలన్నదే అందులోని అంతరార్థం..."

ఇంతలో సాంబయ్య నేస్తాన్ని పేరుబెట్టి పిలిచాడు. “ఒరేయ్ అబ్బదూ! మనింటి కెళ్లి గుర్రానికి గుగ్గిళ్లు పెట్టారో లేదో చూచి రామ్మా.”

“పెట్టే వుంటారులే! కావలి నే నువ్వే వెళ్ళి యింకో సారి పెట్టిరావో!” అన్నాడు అబ్బడు.

సాంబయ్య ‘హుం’ అని హుంకరించి తన చింపిరి మీసాలను పేను కుంటూ అక్కడి నుండి వెళ్ళి పోయాడు.

“ఏడింతే—మంచి, మర్యాదా లేకుండా, నలుగుల్లోనూ! జమీందారులా వీడొక్కడే బతకాలి గాబోలు. ఈ సారికూడా చెప్పటూ, తోకా తెగకోయందే కుదరదు” అన్నాడు అబ్బడు విసుగ్గా.

వాడిమాటలు నాకు మహాద్భుతమనిపించాయి. “అదే మిత్రా? చెప్పటూ, తోకా కోప్పానంటున్నావు? అనలు-చెవులున్నా యనుకుందాం. తోక ఎక్కడిది ఆయనకు? మళ్ళీ తెగకోయాలంటున్నావు; ఇంతకుముందుకూడా ఓసారి కోశా వేమిటి?” అన్నాను.

వాడు గొల్లుమని నవ్వాడు. “తోకా చెప్పటూ సాంబయ్యవి గావు. గుర్రానివి. ఇంతకు ముందొక సారి వేరే గుర్రం పట్టుకొచ్చాడు. దానికి కట్టడి లేదు, కట్టుతాడూ లేదు. అది ఎక్కడబడితే అక్కడే మేనేనేది—పులితోలు కప్పకున్న గాడిదలా. కొందరు సాంబయ్యతో చెప్పిచూశారు. “నోరులేని జీవం—పాపం” అని పైకి అనేసి విసిగివిననట్లు పూరుకున్నాడు సాంబయ్య. ఇక యిది పని గాదనుకొని—ఎవడో దాని

చెవులూ తోకా తెగకోసి కాస్త పుణ్యం కట్టుకున్నాడు. ఆ గుర్రమే మైందోగాని—యిప్పుడు మళ్ళీ యీ గుర్రం తయారై కూర్చుంది.”

నాలుగుమైళ్లు నడిచివచ్చినందుకు నాటకానికన్నా రసవత్తరమైన విశేషం వినగలిగాం.

రెణ్ణెల్ల తర్వాత ఒక సంతనాటి సాయంకాలం—ఐదు గంటలవేళ ఊరి బయట షికారుకెళ్లాను. ఒక మైలు దూరం వెళ్లాక—గుర్రంమీద నాకు ఎదురుగా వస్తూ కనిపించాడు సాంబయ్య. చల్లటి సాయంత్రపు వేళ—సంతకు వెళ్ళేవారితో, తిరిగి వచ్చేవారితో కళకళలాడుతోంది మట్టిబాట. సాంబయ్య తనకెదురు పడ్డ ప్రతిమనిషిదగ్గర గుతున్నాడు; మళ్ళీ అక్కడనుండి ముందుకుకదలు తున్నాడు. అతని సంగతి నాకింతకు ముందే తెలుసుగా? అందులో క్రొత్తేమీ కనిపించలేదు నాకు.

సాంబయ్య నన్ను సమీపించాడు.

అనుకున్నట్టుగానే గుర్రంఆగింది. అతడు వేయబోయే ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఆలోచించుకుంటున్నాను.

కాని నా ఆశ్చర్యానికి అంతులే నట్లు—గుర్రం ఆగిందో లేదో—పెను పెంటనే—జాతీని ఛెళ్ళుమనిపించి— “హైయ్! హైయ్య! నీ కాళ్ళు నరికి పోయ్యిలోబెట్టా! నిలువకుండా నడిచిపోలేవు? హైయ్!” అంటూ అదిలించి, గుర్రం కదిలిన తర్వాత “రాను రాను గానుగెద్దు యవ్వారం లాగుండే దీని కథ!” అని గొణుక్కున్నాడు.

నాకు తలాతోకా ఏమీ అర్థం కాలేదు. సాంబయ్య గుర్రాన్ని ఎందుకు ఆపాలి? ఆసినవాడు

ఒక్కమాటైనా మాట్లాడకుండా, గుర్రాన్ని తిట్టుకుంటూ మళ్ళీ ఎందుకు సాగిపోవాలి?

షికారు ముగించుకుని తిరిగి వస్తూంటే—పైకిలుమీద అబ్బడు ఎదురుపడ్డాడు. వాణ్ణిఆపి, “సాంబయ్య ఎందుకు ఆగాడు? ఆగినవాడు పలకరించకుండా—మళ్ళీ ఎందుకు ముందు కెళ్ళి పోయాడు? ఏమిటీ పిచ్చిత్రం?” అన్నాను—గబగబ.

అబ్బడుఅన్నాడుగదా “అయ్యో పాపం! మంచి మిట్టమధ్యాహ్నం వేళ బయలుదేరి వుంటాడు. సంత కొచ్చేసరికి సాయంకాలమైంది. ఇక పల్లెకు వెళ్ళేసరికి తెల్ల వారుతుంది.”

“ఎందుకు?” అన్నాను.

“ఎందుకా? గానుగెద్దుకు బండి కట్టినందుకు. నీవు నేర్చిన విద్యయే నీరజాక్ష అంటోంది యిప్పుడా గుర్రం. కనిపించిన మనిషిదగ్గరల్లా గుర్రాన్ని ఆపి, తన అంతస్తును గురించి డబ్బ వాయింతుకునే వాడు. మనిషి కనిపించినప్పుడల్లా ఆగడం, తర్వాత కదలడం బాగా అలవాటయింది గుర్రానికి. అందుకు సాంబయ్య ఆగాడు, మళ్ళీ కదిలాడు. ఇలా నిలుస్తూ నడుస్తూ ప్రయాణం కొనసాగించినందుకే యింత జాగ్రంది. అంచేత యిప్పుడిప్పుడు—“నువ్వు యిదివరకు నేర్చుకున్న పాఠమంతా తప్ప” అని తన గుర్రానికి కొత్త చదువు చెబుతున్నాడు సాంబయ్య...” అని ముగించి పైకిలు ఛెడలును కాలితో ఒక్కసారి త్రొక్కి పల్లెవైపుగా దూసుకుపోయాడు అబ్బడు...”

* * *
తరగతి గదిలో కొన్నిక్షణాల పాటు ఉత్కంఠను అణచుకోలేనంత నిశ్శబ్దం నెలకొన్నది.

చిత్రకారుడు: మందలప సిద్ధయ్యనాయుడు (పెడగోప్పడు)

“తర్వాత?” అన్నారు కుర్రాళ్లు.

“అంతే! కథకంటికి గంటకొట్టిన తర్వాత మనం యింటికి. అంతలో పల...వదీ...ఎవరైనా యీ కథలో “నీతేమిటో చెప్పండి...” అన్నారు శివయ్య మాస్టారు.

“ఒకేరకమైన పనిని మాటి మాటికీ చేస్తూంటే—అదే అలవాటై పోతుంది.” అంటూ తక్కిమని జవాబిచ్చాడు—అందర్లోకీ తెలివి మంతుడనిపించుకున్న అబ్బాయి.

“కనుక ‘మంచి’ అయితే ఫరవాలేదు. చెడ్డపని జోలికి మాత్రం వెళ్ళబోకండి. అదే అలవాటవుతుంది...” శివయ్యపంతులుగా రిల్లా అంటూ వుండగానే జవాను గంట మ్రోగించేశాడు.

కుర్రాళ్లంతా త్వరగా బయట పడాలన్న ఆతురతతో ఒకరినొకరు గోలగా తోసుకోవడం ప్రారంభించారు. శివయ్య మాస్టారు తాండవశివుడిలా పైకిలేచి... “ఇదిగో! ఇదే సాంబయ్య గుర్రం వ్యవహారమంటేను! గంట కొట్టగానే లైనులో వెళ్లాలని చెప్పానా?” అంటూ మేజామీది పేముబెత్తాగ్ని చేతికి అందుకున్నారు. ★

చాటు సభామంజరి

క్రీపులను 'అవిశథ వాక్యములు' అంటారు. అంటే వారిమాట పొల్లుబోదని అర్థం. పొల్లుమాటల పొంతన కానిదే కవిత్వం అవుతుంది. అందుకే కవులు అయినవారు ఋషులు అయితేరాలనే మాట కూడా వుంది.

•ఉగ్రకోపి నేను నోపుదు శపియింప గ్రమ్మఱిఁపక క్రిగలదు నాకు-
వట్టిమాన జిగురు బుట్టింప గిట్టింప-
విరుదు వేములవాడ భీమకవిని.'

అని చెప్పగల గొప్పగల వేముల వాడ భీమకవి కూడా మహాకవిగా, నిగ్రహానుగ్రహ శక్తిమంతుడుగా ప్రసిద్ధుడయినాడు.

వేములవాడ భీమకవి పన్నెండవ శతాబ్దివాడని కొందరు, అంతకు ముందువాడని మరి కొందరు అంటారు. అలాగే ఆయన స్వగ్రామం ద్రాక్షారామమని కొందరు, కరింనగర్ మండలంలోని వేములవాడ అని మరికొందరు వాదిస్తారు. ఇదమిథ్యంగా కాల దేశాలు నిర్ణయంకాని ఈ మహాకవి ఉనికిమనికి వెలిపే ఆధారాలు ఏవీ లేవు. మరి ఆయన రచించిన గ్రంథాలు నృసింహపురాణం, కవి జనాశ్రయం, విషామృతం మన దుర దృష్టాన్ని మరింత ప్రస్ఫుటంచేస్తూ అజ్ఞాతంగానే ఉన్నాయి. పాల్కురికి సోమనాథుని 'బసవపురాణం' భీమ కవి కన్నడంలో రచించాడు. ఏది ఏమయినా భీమకవి అన్ని కాలాల వాడూ, అన్ని దేశాలవాడూను.

వేములవాడ భీమకవి

బెజవాడ సదానందం

అందుకు సాక్ష్యమిచ్చే చాటుకథలు ఎన్నో ఉన్నాయి.

శైలుంగాధీశుని కొలువులో తననుగూర్చి తాను ఈ కవి ఇలా చెప్పుకున్నాడు—

ఘనుడనే వేములవాడ వంశజుడ

దాక్షరామభీమేశనం

దనుడన్ దివ్యవిషామృత ప్రకట నానా

కావ్య ధుర్బుధ భీ

మం నాశ్చేరు వినుగ జెప్పితి

దెలుంగాధీశ కస్తూర్ధి

ఘనసారాది సుగంధ వస్తువులవేగం

దెచ్చి లాలింపురా.

ఇక ఈ ప్రచండ భీముని వాక్కుద్ధికి నిరర్థనాలయిన చాటుకథలు కొన్ని. చాళుక్యరాజగు చొక్కనరేంద్రుడు ఒకసారి మన భీమనశ క్షిని పరీక్షించి ఆనందింపగోరి ఒక పందిరి స్తంభమును చివరింపజేయమని వేడెను. చొక్కని కోరిక విన్న భీమన వెంటనే...

అనీతాభ్యుపదాన శృంఖలకరాభ్యాలంబిత స్తంభమా!

నేనే వేములవాడ భీమకవినేనీన్

శ్రిశ్రీకూటంబులో—

భూనవ్యాప్యత పల్లవోత్పలతికా పుష్పోప గుచ్ఛంబులన్

నానాపుష్ప ఫలప్రదాయవగుమా నా కల్ప వృక్షకృతిన్ —

అని ఆశించినాడు, ఆమోడు వారిన స్తంభము కిసలయించి పుష్పించి అంతలోనే ఫలించెను. చొక్కనృపతి అమితానంద మందినాడు. పేరోలగ మంతా ఆశ్చర్యంతో అనిమిషులు నారు. తిరిగి ఆ స్తంభమునకు భీమ కవి తొలికూపు కల్పించినాడు.

శంభువర పసాది కవిజాలవరేణ్యుడనైన నాచి
గుంభన మాలకించి యనుకూలతనొంది
తనూనభావనన్
గుంభినిజొక్క నామన్యవకుంజరు పందిట
మల్లెపాలకున్
స్తంభమరీతి నీతినుపుదాలిచి యెప్పటి
యట్లునుండుమా.

రాజకళింగగంగు ఆస్థానమునకు
నానారాజ సందర్శనమును పురస్కరించుకొని భీమకవి వెళ్లి నాడు. రాచ
కార్యముల తలమునకలుగా నున్న
కళింగగంగు ఇది సమయము కాదని
భీమనకు దర్శనమిచ్చి ఆదరించలేదు.
భీముని సామము నన్నగిల్లి కోపము
ప్రకాశించినది. భీముడు ప్రచండ
భీముడయినాడు. భీమనకోపముకళింగ
గంగు పాలిటిశాపమైనది. ఇట్లు
శపించినాడు.

వేములవాడ భీమకవి వేగమెచూచి కళింగ
గంగుతా
సామముమాని కోపమున సందడిడిరిన
రమ్ము పొమ్మనెన్

మోమునుజూడ దోసమిక ముప్పదిరెండు
దినమ్ములావలన్
జామున కర్తమందతని సంపద శత్రుల
పాలుగాపుతన్.

ఆ 'ముప్పది రెండు దినమ్ములు,
కళింగ గంగు అదృష్టరేఖను తుడిచి
వేసినవి. రాజగర్భద్రుడై భీముకు
డై నాడు; బకనాటి కాళరాగి ఈ
బ్రతికి చెడిన రాజు చీకటిలో నిలుపు
లోను గోతిలో కూలి దుఃఖింప
సాగినాడు. రాచమర్యాదలతో
బాటనే పల్లకియెక్కి హుళూ
హుళిని పోతున్న భీమకవి ఇదిచూచి
జాలిపడి తిరిగి ఆసనిని రాజ్యలాభ
ముతో దీవించెను.

వేయిగజంబు బుండ పదివేలు తురంగము
బుండ నాటిలో
రాయలగెల్చి నజ్జనగరంబున బట్టము
కట్టుకోవడిన్

రాయకళింగ గంగుకవిరాజు
భయంకరమూర్తి జూడగా
బోయెను మీనమాసమున బున్నమ
వోయిన షష్ఠినాటికి
తిరిగి రాజకళింగ గంగు లబ్ధరాజ్య
డయ్యెను. కోమటివారి వ్యాపార
పారీణతకు నొచ్చుకున్నప్పడు
భీమకవి వారి నిట్లు వర్ణించి 'భళి'
అనిపించుకున్నాడు.

గానకొని మర్త్యలోకమున కోమటిపుట్టగ
పుట్టెతోన బొం
కును గపటంబులాలనయు గుచ్చిత
బుద్ధియురీతభక్తియుఁ-
ననువరి మాటలుఁ బరదనంబును గ్రక్కున
మెక్కజూచుటలో
కొనుటలు నమ్ముటలో మిగుల గొంటు
దనంబును మూర్ఖవాదముఁ.

కోమటి కొక్కటిచ్చి పదిగొన్నను దోసము
లేద; యింటికి
సేమమెరింగి చిచ్చిడిన చెందిద పాపము
వానినెప్పుడే
నేమరుపాటున స్మరియునేమి యొనర్చిన
లేదదోసమా
భీమనిలింగమాన కవిభీముని

పల్కులు నమ్మియుండుడి,
కృష్ణాతరమున వేదాద్రిచేరువన
గల గుడిమెట్ట రాజధానిగా ఆ
ప్రాంతము నేలిన సాగి పోతరాజు
భీమకవి గారి గుర్రమును తన ఆశ్వ
శాలలో బంధించి యాత్రను ఆటంక
పరచినాడు. అనలే ఉగ్రకోప ఆగ
లేక కఠోరమయిన శాపము విధించి
నాడు.

హయమదినీత పోతవసుధాభిపు దారయ
రావణుండు ని
శ్చయముగ నేను రాఘవుడ సహ్యాజవారిధి
మారుడంజనా
ప్రియతనయు డులవ్చన విభిషణుడా
గుడిమెట్టలంకనా
జయమును పోతరక్కనుని చావును
నేడవనాడు చూడుడి.

కన్నడ, తెలుగు బాసలలో భీమ
కవి మహాకవి అనే పేరు గడించు
కొన్నాడు. కొందరు ఈయనను

'లేములవాడ భీమకవి' అని కూడా
పేర్కొన్నారు.

లేములవాడక నుభియై
లేములవాడన్ జనించి లేములవాడన్
నామంబున బరగిన
భీమున్ కవిభీము నుకవిభీము దలంతున్.
ఆనే చాటు వొకటి తెలుగునాట విని
పిన్పుంది.

గడ్డియలోపల తాడికడగి ముత్తునియగా
దిట్టన మేదావి భట్టుకంటె.
'రెండుగడెల బ్రహ్మాదండి ముండ్లన్నియు
దుల్లదిట్టన కవిమల్లుకంటె
మూడుగడెలకు దామొననీయైన గండి
పగులదిట్టన కవిభానుకంటె
అరజాములోపల చెరువునీళ్లంకగా
దిట్టన బడబాగ్ని భట్టుకంటె.'
గట్టివాడనని దిట్టనని చెప్పుకున్నాడు
వేములవాడ భీమకవి. శ్రీనాథకవి
సార్వభౌముడు కూడా 'వచియింతు
నేములవాడ భీమనభంగి నుద్దండ
లీల నొక్కొక్కమాటు' అన్నాడు.
చండప్రచండుడై, ఉద్దండుడైన భీమ
కవి అజరామరుడు.

రామనమోఘబాణమును రాజశిఖామణి
కంటి మంటయున్
భీమ గదావిజృంభణ ముప్పేంద్రుని వజ్రము
చక్రిచక్రమున్
దామరచూలివాతయు సుదారకవిద్విషు
ఘోరశక్తియున్
వేములవాడ భీమకవి పేరునితిట్టును
రిత్తివోపునే.

రిత్యపోవు. కనుకనే ఆయనను తెలుగు
వారు మరువలేరు! మరిచిపోరు.

కాస్త్రీ. ఇద్దరం ఒకనాడు ప్రాణమిత్రులుగా మెలిగారు. పెళ్లిళ్ళ యాయి. అంతే. ఎవరి దోప వారి దయింది. ఇలాగే అయిదేళ్లకో, ఆరేళ్లకో ఒకసారి కలుసుకోవటం మళ్ళీ దూరమవటం జరుగుతోంది. అనాటి పొన్నిపాత్యం మళ్ళీ రాదా అనిపిస్తోంది. అయినా రిటైరయిపోయావుగదా, వైజాగ్ వచ్చే య్య కాదా? ఇద్దరం కలిసే ఉండొచ్చు” అన్నాడు.

“అలాచిస్తాను” అన్నాడు కాస్త్రీగారు నవ్వుతూ. కాస్త్రీగారు నవ్వుకుని మాలతి వచ్చింది. తన కందించిన గ్లాసు తీసుకుంటూ “అలా ఉండేమోయ్ కుతురు?” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“నిన్నటి దాకా జ్వరం.”
“ఇవక పనులు చేయిస్తున్నా వన్నమాట? విజంగా నువ్వు రాక్షసుడివిరా కాస్త్రీ!”

కాస్త్రీగారు చిన్నగా నవ్వి పూరుకున్నాడు. కాస్త్రీగారు కింద పెట్టి “కుశలనల్లులు అయి జాయి గనుక అనలు విషయంలోకి వస్తాను. నీతో ఒక పెద్ద పని ఉంది. కాస్త్రీ! నీ నహాయం కావాలి” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“మామూలేగా? చెప్పు” అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

“ఈ పూర్వో కాలేజీలో మేమవరపు లక్ష్మీ పూరాయణ అని ఓ కాలేజీ లెక్చరరున్నాడు. అతనికి మా శ్రీదేవి ఇవ్వమని ఆ మధ్య మా చుట్టం ఒకడు పజెస్ట్ చేసి పెళ్లి మాపులకు కూడా వాళ్ళను సిద్ధం చేశాడు. అతను వైజాగ్ రావడంకన్నా మేం ఇక్కడికి రావటమే అన్నివిధాలా పోయి అనే ఉద్దేశ్యంతో వచ్చాము. ఆ తతంగం మీ యింటల్లో ఏర్పాలు చేయించాలి.”

కలవరాన్ని అణచుకుంటూ “అంతేకదా? కూర్చోలే?” అన్నాడు కాస్త్రీగారు.
“వీలునంత తొందరల్లో నేను వెళ్లిపోవాలి. వైజాగ్తో చాలా అవసరమయిన పనులున్నాయి. ఈ సాయంత్రమే ఈ తతంగం అయిపోతే మరీ మంచిది.”

“నీకు నను లేమిటో? పెట్టి పుట్టిన జాడివి. అవునుగాని రాజా! తీర్మానసాదాకా తిని మానేశావా?” అన్నాడు కాస్త్రీగారు కుతూహలంగా.
“ప్రసాదాలు ఎప్పుడో మానేశాను కాస్త్రీ! వీడాది నుంచి మా అవిడ పోరు పడలేక తీర్మానం కూడా మానేశాను. ఇప్పుడు క్లబ్బులో చదరంగమే అన్నిటి కొరతా తీరుస్తోంది” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“వృద్ధులారీ పరివ్రతా అన్నారు అది సరే కాని నీకూ మావాడి నయస్సు కొడుకొహ దుండా అను కుంటాను. ఏం చేస్తున్నా డతను?”

‘రాజు’ గారు జవాబు చెప్పలేక తోవలి నుంచి కనిమనిషి వచ్చి “నీళ్ళ కాగా యయ్యగారూ! తోడ మంటే తోడతాను” అన్నది.

“స్నానానికి లేస్తావా?” అన్నాడు కాస్త్రీగారు మిత్రుడితో.

“అ” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

మిత్రుడిని స్నానానికి పంపి కాస్త్రీగారు తిరిగి హాలోకి వచ్చాడు. అయినతో రకరకాల అలోచనలు కలుగసాగాయి. ‘రాజు’ బాగా ఉన్నాడని, బాగా ‘ఇవ్వగల’ వాడు కూడాను. లక్ష్మీనారాయణ శ్రీదేవిని కాదనే అవకాశాలేమీ లేవు. ఎందుచేత

అంతేనా?

(23వ పేజీ తరువాయి)

నంటే అందచందాల్లో చదువుతో మాలతికి విధంగానూ తీసిపోదామ.

అంటే రాను మరో సంబంధం కూడా అన్న మాట.

ఆ సంబంధం ‘రాజు’ కొడుకే అయితే మహా భేషగా ఉంటుంది. వాడు తన మాట తీసే య్యడు. వాడికి దుర్బుధునాలు ఉన్నమాట నిజమే. కాని వాడు దుర్బుధుడు కాదు. కొడుకును వెనకెప్పుడో చూశాడు తాను. అంతగా గుర్తు లేక పోయినా శ్రీదేవిని బట్టి ఆలోచిస్తే బాగానే ఉంటా డనిపిస్తోంది. గనుక లక్ష్మీ సంబంధం వాడికే కుదిరినా తనకు బెంగ లేదు. అంతే!

కోర్టులోకి తీసుకురాబడిన పాతముద్దాయిని జడ్జి ఇలా అడిగాడు.

“ఎందు కోయి! మళ్ళీ వచ్చావు?”

“ఇద్దరు పోలీసులు తీసుకొచ్చారండి”

“ఎందుకు? తాగినందుకేనా?”

తకమనివచ్చింది న మాధానం—

“అవునండీ! ఇద్దరూ తాగే ఉన్నారండి” - అని.

బి. హరగోపాలరావు (మైసూరు-రాంచీ)

స్నానం అయి ఇవతలికి వచ్చిన ‘రాజు’ గారు “ఏమిటా? అంత దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నావ్?” అన్నాడు మిత్రుడ్ని చూసి.

“ఏం లేదు” అన్నాడు కాస్త్రీగారు తేరుకుని.

“ఆ లక్ష్మీనారాయణగా రిల్లు ఎక్కడో తెలుసా? ఇప్పుడు వెళ్లి మాట్లాడి వద్దాం” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“వద్ద.”

ఇద్దరూ బయటకేరి లక్ష్మీనారాయణగా రింటికి వచ్చారు. కూర్చున్నాక రాము వచ్చిన పది టూకీగా తెలియజేశాడు కాస్త్రీగారు.

“మా ఉత్తరం అందింది దనుకుంటాను” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు ముక్తాయితో ఇస్తున్నట్లు.

“అందింది. అమ్మ కూడా రాత్రే వచ్చింది.”

రావదానికి మా కేమి అభ్యంతరం లేదు” అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణగారు.

“అయితే ఈవేళ తిధి, వారం బాగానే ఉన్నాయి. సాయంత్రమే ఏర్పాలు చేస్తాము” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“మీ ఇష్టం.”

“అమ్మ తోవల ఉండేమిరా?” అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

“గాంధీనగరం వెళ్లింది. ఆమెకి నాకుమల్లేనే సారధి అంటే వివరీతమయిన లాపేక్ష. అతను వారం రోజు అయింది కనబడి. వాళ్ళ అక్కయ్యనూ, వాళ్ళనూ చూసి వస్తానని వెళ్లింది” అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణగారు.

సారధి పేరు వివగానే కాస్త్రీగారు కంగారు పడ్డాడు. అతని భోగట్టా — ఎంత కొంచెమైనా— ‘రాజు’ తెలుసుకోవటం మంచిదికాదు. ఆయన మాట మార్చబోయే టంతలోనే “సారధి ఎవరూ?” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“నా స్వామింట్లు లేండి!” అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

“ఇహ మేం వెళ్లిస్తాం లక్ష్మీ! అమ్మ రాగానే చెప్పు. సాయంత్రం యిద్దరూ మా యింటికి రండి.. అదృష్టవంతుడినిలే! కుబేరుడి వంటి మానగరూ శ్రీ మహాలక్ష్మీవంటి భార్య దొరకబోతున్నారా” అన్నాడు కాస్త్రీగారు తేస్తూ.

లక్ష్మీనారాయణగారు నవ్వుతూ పిధి దాకా వచ్చాడు. “ఇహ నేను ఉంటాను” అన్నాడు పిడుకోలుగా.

“వెళ్లిస్తాం” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

లక్ష్మీనారాయణగారు నమస్కరించారు. దోపతో కాస్త్రీగారు తన సోది కొంత వెళ్ళబోశాడు. మాలతికి పెళ్లిడు వచ్చిందనీ చదువు మానిసింది పెళ్లిచేద్దా మనుకుంటున్నానని చెప్పాడు.

“అదేం దుర్బుధిరా! మధ్యలో చదువు ఆపటం ఎందుకు?” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“నీకు తెలివలే. అవిడగారి చదువు పూర్తయితే ఏ ఎమ్మెవో కావాలంటుంది. నేను నీలాగా బంగారు పిచ్చుకను కాదుగదా? ఈ రోజులో ఎమ్మె ఫిరీడు చచ్చు సంభావన పదిహేనువేలై అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

“పోకిళ్ళ బోకు!” అన్నాడు కాస్త్రీగారితో ‘రాజు’ గారు.

“అలాగే ఉంటుందిలే నీకు” అన్నాడు కాస్త్రీ గారు.

బండి కాస్త్రీగా రింటి దగ్గర ఆగింది. ‘రాజు’ గారిని వారింది బాడుగ తానే వెళ్లింది మిత్రుడితో పహా ఇంటిల్లోకి వచ్చాడు కాస్త్రీగారు. తను గదిలో కూర్చున్నాక “మరి ఈ సంబంధం కుదిర్చినందుకు ఏమిస్తావురా బహుమానం?” అన్నాడు కాస్త్రీగారు నవ్వుతూ.

“నువ్వు కోరింది. అవునుగాని అతను నీకు చుట్టమా?” అన్నాడు ‘రాజు’ గారు.

“మా మేనత్తకొడుకు” అన్నాడు కాస్త్రీగారు. మాలతి గుమ్మంలోకి వచ్చి “వంటయింది వాస్తా. భోజనాలకి లేవొచ్చు” అన్నది.

కాస్త్రీగారు లేచి "ఇప్పుడే వస్తాను రాజా!" అంటూ కూతురు వెంటే వంటింట్లోకి వచ్చాడు. అన్నపూర్ణమ్మగారు కూతుర్ని "వదినగారు అమ్మాయి కూడా తినేస్తారేమో కనుక్కోవూ" అని చెప్పి పంటి భర్తతో "ఏమయింది వెళ్ళిన పని?" అన్నది.

"ఏంటే! ఏంటి నీ కూతురు అలా ఉంది?" అన్నాడు కాస్త్రీగారు. "మీ రమ్మ వెళ్ళగానే సారధి వచ్చాడు" అన్నది. అన్నపూర్ణమ్మ.

"ఎందుకు?" అన్నాడు కోపంగా కాస్త్రీగారు. "అరసి కేదో మెడికల్ కంపెనీలో ఆకౌం టెంటు ఉద్యోగం వచ్చిందట. అది చెప్పి పోదా మని వచ్చి వాళ్ళ అమ్మనూ, చెల్లెల్ని చూసుకు వెళ్ళాడు" అన్నది అన్నపూర్ణమ్మగారు.

"అమ్మా చెల్లెల్నా ఎవరు?" అన్నాడు విశ్రాంతిలో కాస్త్రీగారు.

"అరసు మీ రాజశేఖరరావుగారి కొడుకులు" అన్నది అన్నపూర్ణమ్మ.

* * *

"రసగంధాయంతోకీ వచ్చామన్న మాట?" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు సారధి చెప్పిందంతా విని.

రిక్వా జనాన్ని తప్పించుకుంటూ వరుగెత్తు తోంది. సన్నగా పొద్దున జల్లు పడటం మూలంగా వారావరణం మరి నేడిగా లేదు. జనం చెమటలు తుడుచుకుంటూ తిరుగుతున్నారు. కాఫీపానాటళ్ళ రేడియోలు మోగిపోతున్నాయి.

"నే నక్కడికి రావడం బాగుండదేమో మాస్టారూ?" అన్నాడు సారధి.

"కబుర్లు చెప్పకు పంతులూ! అలా అనుకునేవాడివి పూర్తిచి రాగానే అక్కడి కెందుకు వెళ్ళావు?" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు నవ్వుతూ.

"అప్పుడు నాన్నా వాళ్ళనా వచ్చారని తెలియ గదా?"

"పోవం ఇల్లోంచి. దిగు" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

రిక్వా ఆగింది. ఇద్దరూ దిగారు. ఏది వరం దాలో రాజశేఖరరావుగారు, కాస్త్రీగారు నిలబడి ఉన్నారు. సారధిని చూడగానే రాజశేఖరరావుగారు ఏమీ మాట్లాడకుండా పూరకున్నాడు. కాస్త్రీ గారు మాత్రం "సంక్కువాటిలే అంటే ఇలా గుండాలిరా లక్ష్మీ!" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"సహవాసదోషం బావా" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు సారధిని చూచిస్తూ.

నలుగురూ తోవలి కొచ్చి హాల్లో కూర్చున్నారు. అప్పటికే బల్బలమీద వాలుగు పల్లెలలో పరిపోరాలు పెట్టి ఉన్నాయి. అప్పటికే తెప్ప దిల్లిన రాజశేఖరరావుగారు "టిప్స్ తీసుకోండి" అన్నాడు.

"మా అమ్మ రారేదా?" అన్నా దాతడు నవ్వుతూ.

"ఏం?" అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

"కలికలే అరక దంటుందిలేండి. అందుకు".

కాస్త్రీగారు నవ్వాడు. రాజశేఖరరావుగారు చిన్నగా నవ్వాడు.

"ఈ సంబంధం విషయంలో పట్టించు లేదులేరా అబ్బాయ్!" అన్నది లక్ష్మీ నారాయణ గారి తల్లి తోవలినుంచి.

"ఎందుకనో?"

"సారధి చెల్లెని తెలిసిపోగానే సంబంధం భార్య మయిపోయిందేగదా?"

"పోయింటే" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణ గారు అతని వంక చూసి.

సారధి మువ్వనగా టిఫిన్ తినసాగాడు. తండ్రి వంక సూటిగా చూడలేకపోయాడు. నాలుగు సంవత్సరాల క్రితం ఆయన వ్యవసాయి మానుకో మని పోట్లాడి ఆయన మానుకోకపోతే తాను ఇల్లు విడిచి వచ్చేవాడు. ఈనాడు ఆయనలో పూర్తి మార్పు కనబడుతోంది. తన ఆశయం నెరవేరింది.

అతను క్రింగంట తండ్రివంక చూసి తల వక్కుకు తిప్పేసుకున్నాడు. ఆయన కొడుకువంటే చూస్తున్నాడు.

లక్ష్మీ నారాయణగారు రహస్యం చెబుతున్నట్లు "ఈ రెండో పెళ్లి మాపులు బాగున్నాయ్కదూ బావా?" అన్నాడు రాజశేఖరరావుగారికి వినపడేలా.

కాస్త్రీగారు గ్రహించి పకవకా నవ్వాడు. "చాలి చరా లక్ష్మీ. కొన్నాళ్ళ పిసి" అన్నాడు.

తోవల్లుంచి తల్లి వంతుకున్న క్రిడేవి మెల్లగా వచ్చి తండ్రి వక్కున కూర్చుంది. మాటలు మానేసి కాఫీ తాగుతూ ఆమెను చూడసాగాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

"మా అమ్మాయికి.... బి. యే. వరకు చదువు చెప్పించాను. అంతగా సంగీతం రాకపోయినా పాడ గలదు" అన్నాడు రాజశేఖరరావుగారు. సారధి తండ్రి వంకా చెల్లెలి వంకా ఆశ్చర్యంగా చూశాడు. క్రిడు అప్పుడే బి. యే. పాసయిందా?

కొంతసేపయినాక క్రిడేవి తీసుకువెళ్లి తోవ లకు, తిరిగి వచ్చాడు రాజశేఖరరావుగారు కూర్చు న్నాక.

"లాంఛనాలు మీరు కోరిన రీతిగానే జరిపి స్తాను. మీ అభిప్రాయం తొందలోనే తెలియ జేయండి" అన్నాడు.

"ఇంకా తెలియజేసేదే ముందిరా!... వాళ్ళ కిష్టమే. ముహూర్తం పెట్టించటమే తరువాయి" అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

లక్ష్మీ నారాయణగారు కల్పించుకుని "మరి నీ కూతురు పెళ్లి సంగతేమిటి బావా? ఏదో సంబంధం చూకా నన్నావు?" అన్నాడు.

"అది దాదాపు నిర్ణయ మైపోయినట్లే" అన్నాడు కాస్త్రీగారు మిత్రుడి వంక చూస్తూ.

"ఏం మావగారూ? అంతేనా?" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

"వాడికి అభ్యంతరం లేకపోతే వాకూ ఇష్టమే" అన్నాడు రాజశేఖరరావుగారు గంభీరంగా.

"ఏమయ్యా పెళ్లికొడకా?" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

చిప్రీకారుడు : జి. సుబ్బాచార్యులు
(జగన్నాథపురం)

"పెద్దల మాటలు వివాదించే గదా?" అన్నాడు సారధి చిరునవ్వుతో.

"మీ రడగండి మామగారూ. చూ కయితే, ఇలాంటి సమాధానాలే చెబుతుంటాడు" అన్నాడు లక్ష్మీ నారాయణగారు.

"కాదనడం వాడి తరమా? ఏదా సారధీ! అంతేనా?" అన్నాడు రాజశేఖరరావుగారు.

అదే కావలసింది. ఆ ఒక్కమాట గత సంవత్సరం అసెంబ్లీలో, అగ్రాధానం మూసినేసింది. వారి మనసులు కల్మషపూరితాలు కావు. నిర్మల మయవ మయవని. నిర్వికమూ, వికలమూ అయినవి.

అయితే కొన్నాళ్ళ వారి మనసులపై మరినపు తెర పడింది. మంచికీ, చెడుకూ గల సరిహద్దు రేఖ జరిగి, చెరిగిపోయింది. ఒక్కోరే పై స్వర ప్రవృత్తి మరొకరిలా అందుకు వ్యతిరేకత ప్రభ వించాయి. అయితే అది ఎన్నోళ్ళో ఉండగల సరి స్థితి కాదు. పై మెరుగుల ఆకర్షణలోని పై కాచికత్వం కనపడగానే, పై స్వరత్వం నశించి స్వధర్మం ప్రకాశిస్తుంది.

వ్యవసం అంతరించి వ్యాసంగం 'సత్' అవుతుంది.

"అంతే నాన్నా" అన్నాడు సారధి చెమరు మూర్చన కళ్ళు పడుతుంటూ. రాజశేఖరరావు మిత్రుడితో "అయితే ఒక్క వరకు కాస్త్రీ! అమ్మాయి డిగ్రీ కోర్సు పూర్తి చేయించు. ఈలోగా వాడి ఎం. కాం కూడా అవుతుంది" అన్నాడు తేలికయిన హృదయంతో.

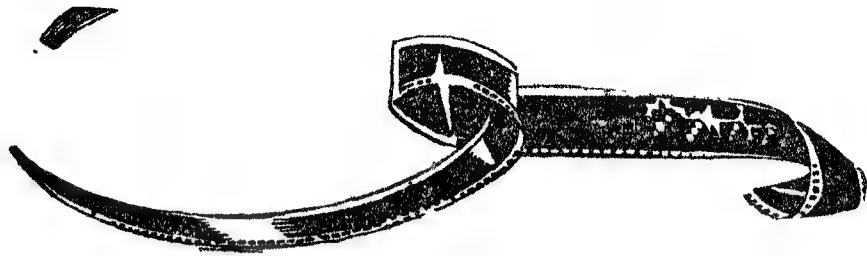
"అలాగే" అన్నాడు కాస్త్రీగారు.

లక్ష్మీ నారాయణగారు సమస్య తీరినందుకు సంతోషించాడు.

ఆ మరుసటి రోజున క్రితం సాయంత్రం జరిగిన దండా విష్ణు రామనాథ గుండెకాయ గారిలో ఎనిమిది పల్లెలు కొట్టి నడవగా విడిచి...

అంతే.

సాంఘికాలకు “చెడ్డకాలం”

1959,60

సాంఘికాలకు మంచికాలం. ఆయా సంవత్సరాలలో ఎక్కువగా సాంఘికాలే విడుదలైనవి. విజయ మొందిన వాటిలో కూడా అనే ఎక్కువ. గత మూడేళ్లలో కొత్తగా ప్రారంభించిన చిత్రాలలో కూడా సాంఘికాలే ఎక్కువ.

అయితే 1961 లో పరిస్థితులు మారుతున్న మూడవలు కనిపిస్తున్నవి. సాంఘికాలపై మోజు తగ్గుతున్నది. మోజు కంటే ‘భరోసా’ పోతున్నది. పెక్కుబడిపై అర్జునుడు (రిటర్న్స్) సంబంధించి నంతవరకు బిరాళికాలే క్షేమప్రదమనే (సేవ్) అభిప్రాయం నిర్మాతలలో బలపడుతున్నది.

ఒక ప్రముఖ నిర్మాత చేసిన వ్యాఖ్య—ఒక బిరాళిక చిత్రం తంపెట్టినామూ అంటే ఫలితం

అను యీరోజే అంచనా వేయవచ్చు. రూపాయికి ఒక అణా అటూ యిటూలో తాళనప్పుడు చెప్పవచ్చు. సాంఘికం తంపెట్టినామూ అంటే ఇప్పుడు ఎన్ని అంచనాలు వేసుకొన్నా అసలు ఫలితం విడుదల అనంతరం కాని తేలదు. ఎందుకొచ్చిన రిస్క్. బిరాళికాలలో ‘బిల్వ’ గా బిజినెస్ చేసుకు పోవచ్చు.

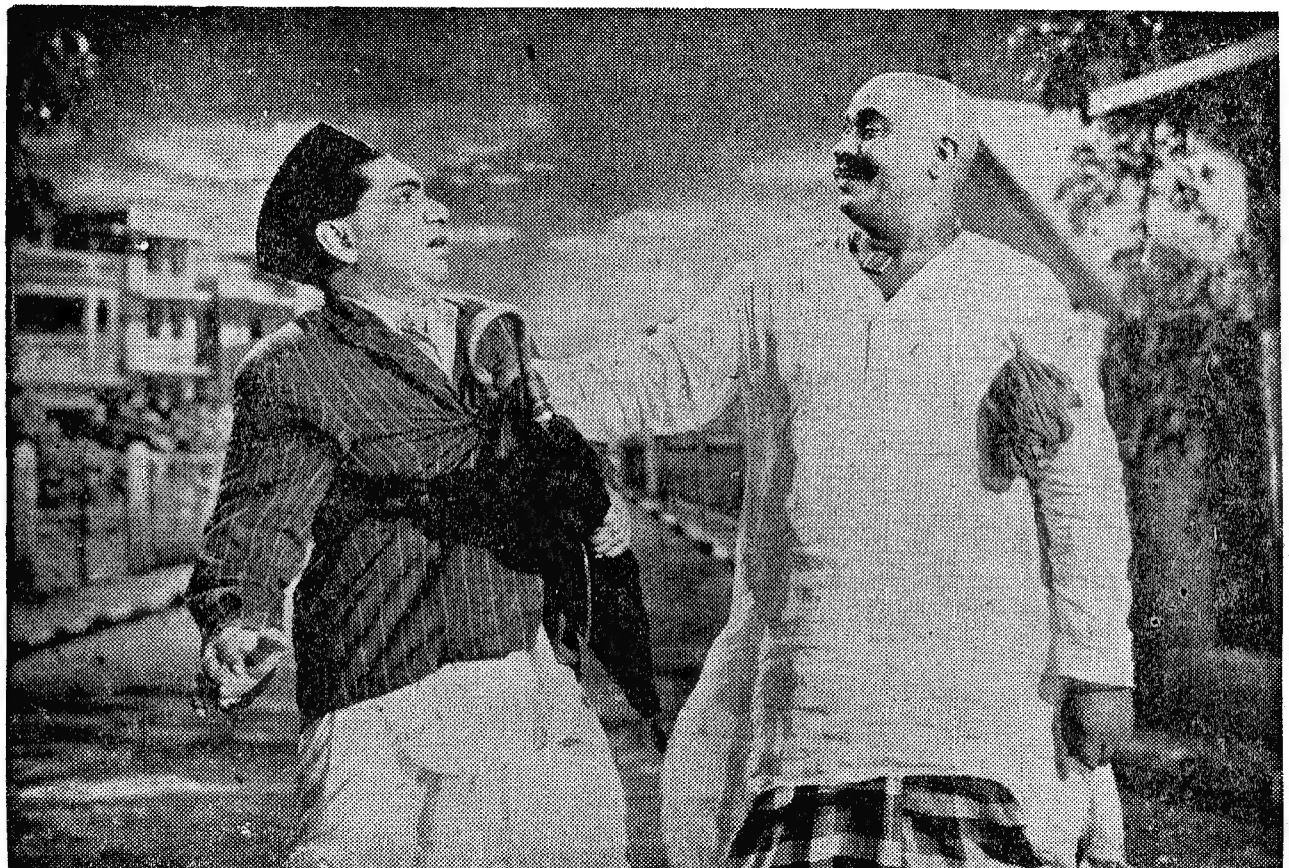
ఈ భోరణికలోనే ఎక్కువ మంది నిర్మాతల పూహలు పోతున్నవి.

ఇది ఇలా ఉండగా ‘బి’, ‘సి’ సెంటర్లలో (ముఖ్యంగా “సి” కేంద్రాలలో) బి. సి వాటి ఇతివృత్తాలకే ఆకర్షణ ఉంటున్నది. రెండవ వరుస మూడవ వరుస విడుదలలలో బిరాళికాలపైన జాననదాలపైన మంచి వసూళ్లు ఉంటున్నవి. సాంఘిక

కాలపై వసూళ్లు పైవాటితో పోల్చి చూస్తే చాలా తక్కువ. మొదటి వరుస విడుదలలో శత దినోత్సవాలు, రజతోత్సవాలు జరుపుకొన్న సాంఘికాలు మాత్రం రెండవ, మూడవ వరుస విడుదలలో నాలుగు రాళ్లు కళ్లుజూస్తున్నవి కాని నగలు (వివరే) సాంఘికాలకు ఆ రాళ్లయినా లేవు.

బిరాళికాలు, జాననదాలు అయితే మొదటి వరుస విడుదలలో ధియేలర్లు కొరతవల్ల నేమి, కొత్త చిత్రాల పోటీ తాకిడి విస్తారంగా ఉన్నందు వల్ల నేమి తగినంత డబ్బు చేసుకోకపోయినా రెండవ, మూడవ వరుస విడుదలలలో ఆ నష్టం భరించేసుకొనే అవకాశం ఉంటుంది. కనీసం అట్టి అవకాశానికి ఆశ అయినా కనిపిస్తుంది. నగలు సాంఘిక చిత్రాలకు, అందులో మేటి నటన

కాంతికళా ఫిలిమ్స్ వారి “శాంత” చిత్రంలో రేలంగి, మహంతాళి వెంకయ్య.

రాజ్ కపూర్ చిత్రం 'జన్ దేవ్ మి గంగా విహారి హై'లో నటించి.

కె. వి. లక్ష్మీ ప్రాడక్షన్స్ వారి
‘కన్న కొడుకు’లో క. వ. కుమారి.

శ్రీ కాంత్ ప్రాడక్షన్స్ “సతిసులోచన”లో కాంతారావు, రాజశ్రీ.

సాంఘిక చిత్రాలు

తన సీనియరు అయిన అనకాంబ, ఆకాంబ మరియు తక్కువ, మరియు తక్కువ.

సీనియర్ కేవలం వ్యాపారంగా చేలామణి అవుతున్న యీ రోజుల్లో, డబ్బు చిక్కడం దుర్లభమవుతున్న ఈ కాలంలో—మనీ మార్కెట్ టైటిగా ఉన్న ఈ తరుణంలో, తక్కువ మంది తారలు, అంతకంటే తక్కువ ‘స్టార్ కాంటినెన్స్’కు నిలు ఉన్న యీ దినాల్లో ఏ పెట్టుబడిదారు అయినా సేవ పొరాణికాలపైనే డబ్బు వెచ్చించడం, దిక్కి సాంఘికాలపై భృష్టిని మరల్చడంకా సేవడం సహజమే కావచ్చు.

ఇది ఇలా ఉండగా దాదాపు ఒకే తారాగణం కల సాంఘిక చిత్రాలు రెండు మూడు, ఒకటి రెండు వారాల ఎడంలో విడుదలైతే ఆ రెండింటికీ ఏదో ఒక్కటే డబ్బు చేసుకొంటుందనే అభిప్రాయం నిర్మాతలతో ఉంది అందుకు వారికి ప్రబల నిదర్శనాలు కనిపించినవి కూడా అలానే దాదాపు ఒకే అభివృద్ధి కల, దాదాపు ఒకే తరహా

చిత్రాలు కల రెండు మూడు సాంఘిక చిత్రాలు మూడు నాలుగు వారాల ఎడంలో విడుదలైతే వాటిలో ఏదో ఒక్కటే డబ్బు చేసుకొంటుందనే నిర్మాతల అభిప్రాయం ఈ రెండు తరగతుల చిత్రాలకు ‘బి’, ‘సి’ సెంటర్లలో మొదటి వరుస విడుదలతోనూ, దరిమిలా అన్ని సెంటర్లలో రెండవ మూడవ వరుస విడుదలతోనూ వనూళ్లు సరిగా ఉండవు పొరాణికాలకు, జానపదాలకు అయితే ఈ యిబ్బందులు ఉండవు కృష్ణులు, నారదుళ్లు వేమంలో కనిపిస్తే చాలు—పాతధారుల వరుసను ఎంతయినా యిబ్బంది లేదు బుట్టబొమ్మలకు ఆ చేదులు మేల అడించినా, పేద్యాక్ పొడించినా చెల్లుతుంది!

ప్రేక్షకులలో కరుడుగట్టిన అభిప్రాయాలు కొన్ని కలవని, వాటికి విరుద్ధంగా పోతే సాంఘికాలు దెబ్బతింటున్నవి నిర్మాతల నిశ్చితార్థి ప్రాయమై ఉన్నది “కరుడుగట్టిన అభిప్రాయాలకు దిష్టమైనవి” అన్న వదలకు “యూంటి సెంటిమెంట్” అని తరుచు వాడుతూ ఉంటారు దీని ప్రకారం నిర్మాతలు అనుకొంటున్నదీ, నిజమని వారికి “నిరూపితమైనది” యిది—విశ్వస్త్ర పాత్రలకు వివాహం చెయ్యరాదు అన్నదమ్ముల పాత్రలు రెండు ఉంటే అన్న అన్నవాడు మంచివాడూ, తమ్ముడు అన్నవాడూ దుర్మార్గుడు కావాలి అన్నను దుష్టనిగా చూడరాదు హీరోకు దుష్ట లక్షణాలు ఉండకూడదు నిర్దనికురాలైన తల్లి కొడుకును కాపాడేందుకు అనివార్యపరిస్థితిలో దొంగతనం చెయ్యరాదు ప్రేమ ఫలితాలే కాని విఫలం కారాదు వగైరా వగైరా

నిర్మాతలు వీటిని నమ్మి ‘చాందస మార్గం’లో పోదానికి ప్రబల నిదర్శనాలు వున్నా పాత్ర పుస్తీ, నవ్వివేకకల్పనా సహజంగాను, మిక్కిలి సామర్థ్యంతో సందించేదాగాను ఉంటే చిత్రవిజయానికి ఖోకా లేదని “మర్రి పెళ్లి”, “మాయంటి మహాలక్ష్మి”, “పెళ్లికానుక” ఇప్పటి సరికొత్త సాంఘికము నిరూపించినవి “యూంటి సెంటిమెంట్” ను తమిళ ప్రేక్షకులు, హిందీ ప్రేక్షకులు సహించి నంతగా! తెలుగు ప్రేక్షకులు సహించకపోవడం, కోపవీయమే అయితే, యింకా అనేక ఇతర కారణాలవల్ల చిత్రం దెబ్బతింటే, అన్నింటికీ ‘యూంటి సెంటిమెంట్’ ము దిచి పెట్టే నిర్మాతలు చాందస మార్గంలో పోవడం ఇంకా ఎక్కువ కోర నియమైన విషయం

సాంఘిక చిత్రాలు నిర్మించేవారిలో వదిలి లోమ్మిది మంది ఖెంగాలీ, హిందీ కథలను అనుసరించి, లేదా రెండు మూడింటిని కలిపికొట్టి, వారికి లభ్యమయ్యే తారలకు పాత్రలు సందర్భమైనా, అనందర్థమైనా తోడించి, ఎక్కువ నిడివికోసం ఇంకా అనేక తోకలు చేర్చి కూర్చి చిత్రపు వెల్లు విడచి సాము చేయడంవల్లనే పెక్కు చిత్రాలు దెబ్బ తింటున్నవి కథను చిత్రం వచ్చినట్లు చివర నిమిషంలో కూడా మార్పడం, కథను పూర్తి చెయ్యకుండా పెట్టుకు వెళ్లడం, వాటిక ఖోరణిలో సంభాషణలు నడిపించి సీనియర్ విలువలు మంట గలవడం వంటి అనేక అనర్థాలు కూడా సాంఘికం విషయంలో కానవస్తున్నవి

సాంఘికాలపై రెండవ వరుస, మూడవ వరుస

ఒక్కొక్కప్పుడు ఇల్లు వదలి ఎక్కడికైనా పారిపోదామనిపించేది. ఆత్మహత్యగురించి ఆలోచించాను కూడా. రెండు మూడు నెలలు గడిచేసరికి నాలో ఏదో లోపం ఉందన్న సంగతి విశదమైంది. కాని దాని రూపురేఖలు నిర్ణయించలేకపోయాను. డబ్బు — ఆరోగ్యం — హోదా అన్నీ పున్నాయి. కాని ఏదో అగాధం—సిగరెట్లు మొదలు పెట్టాను. ఎవరో బ్రాంది తాగమన్నారు. అప్పుడప్పుడు అది కూడా ప్రారంభించాను. వెదు అలవాట్లు పరిస్థితుల ప్రభులం పుంలేనేకాని రావు. నేను జీవిత లక్ష్యంలోంచి దిగజారిపోతున్నానని తెలుసు. కాని నాలంతలు నేను అడ్డుపడలేను—

బండి అగింది. పారి స్టేషనులో ఎవరో గుర్తు పట్టి గబగబ దిగివెళ్ళి కలుసుకుని మాట్లాడ సాగాడు. నుండరికి ముళ్ళమీదున్నట్టుంది. ఏదో పుస్తకం చదవబోయింది—దృష్టి కేంద్రీకృతం కాలేదు.

‘నా క్లాస్ మేట్—పెళ్ళిచేసుకుని పోయిగా వున్నాడు’ అంటూ తిరిగవచ్చాడు పారి. అతని మాటల్లో ఎక్కడో అనూయ ధ్వనించింది. బండి కదిలేసరికి, కడకూడా కదిలింది—

‘అప్పుడే నా జీవితంలో మొదటిసారిగా మెరపు మెరిసింది. ఏదో పెద్ద ఎగ్జిబిషన్. మనశ్శాంతికానం బయలుదేరాను. దారిలో ఒకరిద్దరు పెద్దలు ఎదురై యోగక్షేమాలు విచారించి, నాన్నను వేకోళ్ళ పాగిడి పెళ్ళిచేసుకోమన్నారు. ఎగ్జిబిషన్ లో చూడవలసిందేమీలేదు. మనం రోజూ చూసేవన్న పుల్లీ ప్లాగీలతో ప్రదర్శించారు — అక్కడే, అస్ట్రేలుదగ్గరే ఆ అమ్మాయి నాకు కనపడింది.’ పారి గట్టిగా నిట్టూర్చాడు. ఆమె రూపం కళ్ళముందు కనిపించి ఉంటుంది.

‘వర్ణించేందుకు నేను కవినికాను. కళ్ళున్న వియవకుడై నా ఆమెను అండాబొమ్మనే అంటాడు. బరువెక్కి అవులింపే సౌందర్యం— కళ్ళ కదలికలతో మహాకావ్యాలు సృష్టించగలిగిన ఆ అమ్మాయి మూగ డైరీమాత్రం ఏం పోయింది ? లోపల అద్దాన్ని దాచుకుని వెక్కిరిస్తున్న చెంపలు, మెడలో చిన్న గొలుసు, ఓ చేతికి వాచీ, మరో చేతిలో పుస్తకం— అలా ఆమెకేసి చూడటం సభ్యతకాదనుకుని ఏదో బట్టలు కొన్నాను. ఆమె కూడా ఏదో కొని ‘ఈ పుస్తకం కూడా దానితో పేక చేయండి’ అంది తియ్యగా. మా ఇద్దరిపేకెట్లు తయారయ్యాయి. ఎవరో జేబుదొంగ ఓ పెద్దమనిషి వర్ణమీద కన్నీసి కొట్టి తాడు. మరొకరెవరో దొంగను పట్టుకుని చాప బాదుతున్నారు. అదృశ్యం చూస్తూ నిలబడ్డాను. వెనక్కి తిరిగిచూసేసరికి ఆ అమ్మాయి అక్కడ లేదు. ఎందుకో అమెను మళ్ళీ చూడాలనిపించింది. కాని ఎలా ? ఎప్పుడు ? ఇవీ సమస్యలు—పేకల్ బరువుగా ఉందని అనుమానంగానేవుంది. విప్పి చూసేసరికి నా అనుమానం నిజమైంది. అది ఆ అమ్మాయింది.

‘ఒకరి పన్నుపులు నేను చూడను. కాని అట్టు మీది బొమ్మ అక్కడోయిగా ఉండటంతో పేతలు తిరగవేసేసరికి ఓ చిన్న కాగితంమీద ముత్యాలాంటి అక్షరాలు కనిపించి, అమె పేరు, చిరునామా తెలియ

మిథ్యాసుందరి

(86-వ పేజీ తొలి వాయి)

జేకాయి. నుందరి సౌందర్య లక్ష్యికి ప్రతిరూపం— కథ అగింది. నుందరి ఉలిక్కి పడింది. తన కథా నాయికకు తన పేరే పెట్టుటలో అంతరార్థం ?.... ఒకవేళ తన్ను చిదిపిస్తున్నాడా ?

‘నా వివాంతమందిరంలో ఏకటిని పిల్చుకుంటూ ఆమె అటూ ఇటూ కదిలింది. పుస్తకం తిరిగి ఇచ్చేయటానికి నిశ్చయించాను. దాని భరిదు రెండు రూపాయలు. నుందరి కొనుక్కోలేకపోతుందనికాదు. నా నిజాయితీ రుజువుచేసుకుందామని — అదీకాదు— అంతాఅబద్ధం—అత్యవంచన—నుందరిని చూడాలని, మాట్లాడాలని ఆకాంక్ష, అణచుకోలేనికోరిక—అద్దం

ఒకడు — మొన్న వెన్నెల రాత్రినాడు నేను గాడిదలా ఊన్న దయ్యాన్ని చూశాను. నేరొకడు — బహుశా నీ నీడనుచూసి అలా భ్రమపడి ఉంటావు. —వి. లక్ష్మణరావు (వాల్తేరు)

ముందు నిలబడి నా ముఖంకేసి చూసుకున్నా— నాన్నపోయాక, మొదటిసారిగా ఇదే నన్ను నేను చూసు కోటం—ఎందుకో అందంగా ఉన్నాననిపించింది.

‘అనిపించటమేమిటి ?’ అనుకుంది నుందరి.

‘ఆ మరునాడు అడ్రసు ప్రకారం బయలుదేరి వెళ్ళాను—తలుపుతీసివుంది. పోల్స్ ప్రవేశించే సరికి సోపాలో కూర్చున్న నుందరి కనిపించింది. అక్కడ మరెవరూ లేరు. అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది.’

నుందరి నిట్టూర్చి వెనక్కి జారబడింది.

‘నేను మొదట్లోనే చెప్పాను. నా కథ మిమ్మల్ని విసిగిస్తుందని....’

నుందరి నొచ్చుకుని ‘అలా అనకండి—మీ కథ వింటూంటే ఏం లోచటంలేదన్నసంగతి కూడా మర్చిపోయాను’ అంది.

‘నుందరి తృప్తిపడి లేచింది. అనాడు జడతో దాక్కున్న ఆమె కురుల సౌందర్యం, తలంటుకోగా మనసును విశాకువర్చింది. మందహాసంచేసి ‘ఏం కావాలి మీకు ?’ అనడిగింది. నేను జరిగినదంతా వివరించాను.

‘దొంక్, అలా కూర్చోండి. ఇప్పుడే వస్తాను’ అని పుస్తకం అందుకుని రెండడుగులు ముందుకువేసి అగి ‘కొంచెం అలస్యమవుతుంది—కాస్త సంగీతం వినండి’ అని రేడియో ట్యూన్ చేసి రోపతికి వెళ్ళింది.

ఏదో నిరవాగతం వంపులుతిరిగిపోతోంది. సాపుగంట గడిచాక నుందరి టివీ—కానీ తీసుకోచ్చింది.

‘ఏది నిమిషాల్లో ఒకర్నిగిరించి మరొకరు పూర్తిగా తెలుసుకున్నాం. అమెతండ్రి ఓ పెద్ద బట్టల మిల్లు యజమాని. మా నాన్నకుమార్తే. అతనికి పీలం—ఇంగరాలూ వున్నాయి. అభిరుచులు కూడా ఐక్యమయ్యాయి. యూలో బ్రన్సర్ నటన ఆమె కిష్టమై తేనాక్కూడా—కింగ్ కాంగ్ కంటే దారాసింగ్ బలమైనవాడని ఆమె అంటే నేను ఎదిరించలేదు. బాపిరాజులా ప్రపంచంలో బొమ్మలు ఎవరూ గీయలేదని నేనంటే ఆమె వెంటనే అంగీకరించింది. అలా అనుకోకుండా అభిప్రాయాలు ఏకమయ్యాయి. తిరిగి వచ్చేస్తూంటే ఆమెను ఎలా కలుసుకోవాలో, ఎప్పుడు కలుసుకోవాలో తెలిసిందికాదు.

‘అతరువాత వారంరోజుల్లో ఆమెను అనుకో కుండా రెండు మూడు సార్లు సినిమాలో, టీవీలో కలుసుకున్నా. పృథురాలు మరింత దగ్గరకు వచ్చాయి.

‘ఓనాడు సాయంత్రం —

‘నుందరిని చూడాలనే కోరిక కట్టులు తెంచు కుని ఉరకలువేస్తోంది. ఈ వారం రోజుల్లో ఆమెను పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్నాననే అనుకున్నా— మాటలూ, చేతలూ పరీక్షించి ఓ నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఆమె నన్ను ప్రేమిస్తోంది. నుందరి తండ్రితో పరిచయం చేసుకుని ఎలాగైనా పెళ్ళి చేసుకోవాలి. అలస్యమెందుకని బయలుదేరితే ప్రకృతి బెదిరించింది. అకాశమంతా మబ్బుల మయం, అక్కడక్కడా కనిపించి మాయమవుతూన్న వెలుగుసుక్కులు — మెరుపులు—దురంగా ఉరు ములు—ఈవానలో వెళ్ళటం తెలివి తక్కువ. నుందరి వివిధంగా అర్థం చేసుకుంటుందో ఏమో మరి— ప్రకృతిని నిందిస్తూ గదిలో కూర్చున్నా —

‘ఇంటిముందు ఓ కారు పెద్దగా దప్పుడు చేస్తూ అగింది. ఏక్సిడెంట్ మోసాని బయటకువచ్చి చూశాను. గాజుతలుపుల మీదుగా జారుతున్న పిటిబిందుపులగుండా నుందరిముఖం పొడుగ్గా కనిపించింది. వరుగుతుకువెళ్ళి ఇంటికి తీసుకు వచ్చాను.

‘అనుకోకుండా కలుసుకున్నాం’ అంది చెదరిన ముంగురులు సరిచేసుకుంటూ. అగదిలో ఏదో చిత్ర మైన దీపం వెలిగిపట్టనిపించింది నాకు.

‘అవును. మీరు వద్దనుకున్నా విధి మిమ్మల్ని లాక్కొస్తోంది’ అన్నాను ఎత్తిపొడుపుగా.

నుందరి కోపంగా చూసింది.

‘అలాంటి అభిప్రాయం నాకుంటే మీయింటి కెందుకోస్తాను ?’

‘కారు పాడైంది. ముందుకు కదలటంలేదు. గత్యంతరంలేదు.’

‘అలాగా !...బాగు చేయటం నాకు చేతనవును. వస్తాను’ అంటూ కడతలతోయింది. సరిహాసం ప్రమాదంగా పరిణమిస్తుందని భనువుగా చేయి పట్టుకుని ఆపాను. నుందరి ఏమీ అనక చిన్నగ్గో నవ్వింది. ఇల్లి లో తా, చూపించాను. మేడమీది నాగి చూపకూడదనుకున్నాను. కాని నుందరి వద లేళ్ళు. అక్కడక్కడావున్న బ్రాండ్ సినిమాలు, జాగుప్ప

కరమైన చిత్రాలు — అన్నీ అమెరికంటున్నాయి. నుందరి బాగుంది విమమకుంటుందో ముఖ భావాలనుండి తెలుసుకోవాలికి ప్రయత్నించాను. ఎప్పటికీ మళ్ళీ నవ్వుతూ ఉంది. అది ఊహకందని అగాధం.

'పిటితోబాటు సిగరెట్లు వుండితీర్చిందే! మరి మీరు కాలుస్తూండగా నేనెప్పుడూ చూడలేదు నుమండి' అంది మెట్ట దిగి వస్తూ—

చిన్నగానవ్వి, సమాధానంగా సిగరెట్ వెలిగించాను.

'అరగంట గడిచాక వర్షం వాగా తగ్గిపోయింది. నుందరి కారు బాగుచేసుకుని కదలిపోయింది. నుందరి బాగుంది విమమకుంటుందని మీ అభిప్రాయం?' అని అగిపోయాడు హరి.

'అతనిదే కథ చెప్తాడు—కాలక్షేపానికి విధానమను కున్న' నుందరి ఉలిక్కి పడింది. ఆ ప్రశ్నకు విమమ సమాధానం చెప్పటం?

'చెప్పండి సీతాపతిగారూ!' అని రెట్టించాడు.

'నుందరి శ్రీమంతురాలంటున్నావ్ — ఇలాంటి దురభ్యాసాలు వాళ్ళకు సహజం. అందుకని ఆమె నిన్ను మంచిగానే అర్థంచేసుకునుండా. అదీకాక ఎలాంటి నిరసనభావన కనపర్యలేదు. మనోభావాలు హరిగారి దాచివుంచటం ఎవరితరమూ కాదు—' హరి నవ్వాడు.

'అక్కడ మీరు పారబడ్డారు. నేను ముందే చెప్పాను. ఆమె హృదయం నమ్మద్రంకంలే తోతై నది. అందులో ఏం ఉన్నది తేలిగ్గా అర్థం కాదు. ఆ తరువాత వారంరోజులు నుందరి ఎక్కడా కనపడలేదు. ఏదోజాకారోజు ఆమెను చూద్దామనుకోటం—అభిమానం అడ్డుపడటం—జరుగుతూ వచ్చింది. చివరకు నేనే వెళ్ళాను ఓనాడు. నుందరి నవ్వుతూ ఆహ్వానించింది. కాఫీ అందించింది.

'ఏమండోయ్! మా ఇంట్లో కాఫీ తప్పింది బ్రాందీ దొరకదు. అతిశయిస్తూనం నరిగి జరగ నందుకు మన్నించండి—' అంది. గుండెను చీల్చి వేశాయి అమాటలు—అందలోపున్న వ్యంగ్యం నా కర్ణమైంది. ఆమె కేం సమాధానం చెప్పారో తెలియక నవ్వేసి గోడకేసి చూశాను.

'మీ గది గోడపొడవున్న చిత్రాల్లాంటివి ఇక్కడ లేవండి—మీకోసమైనా తెప్పిద్దామంటే నాన్నగారు కోప్పడతారు'. మరో గుండు దూసుకు పోయింది. నుందరిముఖంకేసి చూశాను.

'ఎక్కడో—ఏమూతో—ఆ చిరునవ్వుమధ్య కఠిన్యం కనిపించింది. నేను లేచి ఆమెకు దగ్గరగా వెళ్ళాను.

'నుందరి!...నవ్వెందు కిలా విడిపిసిన్?.... దురభ్యాసాలున్న మాట నిజం. ఒకమనిషి పతనమైనంతమాత్రాన అతనికి భవిష్యత్తు లేదనుకోటం పారపాటు. పరిస్థితుల ఒత్తిడికి ప్రతివాడు తనకూ, సంఘానికీ, సహచరులకూ ఇష్టంలేని పనులు ఎన్నో చేస్తాడు. చెడు అలవాట్లను దండగా గుచ్చి మెడలో వేసుకుంటాడు. అది తనకు సొంద స్వాస్థ్యమిస్తుందని, నలుగురూ అందల మెక్కిస్తారని కాదు. అలాగే నా వాస్తవికతకు మత్తుమందు జల్లి అల్పనందం అనుభవిద్దామని. అలాంటి వ్యక్తుల్ని అనవ్యయంకోరారు....'

నుందరి ఆశ్చర్యంతో నాణేని దూసింది. బహుశా: ఆమె ఊహించని భావాలను వెలిగివేస్తుంటాను. 'మీ భావాలు వికలమైనవే — పునర్జన్మ ఉన్నదని నమ్మినప్పుడు మీరు మంచిగా ఎందుకు మారకూడదు?.... అలా స్వచ్ఛతపోదాక నాకు కనిపించండి—దాట' అంది.

'నుందరికి సమాధానం చెప్పకుండా, చకచకా నడిచి వచ్చేశాను. చిత్తం వచ్చినట్టు నా అంతరంగికాన్ని విమర్శించినందుకు ఒకవంక కోపం, నిజాన్ని ఎత్తిచూపినందుకు మరొకవంక వశ్యతావం—ఒక దానితో ఒకటి పెనగులాడాయి. అలా నడుస్తూ నడుస్తూపోయి ఏకాంతంగా నమ్మద్రపు ఒడ్డున కూర్చున్నా. ప్రతి పిటిచిందువులోనూ నుందరి 'నుందరరూపం కనిపించింది. పిటి చిందువు అణువులుగా విడిచిపెట్టుకుంటూ ఆమె రూపం లంతరించి, 'స్వచ్ఛతపోదాక నాకు కనిపించండి. దాట' అన్న మాటలు వెలువడ్డాయి. వదే వదే అదే నందోదన.

'అన్నమిన్ను సూర్యుడు ఏదో సందేశం అందించి పోయాడు. నేళ్ళుమధ్య తగలదుతున్న సిగరెట్లును కోపంతో అలల మధ్యకు విసిరివేశాను. చొక్కా జేబులో పున్న సిగరెట్ కేవల తరుక్కుమంది. తెరవగానే సంగీతం పొడుతుందని విదేశంనుండి తెప్పించాను. ఏవో నిర్ణయాలు చేసుకుని వెలికి అనందంతో ఇంటికి తిరిగి వచ్చాను.'

హరి, కథ ఆపుచేసి సిగరెట్లు వెలిగించాడు. చికటిపడింది. నుందరి కిటికీలోంచి బయటకు చూసింది. వంకరగా తిరిగి పోతున్న రైలు నల్ల త్రాచులా కనపడింది. చలిగాలి జిప్సన కొడుతోంది. అందకారంలో అనవాయుడి అర్తనాదంలా ఇంజను కూతపెట్టింది.

'ఆతరువాత నాలో వచ్చిన మార్పును మీరు ఊహించగలరు' అన్నాడు హరి.

సీతాపతి తల నిలువుగా అడిచి 'అవును. ఆనాటినుండి క్రమజీవితాని కంవాలుపడివుంటావు. సిగరెట్లు కాల్చటం, బ్రాందీ తాగటం, వేశాపాతా లేకుండా దేశదిమ్మరితా తిరగటం మానుకుంటావు. జాగుప్పాకరమై చిత్రాలు తీసిపోసి, ఆధ్యాత్మికచింతనను, విజ్ఞానాన్ని ప్రసాదించే పటాలు తగిలించివుంటావు' అన్నారు.

'హరి తప్పిగా నవ్వి, మీరన్నది నూటికి నూరు వంతులు నిజం—ఆతరువాత కథను పూర్తిచేసేయండి' అన్నాడు. నుందరి అసంతృప్తిగా నిట్టూర్చింది. పనందుగా సాగుతుందనుకున్న కథ అలా ప్రేమవివాహంలో ముగింపుకావటం ఆమెకు సుతరామూ ఇష్టంలేదు. అలా శుభాంతమైవుంటే ఈ అబ్బాయి కోకమూరిలా ఇలా ఎందుకు విలసిల్లూ కూర్చుంటాడు?....కనుక ఆతరువాత ఏదో దారుణమైన సంఘటన జరిగివుండాలి. ఒకవేళ నుందరి చనిపోయిందేమో!....సీతాపతి మెల్లగా దగ్గర.

'ఆతరువాతి కథ బహు సులభం. నువ్వు రుజు మార్గంలో పడ్డావని రుజువుకాగానే నుందరి నీ మెళ్ళో దండవేసి ఉంటుంది. కొంతకాలం ఆనందంగా జీవితానాక పయనించిఉంటుంది. ఆ తరువాత ఏదో ట్రాజెడీ....! ఆయన ఎలా ముగించారో తెలియక అగిపోయారు.

చిత్రకారుడు—ఎమ్. రత్నన్ (అలూరు)

హరి అసలే బాధలో ఉన్నాడు. తనేమైనా అంటే వుండుమీద కారంతా పని చేస్తూంది. అందుకే మాటల్ని తాగతగా విరుక్కుని వాడారు. అందు కనుగుణంగా ముఖభావాలుకూడా ప్రదర్శించారు. 'సీతాపతిగారూ!....మళ్ళీ పారబడ్డారు. అసలు మా వివాహం జరగనేలేదు....'

నుందరి ఉలిక్కిపడింది. 'అంటే?....' అనడిగింది అమ్మ.

బండి వెలుగుమధ్య అగింది. ప్లాటుపారమీద వెండర్ల రోద అకాశంవరకూ పరుగెత్తింది.

'మీరు భోజనంచేయారా? ఎనిమిది కావస్తోంది' అన్నాడు.

నుందరి విసుక్కుంది. కథ పూర్తిచేయకుండా ఏవిటి అవకతవక ప్రశ్నలు?

'మనం మొదటితరగతి ప్రయాణికులం. భోజనం ఇక్కడికే వస్తుంది' అన్నారు సీతాపతి. హరి మాట్లాడకుండా దిగి వెళ్ళిపోయాడు.

'ఇతన్ గట్టిచిక్కె వచ్చింది. మళ్ళీ ఎప్పుడోస్తాడో ఏమో!' అనుకుంది నుందరి. బండి బయలుదేరేసమయానికి హరి వచ్చాడు. బెడ్డింగు పరివాడు. 'ఇక నిద్రగామోలు!' అనుకుంది నుందరి. కథ పూర్తిచేయమని నాన్న అడిగితే బాగుండు ననుకుంది. ఒకటి రెండుసార్లు తనే అడిగితే కాప్పేమం దనుకుంది. అంతా అనుకోటంతోనే అగి పోయింది. ఫలితంగా హరి నుఖ నిద్రలో మునిగి పోయాడు. మరో పావుగంటకు అమ్మ, నాన్న కూడా సుషుప్తికి లొంగిపోయారు.

నుందరి పడుకుందికాని కన్ను మూతపడలేదు. రెండు మూడు సార్లు ఏదో నవల చదవటానికి యత్నించింది. కాని మనసు నిలిచిందికాదు. హరి చెప్పిన కథకు ముగింపు ఏవిటి? ఆమె అతన్ని ప్రేమించింది. అతనిలో చెడుగును తొలగించి మంచిని నిలబాటింది. అనురాగాన్ని చిందించిన ఆమె పెళ్ళిచేసుకోలేదంటాడేమిటి?... అలా ఆలోచనలు సాగిపోయాయి. అంతా—దరి చిక్కలేదు. హరి నిద్రలేస్తాడేమోనని చూసింది. మరో రెండు రోజులదాకా మేలుకునేవాడిలా కనపడలేదు.

రాత్రి పన్నెండుగంటలు. హరి మేల్కొన్నాడు. ఏదో పెద్ద జంక్షను—అమ్మా, నాన్నా కూడా మేలుకుని టీ తాగారు.

‘నిద్ర ముంచుకొస్తోందండి—మిమ్మల్ని నన్నెన్గో ఉంచాను. సుందరి చివరిసారిగా రాసిన ఈ ఉత్తరం చదువుకుంటే కథ ముగిసేవస్తుంది. నేనెందు కిలా అయినో మీకు అర్థమవుతుంది’ అంటూ ఓ నీలిరంగు కాగితం సీతాపతిగారి కిచ్చి మళ్ళీ నిద్రలో మునిగిపోయాడు. ఆయన ఉత్తరం చదువుకున్నాడు. చిత్రచిత్రితమైన భావాలు సంధ్యాకాశంలో రంగుల్లా ముఖంమీద కదిలిపోతుంటే సుందరి ఆత్రంగా చూస్తూ కూర్చుంది. సీతాపతి తనలో తాను రెండు మూడుసార్లు నవ్వుకుని ఆ ఉత్తరం సుందరి కందించాడు. సుందరి గభాల్ని తాక్కుని చదివింది:

‘చిరంజీవి శ్రీహరికి అశీర్వాదములతో మీ నాన్న ప్రాణునిదేమనగా, మన లక్ష్మణరావుగారి స్నేహితుని అమ్మాయి ఇంటరు చదువుకుంది. చక్కనిది. లక్ష్మణమైన నంశం, సంప్రదాయం, ఆచారాలు—అన్నీ ఉన్నాయి. ఆ అమ్మాయిని నీ కిచ్చి వివాహం జరిపిస్తే బాగుండునని నేనూ, లక్ష్మణరావుగారూ ఆలోచించాం. ఆ అమ్మాయి, ఆమె తలిదండ్రులు ఎల్లాంటి మద్రాసు వస్తున్నారు. నువ్వుకూడా అసేమకు బాలుగురోజులు నెలవుపెట్టి వచ్చి అమ్మాయిని చూసుకోవలసింది. ఇద్దరికీ నచ్చితే వెంటనే వివాహం జరిపిద్దాం. కాదు, కూడదు అనకు. బుద్ధిగా మీ నాన్న ఆజ్ఞను శిరసావహించు—నీరాకకేనం ఎదురుచూస్తున్నాం—మీ అమ్మ ఈ సంగతినా విని తెగ మురిసిపోతోంది. నీ ఇష్టాయిష్టాలు తరువాత చూసుకుందాం. కానీ మర్యాదకోసమై నా ముందు రావలసింది. తక్కినసంగతులు నేరుగా మాట్లాడుకుందాం. గమనించవలెను.’

సుందరి తెల్లమొహం వేసింది. ఆమెకు తలా తోకా అర్థంకాలేదు.

‘సుందరి కడపారిగా రాసిన ఉత్తరం’ అన్నా డాబ్బాయి. ఇదేదో తండ్రి కొడుక్కో రాసింది. పోనీ పోరపిలువ మరో ఉత్తరం ఇచ్చాడేమోననుకుంటే అతనికి తలిదండ్రులు లేరని ఇందాకనే స్పష్టపరి తాడు. ఆమె అయోమయంగా నావ్వుకేసి చూసింది.

సీతాపతి చిరునవ్వు నవ్వి ‘ఇంకా అర్థంకాలా?’ అన్నాడు.

‘నేనంతా తెలుసుకున్నాను’ అన్న భావన ఆ మాటల్లో స్పష్టమైంది.

సుందరి తల అడ్డంగా ఊపింది.

‘అయితే చెప్తాను విను....’ అంటూ మొదలు పెట్టేలోగా పారి నిద్రలోంచి లేచి కూర్చున్నాడు. కళ్ళు నలుముకుని, బద్దకంగా వళ్ళు విరుచుకుని గడియారంవంక చూశాడు.

‘అబ్బ!....ఓంటింగంటి వాటింది. మద్రాసు దగ్గరపడిందన్న మాట !

ఇంతకూ ఉత్తరం చదువుకున్నారా ?.... అంతా బోదపడిందా ?’ అన్నాడు.

‘అహ !.... అంతా పూర్తిగా అర్థమైంది. మిమ్మల్ని ఏమీ అనుకోకుండావుంటే నేను కొన్ని

వ్రళ్ళలు అడుగుతాను. కాస్త నూటిగా, ఉన్న దున్నట్టు చెబుతావా ?’ అనడిగారు సీతాపతి.

‘తప్పుకుండా....’ అన్నాడు సిగరెట్టు ముట్టించి.

‘నీ పేరు శ్రీహరి. మీ నాన్న వెంకటేశంగారు—మద్రాసులో క్లిడ్డరు. నువ్వు ప్రస్తుతం పెళ్ళి చూపు లకు వెడుతున్నావు. ఇంతసేపూ నువ్వు చెప్పిన కథంతా నిజంగా కథ—’

పారి గుడ్డు తేలేసి గుటకులుమింగాడు. సుందరి చాలుగా నవ్వుకుంది.

‘ఏం !....మాట్లాడవ ?’ అని రెట్టించారు సీతాపతి.

‘అక్కలా నిజం !....అయితే ఈ సంగతి మీరెలా కనుక్కున్నారు ?’ అన్నాడు ఆశ్చర్యంగా.

‘ఓయి వెర్రినాయనా !.... ఇంత చక్కగా కథ అల్లి నటిస్తూ వచ్చి చివరి ఘట్టంలో వచ్చులో కాలేకావు’ అంటూ ఆ ఉత్తరం తిరిగిచ్చారు.

పారి సిగ్గుతో తలవంచుకున్నాడు.

‘క్షమించండి. మీరు పెద్దవారు. మీముందు అబద్ధమాడటం నా ఆభిమతం కాదు. మీ అమ్మాయి ఏం తోవటంలేదని మొదట్నుంచీ విను క్కుంటున్నారు. ఎవరైనా ప్రయాణంచేస్తే సుఖంగా, హాయిగా ఉండాలి నా అభిప్రాయం. అందుకని ముఖానికి విషాదం వూసుకుని, నేను ఎప్పుడో అల్లిన కథను మీకు చెప్పాను. అంతేకాని మిమ్మల్ని మోసంచేద్దామనికాదు.’

సీతాపతి చిన్నగా నవ్వాడు.

‘అయితే సుందరి రాసిన ఉత్తరంమాట ?...’ అనడిగింది. సుందరి.

‘ఇదుగో అసక్తిగావుంటే చదవండి’ అంటూ మరో ఉత్తరం అందించాడు. సుందరి చదువు కుంది. పారిని సరిదిద్దుతామని అతన్ని ప్రేమింది నట్టు నటింపిందని, తనకు ముందే వివాహమైందని, తన్ను మర్యాదవలసిందని ఆ ఉత్తరంలో వుంది.

దురంగా మద్రాసు కనిపిస్తోంది.

‘నీకు పెళ్ళిచేసుకోటం ఇష్టం లేనట్టు మీ నాన్నగారు రాశారు. నిజంగావా ?’ అనడిగారు సీతాపతి.

‘నాకు నచ్చిన అమ్మాయి దొరికేవరకూ—ఈ చూసే అమ్మాయి ఎలా ఉంటుందో మరి—’ అతని కళ్ళలో తియ్యటి కలలు మెదిలాయి.

‘అంతడాకా ఆగటమెందుకు ? లక్ష్మణరావు గారు నా ప్రయమిత్రులు—నువ్వు చూడబోయే అమ్మాయి నీ కెదురుగానే వుంది.’

సుందరి సిగ్గుతో తల వంచుకుంది. అయితేనేం ? క్రింగంటి పారిని గమనిస్తూనే వుంది. అతని కళ్ళు తళుక్కుమన్నాయి.

‘చూసింది చాలుకానీ, ఒకవేళ ఆమెను పెళ్ళి చేసు కున్నా ఇలాంటి కథలు చెప్పమోకు—ఆడువారి బుద్ధి వక్రమార్గంలో వెడుతుంది. జాగ్రత్త !’ అని సీతా పతిగారు నవ్వాడు. పారి, సుందరి, అమ్మ ఒక్క సారిగా నవ్వుతే ఇంజను మద్రాసు వచ్చేసింది. పెట్టే బేడా సర్దుకోక ఆ కేరింలా లేమిటి ?’ అని కూక లేసింది.

80 రోజులలో భూ ప్రదక్షిణం

(16 వ పేజీ తరువాయి)

క్షణామీద ఆ మొలక విరిగి పెద్ద చెట్టు అయి పూడలు వేసింది. వేళ్ళ పారించి.

‘అబ్బే, లాభంలేదు. పిచ్చితనం నా దంలా’ అనుకున్నాడు. ‘ఆ పోదూ. పిచ్చో, వెర్లో—ఉన్న దొక్కటే ఉపాయం’ అని గొణిగాడు. ఏ మవుతుందేమిటి మనో అని ఎవరికో జవాబిచ్చినట్టు తల ఎగలేశాడు. ఇలాంటి మొండి రాక్షసుల కిదొక్కటే మందు అని నవ్వుతెప్పుకున్నాడు తనకి తనే.

ఉపాయానికి రూపాంతరాలేమీ ఆలోచించలేదు. ఎవరితోనూ చర్చించనూ లేదు. కానీ, వెంటనే కదిలి పాములా కొమ్మ వెంజడే చరచర పాకి, కొమ్మ బాగా వంగి నేలను తాకుతున్న అవతలి చివర అందునుంచి దిగజారాడు.

గంటలు కరిగిపోతున్నాయి. చిక్కటి చీకటిమెల్లిగా తెల్లబోతుంది—జరగబోయే కథతెలిసినట్టు.

* * *

దురదృష్టవంతులూ అయ్యారా మ రణాని కి వేళ కావచ్చింది — ఒక్క సారి గా భారీతూర్పు నాదాలతో దిక్కులు మారుమోగాయి. నిద్రా ముద్రితమైన జనానీకం అంతా జాగరితం అయింది పునరుజ్జీవవంతా ఉంది ఆ దృశ్యం.

అలయం ద్వారాలు తెరుచుకోంటున్నాయి. రోపం నుంచి కాంతి నమృద్రం ఒక్క మారుగా పెద్ద తెరటంలా ఇవతలికి విరుచుకు పడింది. కాగడాం కాంతితో అయ్యారా కనిపించింది — దూరంనించి చూస్తున్న ఫోగ్ బృందానికి. ఇద్దరు పురోహితులు ఆమెను బలవంతాన నట్టుకుని ఇవతలకు ఈడ్చుకు వస్తున్నారు. ప్రాణ రక్షణ అనేది జీవీకి అతి సహజమైన కోరిక. ప్రాణానికి ప్రమాదం వస్తే క్షణంలో గ్రహించగలరు. మత్తు పదార్థాంశల్లో స్పృహ, జ్ఞానం కోల్పోయిన అయ్యారా కూడా, ఆ క్షణంలో అప్రయత్నంగానే ప్రమాదాన్ని గుర్తించి ఉండాలి. ఒక్కమారుగా ముతును వది లించుకుని హంతకుల నట్టు తప్పించుకు పారి పోవడానికి శతవిధాల ప్రయత్నిస్తోంది. ఆ దృశ్యం చూడగానే సర్ ఫిఫ్ఫిన్ పూదయం ఉద్వేగంతో నిండిపోయింది. అవేశంతో అప్రయత్నంగా ఫోగ్ వెయ్య పట్టుకోబోయేసరికి, ఫోగ్ చేతిలో విప్పవ బాకు కనబడింది.

దురాన జనంలో సరంభం చెలరేగింది ఒకసారి. పురోహితులు అయ్యారాను ఆడుపురో ఉంచడాని కని తిరిగి భంగు, గంజాయి ధూపం ప్రయో గించినట్టున్నారు. ఆమె తిరిగి కొద్దిగా సోలి పోయింది. ఫకీర్ల చేతులలో వాలి, యాంత్రికంగా నడుస్తున్నది. జనం అవేశంలో నినాదాలు, హర్ష ధ్వనాలు, చేస్తున్నారు. జేజేలు కొడుతున్నారు.

(ఇంకా ఉంది) ★

గళ్లనుడికట్టు-39

ఆధారాలు

అడ్డము

1. మంచి రుచి కాకరమైన చేడు కూరగాయ.
3. బండ్లయ్యేది.
5. అలవాదులో తెరటం విరిగినది పోయింది. దేశం నిశ్చయంతో వుంది.
6. కంచె మేయడం దీనికి రివాజ్.
8. వెయ్యగానే వణుకు పుట్టించేది; దీనివీమలే బలవంతమైన నర్తాన్ని పట్టుకుని చంపేస్తాయి.
9. నూట ఇరవై తులాల బరువు తొగేది.
11. కీలు విరిగి తిరగబడినట్లుంది.
13. సా సామిరంగ! అంతా చిందర వందరయి పోయిందే!
- *16. 10 నిలువులో పట్టుకు నీడించే గ్రహం.
17. ముందర ఆకారం కల్పించి చూసుకుంటే, మొదలు కనిపిస్తుంది.
19. తెలుగు దేశంలో పేరు మోసిన ఒక రాక్షసి విరుడు. తూర్పునంది ఇటోస్తే తగులుతుంది అదేశం.
21. లాభం ఉంటే వుండేమోగాని పరిగ్గా ఈ బడి ఇదవటంలేదు గదండీ.
24. చాలుంటే చాలు.
26. కర్మచేసేవాడు.
27. చదివేకాక 1 అడ్డంలో కాయపేరును ఇలా పలికాడో మనుడు.
30. ఈ బావకు వీరకాయలు సామెతలో చాలా దొరుకుతాయి.
32. ముని వాకిటిముందు నిలబడిన మహాత్ముడు.
34. రామన్న వారన్న మాటే.
35. పాలాయుధుడు అగ్రహించి ఎదురు తిరిగాడు.
37. ఒట్టు! అంతేమాటా, ఒట్టు!
38. ధూమకేతుంలో విరిగిపోయింది.
39. అన్నీ ఒక్కరి చేష్టలు. మొహం అటు తిప్పుకుంటే ముటుకు తెలిదా?

38-వ గళ్లనుడికట్టుకు జవాబులు

రా	ని	వి	3	మొ	4	ము	5	అం	ద	ము
మ	ప	ది	6	వ	7	అ	ట	దే		
పా	రా	ణి	10	ని	9	సా	రం	మ	స	
ద			12	వో	పా	ధ	ము	రు		
ము	అ	రం		ము	11	ర	కు			
	ప	దు	య			ము	కా	ము		
అ	సు	పం		వ	ము		3			
బ		9	ల	చ	ము		ల			
వా	రం	గం		న	ము	సే	లు	చ		
ని	ధ	సం		గో	ద	రి	రిం			
3	ర	ము		బి	రు	వా	రా	మ	త	

5			6	7		8			9	10
11	12		13		14		15		16	
	17	18					19	20		
	21		22		23		24		25	
26			27	28		29			30	31
32	33		34			35	36		37	
	38					39				

ఆధారాల ప్రోత్సే

గళ్లనుడికట్టు-39 లో 16 అడ్డం మాటకు, 8 నిలువు మాటకు మేము ఇచ్చిన ఆధారాలకన్న ఉత్తమమైనవి పంపినవారికి రు. 5 బహుమతి ఇస్తాము. ఆధారాలు మాకు చేరవలసిన ఆఖరి తేది ఫిబ్రవరి 18, 1961.

నిలువు

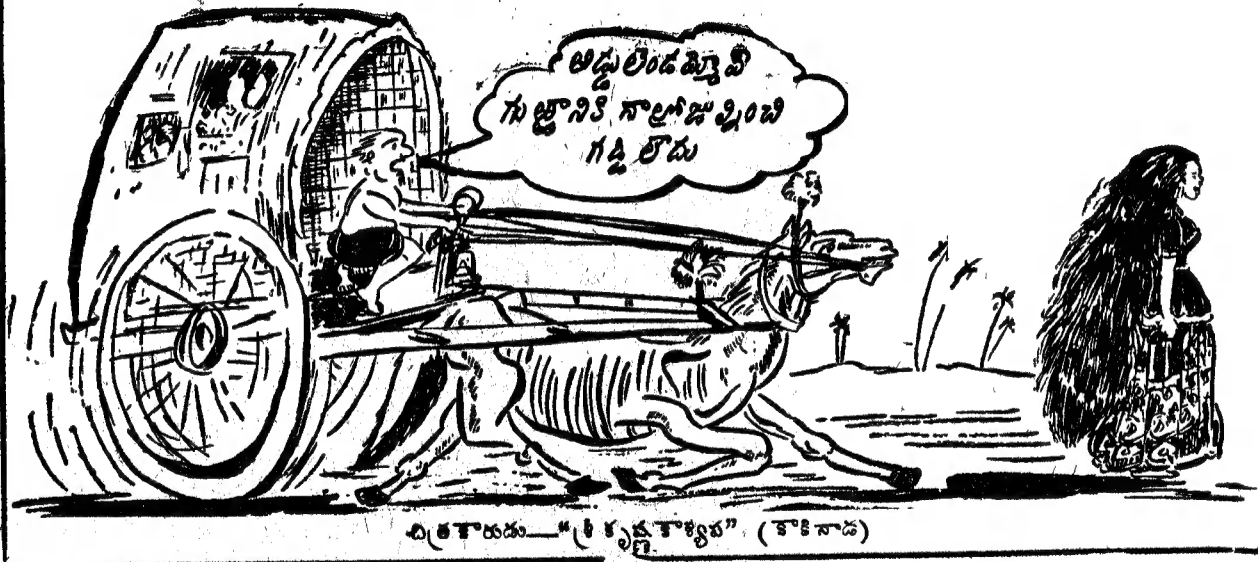
1. పూరు పొమ్మంటే ఇది రమ్మంటుంది.
2. కొరకంకుంటే ఒక జాతి.
- *3. కన్యాశుల్కానికి 'యన కాసే'?
4. చాలుగాలేని నిలు.
5. నాకలవంలో నీటిపై తేలిపోయే ఉష్ణాయి.
7. తెలి మిక్కిలి కినుక పొందినా స్నేహభావం కనిపిస్తూనే ఉంది.
8. చతుర్ముఖాలూ ఒక్కలాగే ఉంటాయి.
10. ఆళికు నిలయం అయినచోట వంచన ఉంటుంది. వంచనదూ ఉన్నాడు చూడండి.
12. కాక! రంగులు పూసుకోవ్వంత మాత్రాన చిలుకవు కాగంవా అంటే అయినా చూడు అంటోంది.
13. వేదంలో ముఖ్యంగా, సామము చెప్పుకోవా అంటే, సంగీతంలో కుసరత్న కొంత తప్పదని చెప్పక చెబుకోంది.
14. ఒట్టుదీసి ఇక్కడ పెట్టు.
15. వాయనా! నువ్వు కా వట్టెదొక్కడైతే చూకావా?

16. పరిగ్గా తరవాగతో వచ్చేది ఇంతముంటుంది గజా?
21. భరించేవాడు.
23. చాటక రంగంమీద ఎప్పుడూ ఇందులో కలకలం జరుగుతూ ఉంటుంది.
24. వసువు రంగు రంగులలో ఒక్కొక్క దాన్ని ఈ పేరుకే పిలుస్తారు.
25. బోల్తా కొట్టండి మీరుకాదు. నేను తెండి.
26. క్రిమింతులే పుచ్చుకొనేది.
28. సామంతులే ఇచ్చుకునేది.
29. కావలసినవారున్న వూరు.
31. వనతి కాస్తా చెడి, పోబోయేనరికి నవతి 'ఎదురైంది'.
33. అనురుని శక్తి నిబ్బంబించే వేళలో ఈ పూట ఆరంభం అవుతుంది.
34. అలాంటకల్లా లాభం లేదు. తాని ఆకారం చూడండి. అప్పుడు జీవనోపాధికి సాధనం కనిపిస్తుంది.
36. యమునా తీరంలో విహరించిన దేవుడు.
37. పొరబాటుయిపోయింది.నర్తన దారి చూడండి.

సవరణ

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక 1961 ఫిబ్రవరి 8వ తేది సంచికలో ప్రచురించిన "నిత్య సంగ్రామకాలుడు అక్కినేని నాగేశ్వరరావు" అన్న వ్యాసం రచించినవారు క్రి ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ అని గమనించ కోరుతున్నాము.

—శంభూద్రకుమారి

ఎలా తెలుసు?

ముద్దాయి త్రాగాడని ఎలా తెలుసుకొన్నావని మాజిస్ట్రేట్ ప్రశ్నించాడు.

పోలీసు—టాక్సీ డ్రైవర్ తో జోరుగా చెబ్బలాడుతున్నాడంటే.

మాజిస్ట్రేట్—అంతమాత్రం చేత త్రాగాడని రుజువు చెయ్యడం ఎలా?

పోలీసు—అసలక్కడ టాక్సీ లేదు, డ్రైవర్ లేడు.

* * *

గాలివాలు

మా ఊళ్ళో ఒక నైతు అర్జంటుపనిమీద పట్టణానికి బయలుదేరాడు, కాలినడకను. సగందూరం వెళ్ళాక పొగ త్రాగుదామని చుట్టతీసి అగ్ని పుల్ల పెలిగించాడు. అది ఆరి పోయింది. ఎన్ని పుల్లలు పెలిగించినా గాలి ఒత్తిడికి ఆరిపో

బూజ్జీ కథలు

తున్నాయి. ఇంక లాభంలేదని అతను వెనుకకుతిరిగి వీపు చాటుచేసుకుని చుట్ట పెలిగించుకోగలిగాడు. దానితో ఆనందంగా ప్రయాణం సాగించాడు అతను.

తీరా ఇల్లు చేరుకొన్నాక కాని పాపం అతనికి తెలియలేదు. గాలివాలు మాహాత్మ్యం! —'కేఆర్కే' (వికాశపట్టణం)

* * *

ఉరిశిక్ష తరువాత...

గొర్రెల కాపరులు ఇద్దరు కొట్లాడుకున్నారు. ఒకడు మృతిచెందాడు.

విచారణలో “నువ్వు రామయ్యను చంపిన మాట నిజమేనా” అని సోమయ్యను న్యాయాధికారి ప్రశ్నించాడు.

“నిజమేనండీ.”

“అయితే నీకు ఉరిశిక్ష తప్పదు” అన్నాడు న్యాయాధికారి.

“అయ్యా, త్వరగా ఉరితీసేయండి. నేను గొర్రెలుకాయడానికి పోవాలి” అన్నాడు సోమయ్య.

—వి. కె. ఆనందకుమార్

* * *

పోలీసు—ఎందుకురా, ఇంత చిన్నతనంలో ఇలా దొంగతనం చేస్తున్నావు?

పిల్లవాడు—మూ నాన్న జైలుల్లో ఉన్నాడంటే—అయినను చూద్దామని.

—అడ్డకుడుగు సుబాత (కొర్నా)

* * *

ఒకరు—నాకు ఎల్లప్పుడూ ఆడుతూ పాడుతూ ఉండాలని ఉంటుంది.

వేరొకరు—మీకు వోమలంటే ఇష్టమా?

—కోయిలకర్ బస్సీలాల్ (విజాపూరు)

లక్షలాది గృహములలో ఆనందము సగునది

బ్రూక్ బాండ్
టీ

శ్రేష్ఠమైన తాజా టీ

బ్రూక్ బాండ్ ఇండియా ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

